

Veterinærinstituttets årsrapport 2025

RAPPORT 7/2026

Veterinærinstituttets årsrapport 2025

Publisert

2026 på www.vetinst.no
ISSN 1890-3290 (elektronisk utgave)
© Veterinærinstituttet 2026

Kolofon

Forsidebilde: Avdelingsingeniør Nena Eielsen og seksjonsleder Ravithas Kathirgamadas under arbeid på Veterinærinstituttets seksjon for medieproduksjon og logistikk. Foto: Eivind Røhne
www.vetinst.no

Innhold

1 Leders beretning	3
2 Introduksjon til virksomheten og hovedtall	5
2.1 Om virksomheten	5
2.2 Nøkkeltall fra årsregnskapet	6
2.3 Utvalgte volumtall.....	7
3 Årets aktiviteter og resultater	11
3.1 Kunnskapsbasert forvaltning	11
3.2 God beredskap.....	18
3.3 Konkurranseskraftige bionæringer	23
3.4 Forekomst relevante sykdommer	28
3.5 Forskning og kunnskapsproduksjon.....	34
4 Styring og kontroll i virksomheten	42
4.1 Sikkerhet og beredskap.....	42
4.2 Digitalisering	43
4.3 Riksrevisjonssaker	45
4.4 Personalforvaltning.....	45
4.5 Regjeringens fellesføringer	48
4.6 Effektiv ressursbruk og økonomisk robusthet.....	49
4.7 Utvikling og forvaltning av infrastruktur	50
5 Vurdering av framtidutsikter	51
6 Regnskap.....	52

1 Leders beretning

2025 ble et år der Veterinærinstituttet både håndterte store faglige oppgaver og tok viktige strategiske steg for fremtiden. Gjennomgående ble kjerneoppgavene vel gjennomført med gode leveranser, både innen husdyr-, fiske- og vilthelse, samtidig som vi utviklet organisasjonen vår for å møte nye krav og forventninger fra forvaltning, næringer og internasjonale samarbeidspartnere.

Oppfølging av sykdomsutfordringer, dyrevelferd og utbrudd av smittsomme sykdommer gjennom diagnostikk og faglig rådgivning har vært sentrale leveranser i Veterinærinstituttets støtte til blant annet Mattilsynet, Folkehelseinstituttet og næringene også i 2025. Økning i fugleinfluensatilfeller blant villfugl og vilt, økning i salmonella i fjørfe, villsvin og katt, høyeste antall av listeriosetilfeller siden 2008 og nye helsetrusler hos oppdrettstorsk er noen av områdene hvor innsats har blitt prioritert i 2025. Ett av årets mest synlige tiltak var pukkellaksprosjektet i Tana, hvor vi på oppdrag fra Miljødirektoratet og i dialog med lokale aktører bidro til en av de mest omfattende innsatsene mot en introdusert art i Norge.

2025 var også et år med faglige milepæler. NORM-VET markerte 25-årsjubileum, og resultatene fra systematisk antimikrobiell resistens-overvåkning fikk betydelig oppmerksomhet både nasjonalt og internasjonalt. Instituttets eksperter deltok i europeiske fagpaneler, internasjonale vurderinger og flere globale fagfora - og har vært viktige bidragsytere til norsk kunnskapsposisjon på antimikrobiell resistens.

Forskning er et vedvarende fundament for vår faglige styrke og gjør oss kompetente til å ivareta våre andre kjerneoppgaver. Forskningsaktiviteten i 2025 var høy gjennom hele året. Vi hadde stor deltakelse i nasjonale og internasjonale prosjekter, og aktiviteten på søknadsarbeid til forskningsfinansiering var større enn på lenge. Forskningsmiljøene leverte både vitenskapelige publikasjoner og faglige evalueringer av høy kvalitet. I tillegg styrket instituttet sin innovasjonssatsing, blant annet gjennom økt fokus på metodeutvikling, digitale løsninger og samarbeid med næringsaktører og utdanningsmiljøer.

Også internasjonalt hadde instituttet høy aktivitet, blant annet gjennom pågående prosjekter finansiert av Norad. Her bidrar våre fagmiljøer med kompetanse innen overvåkning, laboratoriekapasitet, datasystemer og One Health-tilnærminger i land som står overfor store helsemessige utfordringer. Slike prosjekter gir både global samfunnsnytte og verdifull kompetanse tilbake til vår egen virksomhet.

Klimaendringer, geopolitiske spenninger og endrede handelsforhold fikk økt oppmerksomhet i 2025, også for Veterinærinstituttet. Arbeid med å bygge sterkere sikkerhetskultur kom godt i gang, og vil videreføres inn i 2026 med særlig fokus på beredskapsøvelser og tydeliggjøring av instituttets rolle i samfunnsberedskapen. Instituttet har en lang tradisjon med forskningsaktivitet som gjør oss i stand til å møte nye trusler. I 2025 ble økt fokus på vår rolle innen samfunnsikkerhet og beredskap også tatt inn i diskusjoner om forskningsprosjekter som kan bidra til å styrke Norges beredskap innen våre fagområder.

Høsten 2025 gjennomførte vi en omfattende organisasjonsutviklingsprosess, som ble avsluttet med et fremforhandlet nytt organisasjonskart. Endringen skal svare på behovet for tydeligere styringslinjer, bedre samhandling og en mer fremtidsrettet kompetansestruktur. En viktig nyvinning er etableringen av Avdeling for helsedata, med et tydelig mandat: å styrke instituttets evne til å strukturere, analysere, dele og utnytte store datamengder på tvers av fagområder. Samtidig har matrisearbeid og tverrfaglighet fått større plass i virksomheten. Flere av årets komplekse oppgaver - fra feltarbeid til risikovurderinger og digital utvikling - har tydelig vist at våre leveranser krever samarbeid på tvers av linjer, fagfelt, regioner og tekniske miljøer. De nye organisasjonsgrepene er utformet nettopp for å styrke slike arbeidsformer.

2025 var også et år der den digitale moderniseringen fortsatte framover med full kraft. Arbeidet med nytt laboratoriesystem gikk over fra planlegging til implementering, et arbeid som vil pågå i hele 2026. Videre vil

arbeid i 2025 med modernisering av analyse- og dataplattform og utrulling av Microsoft 365 legge grunnlaget for bedre kvalitet, bedre dataflyt og høyere effektivitet på tvers av instituttet. Dette er helt nødvendig for å kunne møte det økende behovet for datadrevne vurderinger og for å understøtte både forskning, diagnostikk og rådgivning.

Økonomisk gikk 2025 totalt sett bra, men det er krevende med økonomistyring i en tid hvor det langsiktig er åpenbart at kostnadsnivået må reduseres samtidig som vi må investere i digitalisering og riktig kompetanse for fremtiden. Dette medfører behov for tydelige prioriteringer og løpende risikovurdering. Resultatene fra 2025 viser en organisasjon med sterk gjennomføringsevne, høy faglig kvalitet og evne til å løse samfunnskritiske oppgaver.

Styret er godt fornøyd med utviklingen ved Veterinærinstituttet og merker seg spesielt at arbeidet med strategi-, digitalisering- og organisasjonsutvikling viser god fremdrift. Styret er klar over utfordringene knyttet til overføringer og nedbygging av tidligere års avsetninger og vil følge dette arbeidet tett. Videre påpeker styret viktigheten i at de forvaltningsrettede instituttene får en tydelig og rettmessige plass i den pågående instituttevalueringen.

Veterinærinstituttet går inn i 2026 med solid faglig plattform, en samlet organisasjon, styrkede digitale verktøy og et stort engasjement blant medarbeiderne. Vi vil takke medarbeidere og samarbeidspartnere for engasjementet, tilliten og innsatsen i 2025.

10. mars 2026

Øyvind Fylling-Jensen, styreleder

Gun Peggy Knudsen, adm.dir.

2 Introduksjon til virksomheten og hovedtall

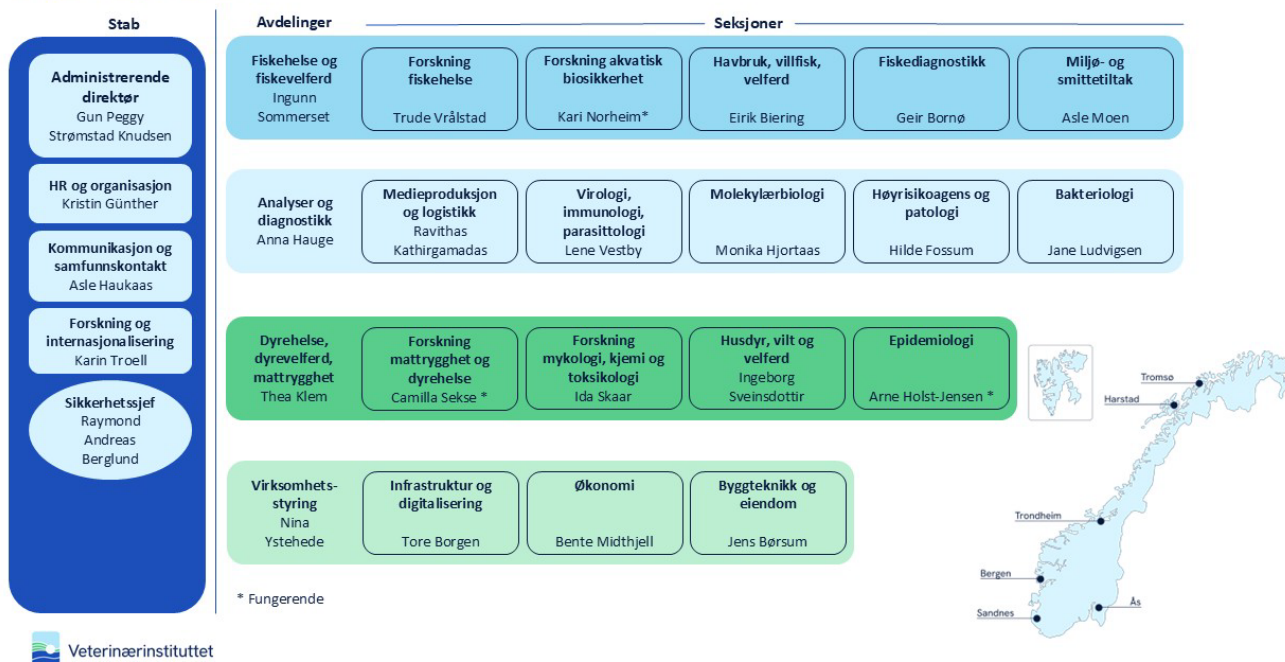
2.1 Om virksomheten

Landbruks- og matdepartementet (LMD) har det overordnede administrative ansvaret for Veterinærinstituttet. Det faglige og budsjettmessige ansvaret er delt mellom LMD og Nærings- og fiskeridepartementet (NFD). Veterinærinstituttets styre er virksomhetens øverste ledelse og oppnevnes av LMD. Veterinærinstituttet er et forvaltningsorgan med særskilte fullmakter. Instituttet har hovedkontor i Ås og regionale kontorer i Sandnes, Bergen, Trondheim, Harstad og Tromsø.

Veterinærinstituttet har en fri og uavhengig rolle i faglige og vitenskapelige spørsmål. Veterinærinstituttet samarbeider med de øvrige kunnskapsstøtteinstituttene og andre nasjonale og internasjonale forskningsinstitutter, universiteter samt statlige og private organisasjoner i utførelsen av samfunnsoppdraget. Instituttet er en viktig kunnskapsleverandør for bionæringene og næringslivet. En rekke prosjekter er finansiert med midler fra Forskningsrådet, Fiskeri- og havbruksnærings forskningsfinansiering AS (FHF) og Forskningsmidlene for jordbruk og matindustri (FFL/JA). Forskningsprosjektene skal bidra til å løse utfordringer og skape innovasjon innen grønn og blå sektor.

Veterinærinstituttet var i 2025 organisert med fire avdelinger, med underliggende fagseksjoner, samt stabsfunksjoner. Høsten 2025 har instituttet gjennomført en organisasjonsutviklingsprosess, og ny organisasjonsstruktur blir implementert fra 1. februar 2026.

Organisasjonskart

Figur 2.1. Veterinærinstituttets organisasjonskart per 31.12.2025.

Veterinærinstituttets ledergruppe bestod per 31. desember 2025 av følgende personer:

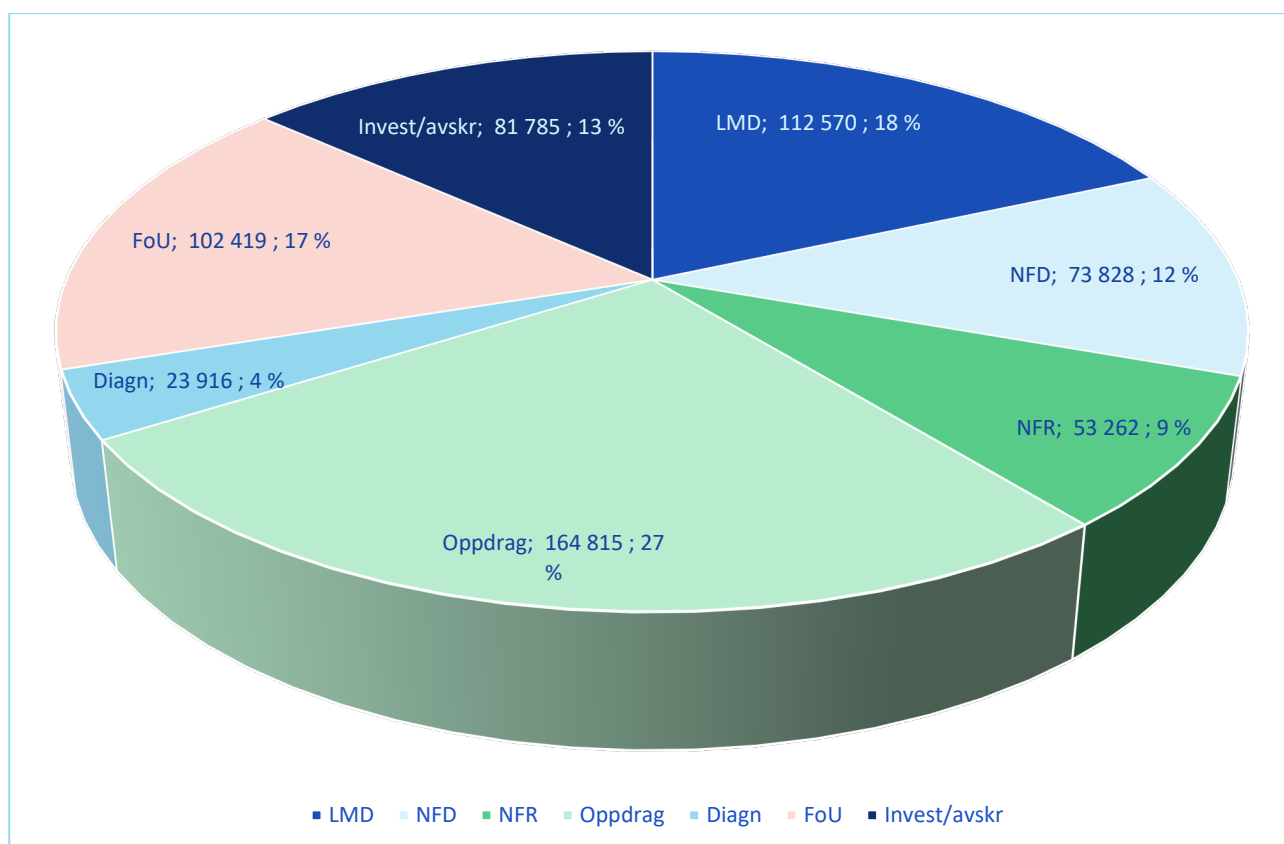
Administrerende direktør:	Gun Peggy S Knudsen
Avdelingsdirektør analyser og diagnostikk:	Anna G Hauge
Avdelingsdirektør dyrehelse, dyrevelferd og mattrygghet:	Thea Blystad Klem*
Avdelingsdirektør fiskehelse og –velferd:	Ingunn Sommerset
Avdelingsdirektør virksomhetsstyring:	Nina Ystehede
Direktør for forskning og internasjonalisering:	Karin Margareta Troell
Kommunikasjonsdirektør:	Asle Haukaas
HR-sjef:	Kristin Günther

* Merete Hofshagen var avdelingsdirektør frem til 17. November 2025.

2.2 Nøkkeltall fra årsregnskapet

Veterinærinstituttets regnskap for 2025 viser et positivt resultat fra oppdragsvirksomheten på kr 7,3 mill. som tilføres virksomhetskapitalen. Det er redegjort for beregning av resultatet under Kapittel 6. Avregning av bevilgningsfinansiert virksomhet viser null, som er i henhold til Statlige regnskapsstandarder (SRS) og prinsipp om motsatt sammenstilling. Samlede inntekter var kr 612,6 mill. og totale kostnader var kr 605,2 mill.

Kunnskapsutviklingsmidler fra Landbruks- og matdepartementet (LMD) og Nærings- og fiskeridepartementet (NFD) samt grunnfinansiering fra Norges forskningsråd (NFR) utgjorde til sammen 52 prosent av instituttets bruttoinntekter. Øvrig fordeling av bruttoinntekter fremgår av Figur 2.2.

Figur 2.2. Fordeling av bruttoinntekter 2025. Veterinærinstituttet har en positiv utvikling i eksterntfinansierte prosjektinntekter i 2025. Inntekter fra oppdrags- og forskningsaktivitet er noe høyere enn de foregående årene. Oppdragsresultatet har en stabil utvikling sett i forhold til oppdragsinntekter.

Avskrivninger og investeringer utgjør til sammen kr 81,8 mill. og er inntekts- og kostnadsført i 2025 i henhold til Statens regnskapsstandard (SRS). Inntektsføring av avskrivninger, samt at det er inntektsført tidligere ubenyttede bevilgninger, medfører at inntekt fra bevilgninger overstiger årets bevilgninger (Tabell 2.1.).

Tabell 2.1. Nøkkeltall fra regnskapet – inntektsiden 2021 – 2025 (alle tall i 1 000 kr).

	2021	2022	2023	2024	2025
LMD bevilgning	103 049	104 355	109 386	113 008	115 994
NFD bevilgning	69 134	70 550	74 423	77 200	80 120
NFR bevilgning	42 852	38 632	40 405	41 290	43 239
Samlet bevilgning	215 035	213 537	224 214	231 498	239 353
Inntekt fra bevilgninger	235 743 ¹	261 395	317 398	332 992	321 443
Tilskudd og overføringer (FoU)	62 536	84 503	86 722	92 941	102 419
Oppdrag og diagnostikk	137 343	171 331	176 418	175 937	188 731
Sum inntekter	435 622	517 231	580 538	601 871	612 594
Oppdragsresultat	11 387	7 907	4 230	4 577	7 356
Oppdragsinntekter av totale inntekter	10 %	6 %	3 %	3 %	4 %
Andel bevilgninger	54 %	51 %	55 %	55 %	52 %
Andel FoU	14 %	16 %	15 %	15 %	17 %
Andel oppdrag	26 %	27 %	26 %	26 %	27 %
Andel diagnostikk mm	5 %	6 %	4 %	3 %	4 %
Endring ikke inntektsført bevilgning	25 526	29 494	(17 644)	(31 555)	(427)
Ikke inntektsført bevilgning	130 677	160 171	142 527	110 972	110 545

¹ Inntekt fra bevilgninger er justert som følge av justering av avskrivninger.

Det vises til Kapittel 4 for omtale av effektiv ressursbruk og økonomisk robusthet med tilhørende nøkkeltall.

2.3 Utvalgte volumtall

2.3.1 Bemanning

Veterinærinstituttets bemanning har en stabil utvikling og lav personalomsetning. Ved utgangen av 2025 hadde instituttet totalt 338 ansatte og 302 utførte årsverk (Tabell 2.2.). Ytterligere detaljer rundt bemanning presenteres i Kapittel 4.

Tabell 2.2. Antall ansatte og årsverk i perioden 2021-2025.

	2021	2022	2023	2024	2025
Antall ansatte*	312	315	337	344	338
Antall årsverk**	277	274	288	302	302

* Antall ansatte per desember 2025. Timelønnede og pensjonistlønnede er ikke inkludert.

** Årsverk inkluderer alle utførte årsverk gjennom hele året, også timelønnede og ansatte på pensjonistavlønning iht. SRS. Totalt 21 feltarbeidere var ansatte sommeren 2025 i forbindelse med pukkellaksarbeid i Tanaelva. Disse engasjementene utgjør til sammen 4,4 årsverk og er ikke tatt med i årsverksberegningen for 2025.

2.3.2 Antall prøver

For å kunne gi et bilde av den nasjonale sykdomsforekomsten og helsestatusen i norske dyrepopulasjoner, er Veterinærinstituttet avhengig av et bredt tilfang av prøver. Disse prøvene kommer fra flere kilder: overvåkingsprogrammer utført på oppdrag fra Mattilsynet og Miljødirektoratet, prøver innsendt ved sykdom eller mistanke om sykdom, samt materiale innsamlet i forbindelse med ulike kontrolloppdrag for næringene.

Samlet prøvetilgang i 2025 viste en svak oppgang sammenlignet med 2024 (Tabell 2.3.). Antall prøver på grunn av mistanke om sykdom hos fisk (både listeførte og ikke listeførte) synker. Veterinærinstituttet er spesielt bekymret for utviklingen på innsendelser av prøver for ikke-listeførte sykdommer hos oppdrettsfisk, da vi mister oversiktsbilde og kompetanse innen generell sykdomsoppløsing. I ytterste konsekvens kan dette gi svekket beredskapsvevne. Antall prøver undersøkt på oppdrag av næringen, inkludert eksportkontroll har økt. Dette er et samarbeid vi ser som verdifullt, da det gir oss mulighet til å opprettholde kompetanse innen laboratoriediagnostikk på sykdommer som er viktige for Norge. Antall prøver som kommer inn i forbindelse med dyrevern og rettsmedisin ligger stabilt, men vi ser at henvendelsene er mer og mer krevende og arbeidet med disse prøver er omfattende og tidskrevende.

Tabell 2.3. Antall prøver undersøkt ved Veterinærinstituttet i perioden 2021-2025

	2021	2022	2023	2024	2025
Samlet prøvetilgang*	199 000	203 000	175 000	172 000	181 000
Mistanke /oppfølging listeførte sykdommer landdyr	9 000	13 100	8 600	5 300	5 200
Mistanke/oppfølging listeførte sykdommer fisk totalt	2 800	3 400	3 500	2 400	1 700
Ikke listeførte sykdommer – landdyr	4 900	8 100	4 900	3 900	4 300
Ikke listeførte sykdommer – fisk	2 700	2 300	1 900	1 700	1 300
Dyrevern/rettsmedisin	130	150	150	80	80
Overvåkingsprøver	112 000	108 000	99 000	97 000	97 000
Oppdrag fra næringen, inkludert eksportkontroll	61 000	60 000	51 200	55 300	61 000
Importkontroll	1 200	1 000	960	770	910
Landdyr, kadaver til obduksjon**					
Produksjonsdyr unntatt fjørfe	400	350	370	320	270
Fjørfe	800	640	410	410	490
Sports- og familiedyr	160	130	180	100	130
Vilt	190	130	240	210	300

Tall mellom 10 og 1 000 er avrundet til nærmeste 10, mellom 1 000 og 10 000 til nærmeste 100, over 10 000 til nærmeste 1 000.

Dersom det forekommer diskrepans mellom tall oppgitt i tidligere årsrapporter skyldes det hvordan prøver er kategorisert.

* Prøver i enkelte forskningsprosjekter er inkludert i samlet prøvetilgang.

** Kadaver til obduksjon er inkludert i kategoriene mistanke/oppfølging av listeførte landdyr og fisk, ikke listeførte landdyr og fisk, dyrevern/rettsmedisin, overvåkingsprøver, oppdrag fra næringen inkludert eksportkontroll eller importkontroll. Enkelte av kadavrene kan også ha vært undersøkt i forbindelse med forskningsprosjekt.

2.3.3 Antall publikasjoner

Antall publikasjoner og publikasjonspoeng er angitt i Tabell 2.4. Se flere detaljer i Kapittel 3.5.

Tabell 2.4. Antall vitenskapelige publikasjoner i perioden 2021-2025.

	2021	2022	2023	2024	2025
Antall* vitenskapelige publikasjoner	150	107	108	128	123
Publikasjonspoeng	138,6	97,2	90,4	**	**

* Dersom det forekommer noe diskrepans mellom tall oppgitt i tidligere årsrapporter og her, skyldes det ytterligere kvalitetssikring av tall.

** Ikke tilgjengelig på rapporteringstidspunktet.

2.3.4 Mediekontakt og kunnskapsformidling

Medieoppslag

Gjennom 2025 ble det sendt ut 39 pressemeldinger som genererte 534 medieoppslag. Alt i alt telte vi 1967 oppslag i nyhetsmedier i inn- og utland, og 2886 oppslag om vi inkluderer sosiale medier. Av disse var 40 prosent publisert på norsk og 51 prosent på engelsk. Oppslagene hadde en relativt jevn fordeling utover året med en topp i juni. Innholdsmessig gjenspeilet dette de faglige aktivitetene knyttet til framleggelse av statusrapporter, fugleinfluensa, fiskesykdommer og akvakultur, antibiotikaresistens, andre sykdommer og parasitter samt miljøtiltak mot fremmede arter. Sammenlignet med 2022 og 2024 var det i 2025 ikke noen enkelthendelser eller enkeltdyr som fikk mye omtale.

Arrangementer

Gjennom 2025 har instituttets medarbeidere bidratt til formidling av ny kunnskap på arrangementer, seminarer, webinarer, kurs og workshops, både i instituttets og andres regi i inn- og utland. Fiskehelsesrapporten 2024 ble lansert på FriskFisk-konferansen i Tromsø 11. mars 2025. Konferansen samlet 450 deltakere fysisk og ca. 600 personer fulgte også den digitale sendingen under lansering av Fiskehelsesrapporten første dag. Dyrehelsesrapporten ble lansert av Veterinærinstituttet i april i Sandnes med 50 gjester til stede, 225 digitalt og 230 senere via opptak. Nyvinningen «Villfiskrapporten» ble lansert i april i Trondheim med 40 til stede, 100 digitalt og 200 i opptak.

Utadrettede fagseminarer og webinarer er populære og når brukere godt, gjerne med 200 - 300 deltakere og ofte arrangert i samarbeid med næringene, forvaltningen eller lokale krefter.

Annen formidling

Veterinærinstituttet publiserte 15 kunnskapsformidlende videoer i 2025, hvorav to omhandlet status og beredskap knyttet til fugleinfluensa. En nyhets sak i juli om forskningsarbeid knyttet til nedgang i elgkalver fikk over 328 000 visninger på Facebook. I desember ble det publisert en egen video om instituttets heldigitale biobank, som har kapasitet til å lagre 3,5 millioner dypfrysede prøver. Det ble også produsert åtte podkastepisoder av Vetpodden, som tok for seg temaer som laksesykdom, dødelighetstall, fugleinfluensa og vilthelse. Podkastene er samlet lastet ned over 18 000 ganger distribuert via Spotify, Podkaster, vetinst.no, samarbeidspartneres nettsider, sosiale medier og med nyhetsoppslag i et redaksjonelt samarbeid med Forskning.no.

Vetinst.no

Vetinst.no hadde i 2025 totalt 269 000 unike besøkende, en nedgang fra året før, noe som må ses i lys av endrede brukervaner og økt bruk av KI-tjenester som presenterer faglig informasjon direkte i søkerresultatene. Trafikken kom hovedsakelig fra søkemotorer, direkte besøk og sosiale medier, med tillegg fra partnere som Mattilsynet og Folkehelseinstituttet. Nettstedets mest besøkte sidegrupper var Sykdom og agens, Nyheter og Prøvetaking og

diagnostikk. Mest leste nyheter handlet om rabies på Svalbard, økt salmonella hos katt og utviklingen i dødelighet i lakseoppdrett. Også de engelske sidene fikk økt trafikk, særlig knyttet til internasjonale prosjekter i samarbeid med NORAD og arbeid innen Verdens dyrehelseorganisasjon.

3 Årets aktiviteter og resultater

Veterinærinstituttets hovedmål er god helse hos dyr, fisk og mennesker. Veterinærinstituttet som beredskapsorganisasjon med kjerneoppgavene forskning, rådgivning og diagnostikk jobber strategisk med å generere kunnskap om og å opprettholde god beredskap mot sykdom som truer helse og velferd for landdyr og fisk, og mot sykdom som kan overføres til mennesker. Veterinærinstituttets strategiske plattform består av fem ambisjonsområder; Møte med nye trusler, Kunnskapsbaserte råd, Nasjonalt knutepunkt for dyrehelsesdata, Helhetlig helseforståelser og Ett institutt. Gjennom 2025 har instituttet jobbet med å prioritere og konkretisere kortsiktige strategiske mål for 2026.

3.1 Kunnskapsbasert forvaltning

Veterinærinstituttet bidrar til en kunnskapsbasert forvaltning gjennom kunnskapsbaserte råd og innspill samt forskning som deles. En bred tilnærming sikrer kunnskapsutvikling som er nyttig både for forvaltning og næringen. Mange av instituttets aktiviteter oppfyller derfor både delmålet "Kunnskapsbasert forvaltning" og delmålet "Konkurranskraftige bionæringer". I årsrapporten er aktivitetene fordelt på de to delmålene, slik at de omtales kun ett sted.

3.1.1 Aktiviteter rettet mot forvaltningen

Veterinærinstituttet samarbeider tett med forvaltningsaktører. Instituttet leverer kunnskapsstøtte særlig til Mattilsynet, både gjennom formelle høringer, faglige vurderinger i enkeltsaker, kunnskapsbestillinger og formidling av kunnskap innenfor vårt samfunnsoppdrag.

Påvisningen av blåtungevirus i 2024 medførte omfattende oppfølgingsarbeid også i 2025. Veterinærinstituttet brukte betydelige ressurser på rådgivning, informasjonsarbeid og faglige vurderinger knyttet til videre håndtering av situasjonen. Arbeidet inkluderte informasjonsmøter om vaksiner og utvikling av en interaktiv kartløsning med klima- og temperaturdata for ulike områder. Utbrudd av munn- og klauvsjuka (MKS) i Europa medførte et økt behov for forvaltningsstøtte i første halvår 2025. Det ble også lagt ned et større arbeid i utforming av et nytt overvåkningsprogram for bovin tuberkulose. Dette omfattet både i å lage oppsettet og fagstøtte i etterkant. Programmet er nødvendig for å opprettholde Norges fristatus i tråd med regelverket. Øvrig kunnskapsstøtte knyttet til sykdomsutbrudd og andre akutte hendelser omtales i Kapittel 3.3.

I 2025 har vi levert svar på totalt 27 høringer og forespørsler om kunnskapsstøtte til forvaltningen angående fiskehelse og -velferd. Vi har blant annet gitt flere innspill relatert til listeføring og spesifikke sykdommer, og utført et større arbeid med modellering av kost-nytte relatert til påvisning av sykdommen PD i Produksjonsområde 8 som ble startet vinteren 2024 og som skal slutføres i 2026. I tillegg til svar på konkrete kunnskapsbestillinger, har det vært dialogmøter om fiskevelferd og forvaltningsbaserte velferdsindikatorer. Mattilsynet har vært aktive i innspill rundt videreutvikling av den web baserte applikasjonen "Laksetap". Denne applikasjonen gir kvartalsvis oppdatering av beregnet dødelighet hos oppdrettslaks og -regnbueørret per måned, akkumulert per år og per produksjonssyklus, og har vært godt mottatt hos både forvaltning, næring, media og andre interessenter. Dødelighet har blitt en sentral indikator for fiskehelse- og velferd i oppdrettsnæringa, understøttet av regjeringens målsetting om en nedgang mot 5 prosent dødelighet for fisk i akvakultur, som følge av «Dyrevelferdsmeldingen» og «Havbruksmeldingen» i 2025.

Av forvaltningsmessig kunnskapsstøtte på villfiskhelse, har det blitt utført analyser og risikovurderinger i forbindelse med påvisning av parasitten *Myxobolus cerebralis* i villfisk og genbankanlegg. Forekomst av denne parasitten kan ha konsekvenser ikke bare for villfisk, men også for oppdrettsnæringen. Vi har også jobbet mye med utbruddene av Saprolegniose hos villfisk i 2025.

Veterinærinstituttet har jobbet aktiv sammen med Mattilsynet og Norsk Standard for å lede arbeidet med å utvikle en eller flere tekniske standarder for desinfeksjon av vann til og fra akvakulturvirksomhet. Dette er et krevende arbeid på grunn av ulike interessenter og mangelfull dokumenterbar kunnskap, men gir informasjon som er relevant for støtte til Mattilsynets oppdatering av «Vandesinfeksjonsforskriften» fra 1997 som er utgått på dato.

Instituttet samarbeider også med helseforvaltningen på humansiden, blant annet i arbeidet med matbårne utbrudd, høypatogen aviær influensa (HPAI) og gjennom det europeiske prosjektet for overvåking av smittestoffer hos dyr og i miljø (OH4S). Her bidrar vi med analyser, risikovurderinger og tverrfaglig kunnskapsutvikling.

Sentrale tema og spesifikke områder som er fremhevet i tildelingsbrevene fra departementene, omtales særskilt i dette kapittelet. Arbeid med digital samhandling og digitalisering er samlet i Kapittel 4.

Bærekraftig matsystem

På invitasjon fra Matsystemutvalget oversendte Veterinærinstituttet 23. november en rekke innspill til utvalget. Disse omfattet bl.a. råd om tiltak for økt robusthet, interesse- og risikoavveininger og innovasjon og kunnskapsutvikling i matsystemene.

Dyrevelferd

Veterinærinstituttet har gitt forvaltningsstøtte til Mattilsynet og departementene i form av hørings svar, rapporter, skriftlige og muntlige besvarelser, samt deltakelse i interne dialogmøter og åpne møter.

Veterinærinstituttet leder Fiskevelferdsforumet, en samarbeidsplattform med Havforskningsinstituttet som gir forvaltningsstøtte og arrangerer eget årlig dialogmøte med Mattilsynet. Fiskevelferdsforumet driver også allmenn formidling og arrangerte seminaret «Dyrevelferdsmelding og Havbruksmelding – Får fisken det bedre nå?» under Aqua Nor-messen i Trondheim i august.

Fiskevelferd omtales også grundig i Fiskehelse rapporten, og mye av kunnskapstøtten til forvaltning, næring og samfunnet formidles gjennom arbeid med informasjon innhentet fra rapportpliktige data til Mattilsynet slik som «varslingspliktige hendelser», «slaktekvalitet» og «lusebehandlinger» samt informasjon fra en omfattende spørreundersøkelse til fiskehelsepersonell og inspektører i Mattilsynet. I tillegg inneholdt årets rapport en grundig omtale av velferd hos rensefisk, hvor det ble innhentet tapstall for beregning av dødelighet. Gjentatt oppmerksomheten rundt temaet velferd hos rensefisk, blant annet gjennom Fiskehelse rapporten, kan ha vært medvirkende til at flere store oppdrettsselskap valgte å avvike bruken av rensefisk i 2025.

Veterinærinstituttet har bistått politi og påtalemyndigheter med rettsmedisinske obduksjoner og undersøkelser og med faglige utredninger i forbindelse med rettssaker innen dyrevern og miljøkriminalitet. Slike saker er ofte komplekse, og det er høye krav til dokumentasjon. Vi har også bidratt som sakkyndige for påtalemyndigheten i enkelte tilfeller.

Veterinærinstituttet var arrangør av Dyreetikk-konferansen 2025 på Litteraturhuset i Oslo i regi av Rådet for Dyreetikk. Temaet for konferansen var «Når dyr dør – perspektiver på livets slutt», og deltakelse var mulig både fysisk og digitalt. Oppmøtet var godt, med rundt 155 fysiske og 50 digitale deltakere, samt nesten 500 avspillinger av konferansen i ettertid.

Veterinærinstituttet har sekretariatsfunksjonen for Rådet for dyreetikk og Norecopa. Vi har bidratt i høring om et nasjonalt 3-R senter.

Antibiotikaresistens og -forbruk

I 2025 feiret NORM-VET (Norsk overvåkingsprogram for antibiotikaresistens i mikrober fra fôr, dyr og næringsmidler) 25-årsjubileum. Dette ble markert i et festarrangement med deltagere fra myndigheter, samarbeidspartnere og næring, samt deltagere fra Veterinærinstituttet. I forbindelse med feiringen offentliggjorde Veterinærinstituttet en Jubileumsrapport som oppsummerte situasjonen i Norge gjennom disse 25 årene. Denne kom i tillegg til den årlige NORM/NORM-VET-rapporten hvor resultater fra 2024 ble presentert. Videre leverte Veterinærinstituttet data om utbredelse av antibiotikaresistens for 2024 til EFSA, og deltok på aktuelle møter om antimikrobiell resistens (AMR) i EFSA. Veterinærinstituttet er Nasjonalt Referanselaboratorium for AMR (NRL-AMR) og deltar årlig på aktiviteter knyttet til denne rollen. Av annen internasjonal AMR-aktivitet Veterinærinstituttet gjør på oppdrag fra myndighetene, er deltagelse i «Nordic One Health Expert Group» og i «Transatlantic Taskforce on Antimicrobial Resistance» (TATFAR). Veterinærinstituttet har også betydelig aktivitet på antifungal resistens. Les mer om forskning innen antibiotikaresistens i Kapittel 3.5.4.

I 2025 ble norske data for salg og forbruk av antibiotika til dyr i 2024 rapportert til det europeiske legemiddelbyrået (EMA). EMA publiserte to rapporter i 2025; én for 2023 og én for 2024. 2024-rapporten inneholdt forbrukstall (i kg) per dyreart, noe som tidligere aldri har blitt publisert for norske data. Veterinærinstituttet rapporterte data og deltok i skrivingen av EMAs rapporter gjennom rollene som databehandlere for salgs- og forbruksdata og som medlem i European Sales and Use of Antimicrobials for Veterinary Medicine Working Group. Salgsdata for antibiotika til dyr ble også rapportert til Verdens dyrehelseorganisasjon (WOAH). Begge deler gjøres på oppdrag for Direktoratet for medisinske produkter og som forvaltningsstøtte til Mattilsynet. Veterinærinstituttet har i tillegg bidratt med forvaltningsstøtte til Mattilsynet på datakvalitet i Veterinært legemiddelregister som er kilden til forbruksdata. Veterinærinstituttet presenterer videre årlig antibiotikasalg og -forbruk til dyr, inkludert fisk, nasjonalt i Fiskehelse rapporten og NORM/NORM-VET-rapporten.

Viltlevende dyr

Skrantesjuka (CWD)

I overvåkingsprogrammet for skrantesjuka ble det testet i underkant av 12 000 hjortedyr (drøye 1/3 var rein fra reinnæringen) i 2025, og av disse ble det påvist tre tilfeller av sporadisk CWD hos elg. Instituttet gir løpende fagstøtte til forvaltningsmyndighetens håndtering av CWD.

Kunnskapsgrunnlaget genereres gjennom egne prosjekter og i samarbeid med aktuelle internasjonale miljøer. Veterinærinstituttet er nasjonalt referanselaboratorium for prionsykdom hos dyr og oppnevnt referanselaboratorium for CWD av WOAH. Modellering av forekomst og sannsynlig smittefrihet for CWD er viktig informasjon forvaltningen etterspør - og får - fra Veterinærinstituttet. I 2025 startet planlegging av reetablering med villrein i det brakklagte området av Nordfjella, med oppnevnt representant fra Veterinærinstituttet i arbeidsgruppa. Opptreden av CWD hos nordisk elg og hjort tyder på sporadisk form av sykdommen hos disse, i motsetning til villrein med smittsom CWD.

Afrikansk svinepest

Afrikansk svinepest (ASP) fortsetter å spre seg i Europa og var i 2025 påvist hos villsvin og/eller tamsvin i 19 land. Mot slutten av året ble sykdommen for første gang siden 1994 påvist i Spania, etter funn av smittede villsvin utenfor Barcelona. Veterinærinstituttet vurderer introduksjonen som sannsynlig knyttet til menneskelig aktivitet. Veterinærinstituttet leder den norske operasjonelle ekspertgruppen for ASP, og bidrar regelmessig med forvaltningsstøtte til Mattilsynet og informasjon til allmenheten gjennom foredrag på folkemøter, seminarer og annen formidlingsaktivitet for å spre kunnskap om sykdommen, og hvordan man kan hindre smitteintroduksjon til Norge. Fallviltundersøkelse av villsvin er viktig for tidlig oppdagelse av afrikansk svinepest. Siden 2020 har Veterinærinstituttet undersøkt 17 fallvillsvin, hvorav to i 2025, for afrikansk og klassisk svinepest med negativt resultat. I tillegg ble prøver fra over 500 villsvin felt under jakt inkludert i helseovervåkingsprogrammet for villsvin i 2025, også disse med negativt resultat.

Vitenskapskomiteen for mat og miljø

Veterinærinstituttet har flere medarbeidere som deltar i arbeid i Vitenskapskomiteen for mat og miljø (VKM). Totalt i 2025 har syv medarbeidere deltatt i VKMs faste komitéer, i tillegg deltok en medarbeider i en utredning. Totalt bidro Veterinærinstituttet med noe over 610 arbeidstimer for VKM i 2025 (ca. 440 i 2024).

Internasjonalt arbeid

Veterinærinstituttet deltar aktivt i Verdens dyrehelseorganisasjon (WOAH) gjennom oppnevnte diagnostikk-referanseoppgaver, se Kapittel 3.2.2. Instituttet har også andre nasjonale funksjoner tilknyttet WOAH. Som WOAH Focal Point for vilthelse og veterinærmedisin samhandler Veterinærinstituttet med norske myndigheter, samler inn og rapporterer data til WOAH, og fungerer som kontaktpunkt for spørsmål innen disse fagområdene. I tillegg er instituttet WOAH-referansesenter for epidemiologi og risikovurdering av sykdommer hos akvatiske dyr, samt partner i WOAHs referansesenter for helseøkonomi. Gjennom Fiskehelsekommisjonen utvikler WOAH globale standarder for biosikkerhet, sykdomsforebygging og kontroll i akvakultur. Veterinærinstituttet bidrar i kommisjonen ved en medarbeider som på bakgrunn av fagkompetanse har blitt valgt inn som medlem. Spesielt gjennom epidemiologi og helseøkonomi har instituttet deltatt i en rekke internasjonale nettverk i 2025 og hatt en betydelig egenaktivitet (forskning) og etter forespørsel fra WOAH ledet konferanser, workshops, kompetansebygging og prosjekter. Instituttet var i september vertskap for WOAHs arbeidsmøte for akvatisk dyrehelse som samlet over 50 representanter fra land i Europa og Sentral-Asia i Ålesund.

Veterinærinstituttet er en av 27 norske institusjoner som inngår i Norads Kunnskapsbanken. Innen fisk og akvakultur deltar vi i programmet Fisk for utvikling og Hav for Utvikling (som overtar for førstnevnte) med prosjekt i Colombia og Ghana. Prosjektet i Ghana ble avsluttet 31.12.25, men fortsetter i et prosjekt som utarbeides første halvdel av 2026. Veterinærinstituttet deltar også i det nystartede prosjektet "Strengthening sustainable Blue Food Systems in Coastal Kenya to enhance livelihoods, food security and nutrition". Sluttrapport for prosjektet "Increased Sustainability in the Aquaculture Sector in Sub Saharan Africa through improved Aquatic Animal Health Management", et samarbeid med WorldFish, ble ferdigstilt i 2025. Kunnskapen som erverves gjennom disse eksternt finansierte bistandsprosjektene gir nyttige perspektiver innen biosikkerhet, beredskap og praktisk epidemiologi, selv om arbeidet gjelder varmtvansarter.

Gjennom "Kunnskapsbanken" deltar Veterinærinstituttet i programmet Landbruk for utvikling gjennom prosjektet "One Health – controlling zoonotic diseases and AMR in the milk value chain in Ethiopia, Malawi and Tanzania", og har deltatt i utarbeidelse av en søknad ledet av NIBIO på "Livstock improvement" i Ethiopia (behandles i 2026).

OneHealthAfrica er et NORAD-finansiert LMIC-prosjekt som ledes av Norges arktiske Universitet i Narvik med partnere i Etiopia og Malawi. Dette er et kompetanseprosjekt innenfor én helse. Veterinærinstituttet bidrar blant annet med forelesere og veiledning av stipendiater og masterstudenter.

Veterinærinstituttet har et medlem i International Dairy Federation (IDF) Norge. IDF Norge er del av det globale IDF-nettverket, som arbeider med vitenskap, standarder, bærekraft, ernæring og dyrevelferd i meierisektoren. Fra viltsiden er instituttet engasjert i Wildlife Disease Association, særlig med deltagelse i nordisk seksjon som gir verdifull kontaktflate og løpende informasjon mot vilthelsemiljøene i våre nærområder og sentrale Europa.

Årlig status for norsk fiskehelse - Fiskehelse rapporten

Fiskehelse rapporten for 2024 ble offentliggjort og overlevert Mattilsynet i mars 2025. Dødelighet i akvakultur har fått mye oppmerksomhet, og den beregnede årlige dødelighet for laks i sjøfasen var på 15,4 % i 2024. Dette var et lavere tall enn året før (16,7 %), men det var heftet med noe usikkerhet ettersom mye tapt fisk ble rapportert i kategorien «Annet» som ikke inngår i beregning av dødelighet. Over 40 ulike forfattere bidro til Fiskehelse rapporten 2024 i tillegg til IKT-ressurser, og totalt ble det brukt ca. 3500 timer på arbeid med Fiskehelse rapporten i 2025.

Veterinærinstituttet utarbeidet i 2025 en egen rapport for helse hos villfisk og lanserte denne i Trondheim i april. Arbeidet ble godt mottatt av Mattilsynet, Miljødirektoratet og andre interessenter.

Kunnskapsgrunnlag om hvordan lakselus fra oppdrett påvirker vill laksefisk

Veterinærinstituttet deltok i 2025 i både Styringsgruppen og Ekspertgruppen for Trafikklyssystemet som regulerer vekst i oppdrettsnæringen utfra påvirkningen fra oppdrett til villfisk. Fra 2024 har instituttet hatt ledelsen av Ekspertgruppen. Vi bidrar til den årlige statusrapporten over tilstanden i produksjonsområdene og til Styringsgruppens vurdering for 2025. Instituttet leverer også én av bilagsrapportene til Ekspertgruppen som beskriver årets kjøring og oppdateringer av Veterinærinstituttets smittemodell for lakselus.

Samarbeid med Havforskningsinstituttet og andre om helhetlig overvåking og risikovurderinger

Det pågikk i 2025 flere forskningssamarbeid mellom Havforskningsinstituttet og Veterinærinstituttet innen biosikkerhet. Eksempelvis de FHF-finansierte prosjektene «Cod risk disease» som omhandler smitterisiko hos oppdrettstorsk og «OptiLok» som kombinerer ulike hydrodynamiske modeller, samt Veterinærinstituttets epidemiologibaserte modell for å finne optimalisert bruk av lokaliteter og områdeorganisering for økt biosikkerhet for oppdrettslaks i sjø.

Et annet samarbeidsprosjekt mellom Veterinærinstituttet og Havforskningsinstituttet har vært prosjektet «Fra Rødt til Grønt» 2.0, finansiert av Vestland fylkeskommune og oppdrettere i Nordhordland. Her er Region Nordhordland IKS, Universitetet i Stavanger og Sintef med som FoU-partnere. Prosjektet har sett på de biologiske, tekniske og økonomiske mulighetene og behovene knyttet til lakselussituasjonen i Vestland. Rapporten, som ble ferdig i slutten av 2025, fokuserer på innføring av lukket teknologi på utvalgte lokaliteter i Nordhordland, aktualisert gjennom Miljøfleksordningen. Prosjektet synliggjør hvordan en via en "Masterplan" kan maksimere effekten av eventuelle tiltak på en realistisk og økonomisk bærekraftig måte gjennom innføring av en miks av lukket, nedsenket og åpen produksjon.

3.1.2 Oppdrag for forvaltningen

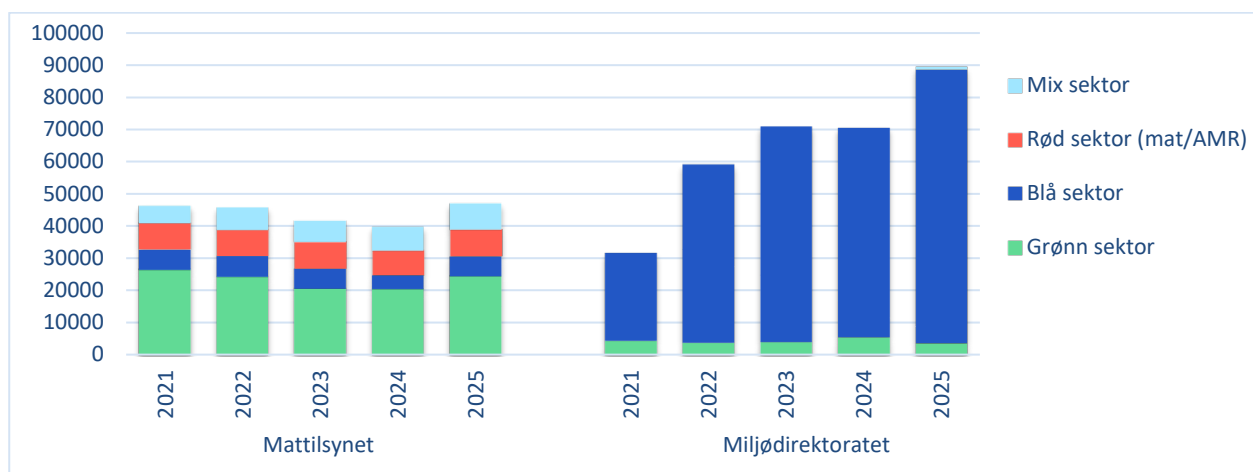
Oppdrag for forvaltningen om overvåking

Figur 3.1. viser volum av oppdragsprosjekt for Mattilsynet og Miljødirektoratet fordelt på sektor. De fleste oppdragene fra Mattilsynet er overvåkingsprogrammer. Fra og med 2025 har Landbruksdirektoratet tatt over for Miljødirektoratet som oppdragsgiver for overvåking av vilthelse gjennom prosjektet ViltHOP. Den gradvise nedgangen i ressursbruken i forbindelse med Mattilsynets overvåkingsprogrammer de senere årene snudde i 2025 (Figur 3.1.). Les mer om overvåkingsprogrammene i Kapittel 3.2.3.

Oppdrag for Miljødirektoratet om bekjempelse av fremmede arter og bevaringstiltak

Veterinærinstituttet er utnevnt til nasjonalt kompetansesenter for utryddelse av fremmede arter i ferskvann og har ansvaret for gjennomføringen av bekjempelsesaksjoner mot *Gyrodactylus salaris* i Norge. Arbeidet med å bekjempe parasitten i den siste smitteregionen i Norge, Drammensregionen, startet opp for fullt i 2025 med rotenonbehandling av flere vassdrag i og omkring Sande i Vestfold. På oppdrag fra Veterinærinstituttet startet Norsk institutt for vannforskning (NIVA) opp uttesting av bruk av klor i selve Drammenselva. Avsluttende behandlinger av vassdrag i Sande og videre uttesting av klor i Drammenselva planlegges gjennomført i 2026. På oppdrag fra Miljødirektoratet har Veterinærinstituttet hatt prosjektledelsen for utvikling av sperre med fangstfelle, for å hindre pukcellaks å komme opp i Tanaelva i Finnmark. Videreutviklet sperre, som ble tatt i bruk i Tanaelva i 2025, viste seg svært effektiv. Imidlertid førte sen vårflokk og oppstartsproblemer til at en del pukcellaks rakk å passere før fella var operativ. Dette forventes løst til 2027.

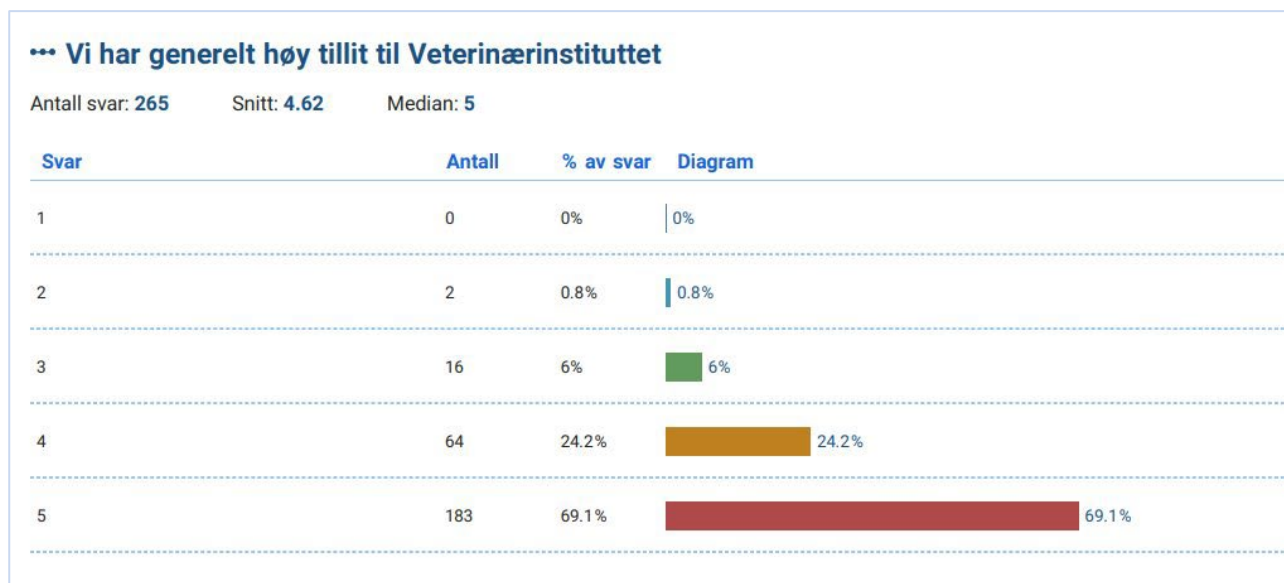
Som nasjonalt kompetansesenter for levende genbank og bevaring av vill laksefisk har Veterinærinstituttet det faglige ansvaret for driften av levende genbank for vill laksefisk i Norge. Veterinærinstituttet har også ansvaret for bevaringstiltak, som innsamling av stamfisk og reetablering av ville laksestammer, i vassdrag med smitte av *Gyrodactylus salaris* og andre vassdrag med svekkede laksestammer hvor det er fattet vedtak om tiltak. I 2025 dreide dette seg i hovedsak om bevaringstiltak i Drivaregionen og Drammensregionen i forbindelse med de avsluttede behandlingene i Driva og de påbegynte tiltakene i Drammensregionen.

Figur 3.1. Ressursbruk (i 1000 NOK) i oppdragsarbeid utført for forvaltningen i 2021-2025 gruppert på oppdragsgjiver

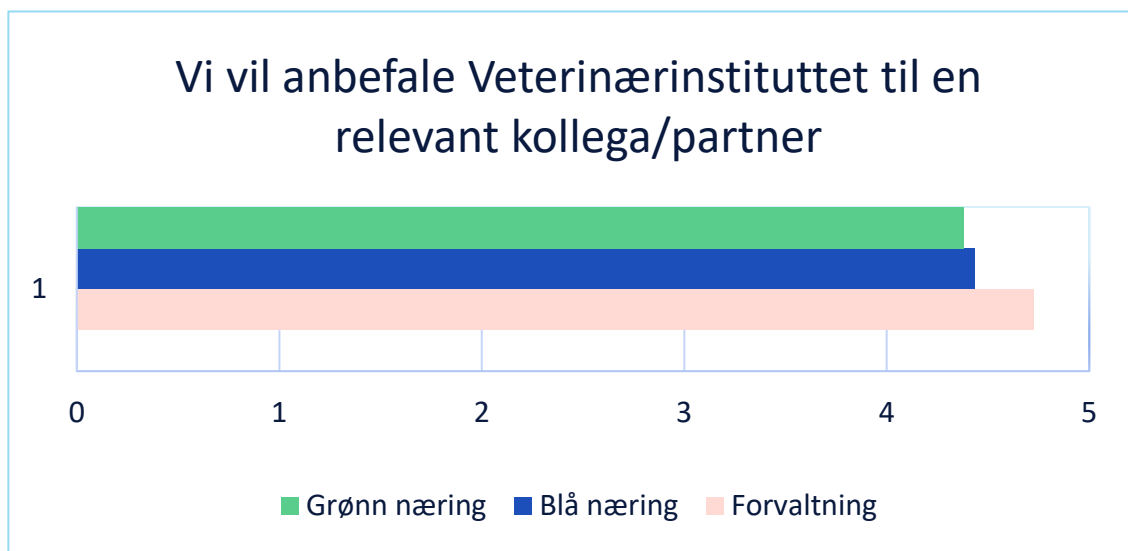
3.1.3 Brukerundersøkelse – brukere i forvaltningen

Rundt årsskiftet ble det gjennomført en ny spørreundersøkelse der resultatene bekrefter at eksterne brukere har sterk tillit til Veterinærinstituttet og anser samfunnsoppdraget til instituttet som viktig. Fokuset på å arbeide kunnskapsbasert, faglig uavhengig og med integritet får meget god respons blant alle brukere, og tilbakemeldingene på leveransene er gode. Respondentene gir samlet sett meget gode skår på spørsmål knyttet til serviceinnstilling, responstid, kommunikasjon underveis og høy nytteverdi av leveransene fra instituttet. Det er også positivt, men trolig noe mer å hente på å gjøre våre råd og helse rapporter tilgjengelige og nyttige. Ni av ti vil anbefale instituttet til en kollega eller partner (skår 4 eller 5).

Figur 3.2. Respondentenes svar på spørsmål om tillit til instituttet på en skala fra 1 = Sterkt uenig, 3 = OK og 5 = Sterkt enig i brukerundersøkelsen rundt årsskiftet 2025-26.

Det er ca. 270 respondenter i undersøkelsen, der en av fire oppgir å representere forvaltningen. Av disse er det om lag like mange som oppgir å ha vært i kontakt om akvakultur eller landbruk, men også vilt, zoonoser og mat og fôr er sakstema. Brukere fra forvaltningene skiller seg ut ved å gi gjennomgående høyere positiv skår enn alle andre brukere i undersøkelsen. Respondenter fra forvaltningen er også mer positive til opplevd nytte basert på dialog, konsistens og faglig støtte i komplekse saker. I forhold til respondenter som oppgir å være fra næringene, er de fra forvaltningen klart mer positive til opplevd tillit, vilje til å anbefale instituttet og i vurderingen av instituttets råd og helserapporter som tilgjengelige og nyttige.

Figur 3.3. Svar på spørsmålet om å anbefale Veterinærinstituttet fra respondenter som oppgir å representere henholdsvis grønn næring, blå næring eller forvaltningen. Oppgitt skala i brukerundersøkelsen er 1 = Sterkt uenig, 3 = OK og 5 = Sterkt enig.

3.2 God beredskap

Veterinærinstituttet har en samfunnskritisk rolle i matforsyningen med selvstendige beredskapsoppgaver. Instituttet samhandler med andre viktige samfunnsaktører som Mattilsynet, Miljødirektoratet og Folkehelseinstituttet i beredskapsarbeidet. Instituttet er representert i Utvalg for smittevernberedskap som ledes av Helsedirektoratet, og deltar som rådgiver til Kriseutvalget for atomberedskap som ledes av Direktoratet for strålevern og atomsikkerhet.

Kompetanse hos alle parter i den nasjonale beredskapen - dyreeiere, veterinærer, helsetjenester, kommunal/lokal viltforvaltning, private laboratorier, Mattilsynet og Veterinærinstituttet - er fundamentalt for god beredskap. Instituttets oppgave er å levere kunnskap og kompetanse til aktørene med mål om å forutse, forebygge, oppdage og begrense helsetrusler, samt være forberedt på, og begrense effekten av, uønskede hendelser.

Veterinærinstituttet arbeider for å dreie aktiviteten mer mot forutseende og forebyggende beredskap og prosjektbasert og risikobasert diagnostikk. Dette vil kunne gi bedre beredskap enn bare å reagere når noe først har skjedd.

3.2.1 Vurdering av Veterinærinstituttets beredskapsevne og håndtering av sykdomsutbrudd

Veterinærinstituttet vurderer at vår interne beredskapsevne er godt tilpasset de nasjonale behovene, og at vi håndterer hendelser på en god måte, enten mistanken først har oppstått hos oss, eller om det er innsendt prøver med mistanke om listeført sykdom. Vår organisering, kapasitet og ressurser er rimelig godt tilpasset håndtering av slike hendelser, selv om flere samtidige hendelser, eller hendelser som er langvarige, er utfordrende å håndtere. Etter vår oppfatning har det jevnt over vært god samhandling mellom de ulike partene i de ulike utbruddene/mistankene i 2025.

Veterinærinstituttet har de siste årene meldt om at beredskapsevnen innenfor vår største husdyrnæring, akvakulturnæringen, er under press. Ved mistanke om listeførte sykdommer i akvakultur mottar Veterinærinstituttet, i egenskap av rollen som nasjonalt referanselaboratorium, stort sett de prøver vi skal for stadfesting av diagnosen for Mattilsynet. Men, for viktige ikke-listeførte sykdommer og mistanke om nye sykdommer og helsetrusler, mangler Veterinærinstituttet en dynamisk nasjonal oversikt da prøvetilgangen har vært synkende, så også i 2025. Gjennom frivillige avtaler med oppdrettsselskap og private laboratorier får vi tilgang på statistikk en gang i året for bruk i Fiskehelse rapporten, mens biologiske prøver og tilgang på metadata ved sykdomsutbrudd tilkommer i all hovedsak private laboratorier. Mattilsynet har i 2025 fått to nye sykdommer inn på liste G (meldeplikt). Det åpner en mulighet for å innhente flere fysiske prøver til undersøkelse hos Veterinærinstituttet, selv om det så langt er et svært begrenset omfang.

Veterinærinstituttet har i samråd med Mattilsynet opprettet et meldingssystem for sykdom og dødelighet hos villfisk. Systemet omfatter fra november 2024 også varsling av dårlig velferd hos villfisk. Veterinærinstituttet mottok i 2025 over 100 meldinger om sykdom hos villfisk. Meldingene kan være alt fra vanlige parasitter hos villfisk til omfattende sykdomsutbrudd med betydelig dødelighet. I forbindelse med sykdomsutredninger gjøres det et omfattende diagnostisk arbeid inklusiv histopatologi, mikrobiologiske og molekylærbiologiske metoder.

Overvåking av smittestoffer hos villlevende landdyr bygger fortsatt på et begrenset kunnskapsgrunnlag. Trolig vil viktige framtidige agens ha sin opprinnelse i villlevende bestander som krever en øket årvåkenhet for tilfredsstillende beredskap mot disse.

Tiltak ved mistanke om sykdom

Ved alle mistanker om listeførte sykdommer er det viktig å sikre og undersøke relevant prøvemateriale og å varsle Mattilsynet. Hvordan varsling til Mattilsynet skal skje, er regulert i samarbeidsavtalen mellom Mattilsynet og Veterinærinstituttet.

Ved hendelser produseres ofte spesialrapporter med tabeller og kart som deles med Mattilsynet og dels presenteres og jevnlig oppdateres på instituttets hjemmesider.

Datadelingsavtale med Mattilsynet kom på plass i 2025, noe som skal lette arbeidet med å få laget ønskede tabeller og kart.

Beskrivelser av enkelte konkrete hendelser og arbeid med disse er samlet i Kapittel 3.4 (Status for og endring i forekomst av relevante sykdommer). Flere eksempler og detaljer presenteres i Dyrehelserapporten, Fiskehelserapporten og Villfiskrapporten.

Beredskapsøvelser

Det har vært flere store, og mange små, beredskapshendelser innen grønn sektor i 2025, både når det gjelder landdyrsykdommer og matbårne utbrudd. Innenfor blå sektor, er det også jevnlig påvisninger av listeførte sykdommer i kategori C (ILA) og i F (eksempelvis PD). Det oppstår også av og til mistanke om sykdommer som ikke forekommer i Norge i dag (for eksempel brucellose, svinepest og VHS), eller sykdommer som opptrer sjelden (for eksempel paratuberkulose eller fotråte). Slike hendelser fungerer som gode beredskapsøvelser og bidrar til at Veterinærinstituttet, forvaltningen, næringene og andre får testet beredskapen og samhandlingen.

Veterinærinstituttet arrangerte en skrivebordsøvelse på beredskap med tema munn- og klovsyke i mars 2025. Instituttet deltok også i atomberedskapsøvelsen "Cesium surprise" i november. Øvelsen var organisert av Direktoratet for strålevern og atomsikkerhet (DSA) og Mattilsynet og omfatter laboratoriene som analyserer næringsmidler og fôr - hvor Veterinærinstituttets enheter laboratorier i Ås, Sandnes og Harstad er med i dette LORAKON-nettverket (lokal radioaktivitetskontroll). Hensikten med øvelsen var å teste varsling, kriseprosedyrer, analyser av prøver og rapportering av måleresultater.

På matsiden deltok vi en øvelse om utbruddsoppklaring av *Listeria*. Øvelsen ble arrangert av det Europeiske referanselaboratoriet i forbindelse med ringtest for påvisning, kvantifisering, sekvensering og typing av *Listeria* i mat. Analysene krever ulike laboratoriefasiliteter og kompetanser. Øvelsen viste at de kritiske punktene var utveksling av data om prøver og resultater mellom fagområdene heller enn analysene hver for seg. Innsikt i tenkemåten på andre områder enn sitt eget ble verdsatt av deltakerne. Utover analysetiden var innsatsen en workshop på ca. 1 time.

3.2.2 Referansefunksjoner

Veterinærinstituttet har flere viktige referansefunksjoner som sikrer kvalitet og beredskap innen dyrehelse og mattrygghet i Norge:

- Nasjonalt referanselaboratorium (NRL) for analyser av næringsmidler og fôr og for undersøkelser innen dyrehelse, i tråd med EUs kontrollforordning.
- Internasjonale referanseoppgaver på utvalgte områder under Verdens dyrehelseorganisasjon (WOAH).
- NRL innen medisinsk mikrobiologi i henhold til MSIS-forskriften og gjeldende rundskriv.

Referansefunksjonene har som hovedformål å harmonisere laboratorieanalyser for å få enhetlige resultater av høy kvalitet. Arbeidet med referansefunksjoner er en viktig del av Veterinærinstituttets faglige rolle, og mange av våre ansatte er involvert i disse aktivitetene. For mer informasjon se «Referansefunksjoner – Årsrapport 2025» på vetinst.no.

Nasjonalt referanselaboratorium (NRL)

EUs kontrollforordning stiller tydelige krav til kvaliteten på analyser som brukes i offentlig kontroll. For å sikre enhetlige og pålitelige analyser i hele Europa har EU oppnevnt europeiske referanselaboratorier (EURL), mens de nasjonale myndighetene i hvert medlemsland utpeker nasjonale referanselaboratorier (NRL) på utvalgte fagområder. EURL og NRL utgjør et samlet europeisk kompetansenettverk. Sammen utvikler og vurderer de nye metoder og teknologier, gjennomfører sammenlignende laboratorieprøvinger (SLP), deler faglig informasjon og arrangerer møter og workshops. Dette samarbeidet er avgjørende for at medlemslandene skal kunne opprettholde høy kvalitet i laboratorieanalyser og en oppdatert beredskap. Ekspertene ved Veterinærinstituttets NRL er en sentral del av dette nettverket.

Veterinærinstituttet er av Mattilsynet utpekt som NRL på 26 ulike områder. Som NRL gir instituttet faglige råd til Mattilsynet og bidrar til at myndighetene til enhver tid er oppdatert på den epidemiologiske situasjonen innen disse fagfeltene. Ved sykdomsutbrudd bistår NRL i diagnostikk og verifisering av smittestoff. Alle diagnostiske laboratorier i Norge skal sende inn prøver eller isolater til Veterinærinstituttet for påvisning eller bekreftelse på områder der instituttet er NRL. I tillegg har instituttet et oppfølgingsansvar overfor de offisielle laboratoriene som er utpekt av Mattilsynet.

De fleste EURL-ene innen Veterinærinstituttets fagområder arrangerte i 2025 møter og SLP-er. Veterinærinstituttet deltok på 27 møter og workshops, og 76 SLP-er arrangert av EURL-ene, kommersielle aktører og samarbeidspartnere. Dette arbeidet er ressurskrevende, men resultatene har vært gode og viser at Veterinærinstituttet holder en stabil høy faglig kvalitet.

I 2025 gjennomførte Veterinærinstituttet fagmøter med de offisielle laboratoriene og Mattilsynet innen fiskehelse og mattrygghet, blant annet for å overføre ny kunnskap fra EURL og diskutere metodikk og andre faglige spørsmål. Instituttet arrangerte også SLP-er for både offentlige og private laboratorier.

Internasjonale referansefunksjoner

Verdens dyrehelseorganisasjon (WOAH) er en global organisasjon som arbeider for å styrke dyrehelsen internasjonalt. Veterinærinstituttet er utpekt som WOAHs internasjonale referanselaboratorium for flere alvorlige sykdommer og parasitter, blant annet:

- CWD (skrantesjuka) hos hjortedyr
- Gyrodactylus salaris, en alvorlig parasitt hos laks
- Infeksiøs lakseanemivirus (ILAV)
- Salmonid alphavirus (SAV)

Som WOAH referanselaboratorium bidrar Veterinærinstituttet med faglig støtte til land verden over, blant annet ved å bekrefte diagnoser og dele kompetanse innen diagnostikk, sykdomsforståelse og epidemiologi.

Nasjonal referansefunksjon i medisinsk mikrobiologi

Helsedirektoratet har utpekt Veterinærinstituttet som nasjonalt referanselaboratorium for stafylokokk-enterotoksin innen medisinsk mikrobiologi. Rollen innebærer å utføre analyser for helsemyndighetene og andre laboratorier, samt å forvalte et stammearkiv over innsendt materiale. Påviste funn rapporteres årlig til EFSA gjennom zoonoserapporteringen. I 2025 mottok instituttet ikke noen prøver i denne funksjonen. Veterinærinstituttet deltar også i Rådgivingsgruppen for medisinske mikrobiologiske referansefunksjoner.

Akkreditering

Veterinærinstituttet er akkreditert etter EN ISO 17025:2017, som stiller strenge krav til laboratorienes kvalitet, kompetanse og pålitelighet. Akkreditering gis normalt for fem år før den må fornyes. I 2025 ble instituttets akkreditering fornyet etter en grundig revisjonsprosess. Dette bekrefter at instituttet leverer tjenester av høy kvalitet og følger gjeldende regelverk, og er viktig for å opprettholde internasjonal tillit til analysene som utføres.

Instituttet har 34 akkrediterte metoder innen områdene kjemi, mikrobiologi og veterinærmedisin. I 2025 ble tre nye metoder akkreditert, og en metode re-akkreditert etter frivillig suspensjon. Som akkreditert laboratorium må Veterinærinstituttet dokumentere kompetanse, upartiskhet og konfidensialitet, og ha et kvalitetssystem som omfatter prosedyrer, dokumentstyring og kontinuerlig forbedring. Det stilles også krav til kvalifisert personell, kalibrert og sporbart utstyr, egnede lokaler og validerte metoder.

Diagnostikk på listeførte sykdommer og svartid

Instituttet kan diagnostisere de fleste listeførte sykdommer hvor Veterinærinstituttet er NRL. Ved spesielle tilfeller sendes prøver til eksternt laboratorium (EURL, WOAH referanselaboratorium eller søsterorganisasjoner i Norden). Dette gjelder for sykdommer som ikke forventes at de skal finnes i Norge, og hvor prøvetilgangen er lav. Prøver med mistanke om listeførte sykdommer prioriteres i analysearbeidet, og svar foreligger normalt innen ett døgn. Dersom smittestoff påvises, kan videre verifisering og karakterisering forlenge svartiden.

3.2.3 Kvalitet og relevans, samt ressursbruk på overvåkningsprogrammer

Veterinærinstituttet utfører aktiv overvåking av mange ulike sykdommer og smittestoff på oppdrag fra Mattilsynet og Miljødirektoratet, og vi har god dialog med begge angående design, omfang og gjennomføring av programmene. Det brukes store ressurser på programmene, og det er viktig at de er så kostnadseffektive som mulig, både når det gjelder laboratoriemetoder og metoder for utvelgelse av hvilke dyr som skal prøvetas. Mange av programmene er designet basert på internasjonalt regelverk. Overvåkingsprogrammene utgjør en viktig del av den samlede nasjonale beredskapen. Vår vurdering er at deler av overvåkingen fortsatt kan gjøres enda mer risikobasert, og at en i større grad kan benytte ulike datakilder som grunnlag for å kunne forutse og overvåke sykdom, vurdere forebyggende tiltak og håndtere hendelser.

I tillegg til resultater presentert i Tabell 3.1. under, ble bl.a. i overkant av 400 prøver av kjøtt undersøkt for forekomst av radioaktivitet (Cesium 137) på oppdrag fra Mattilsynet. I tillegg ble ca. 115 prøver av ulike matvarer undersøkt på oppdrag fra Direktoratet for strålevern og atomsikkerhet.

Sammenlignet med 2024 var det noen små justeringer av programporteføljen på oppdrag fra Mattilsynet; Friskmeldingsprogram for *Gyrodactylus salaris* og Villfisk i ferskvann - BKD ble lagt til, mens programmet Kartlegging av ILAV-HPRO i norske settefiskanlegg utgikk i akva-programmene. For landdyrprogrammene ble overvåking av blåtunge hos storfe - som økte ganske mye fra 2023 til 2024 - igjen redusert i 2025. I NORM-VET var hovedfokus på storfe, svin, katt og ulike bær-typer, mens 2024 hadde fokus på kylling, hest, sukkererter og tørket frukt. I mat- og fôrprogrammene ble fôr til landdyr og GMO lagt til i 2025. 2025 er for øvrig siste år Veterinærinstituttet gjennomførte GMO-programmet, da denne oppgaven - og NRL-oppgaven - nå er overført til NIBIO. Når det gjelder totalt antall prøver i overvåkningsprogrammene var dette på linje med 2024 (se også Tabell 2.3. i Kapittel 2.3.2).

Tabell 3.1. Resultater fra overvåkingsprogrammer for konkrete sykdommer/agens i 2025 samt historiske data i disse programmene. Resultater fra passiv overvåking er ikke inkludert. I tillegg finnes enkelte overvåkingsprogrammer som ikke enkelt lar seg rapportere i en slik tabell. Se <http://www.vetinst.no/overvaking> for detaljer.

Dyrearter	Program	Ca. antall analyserte prøver siste år	Antall positive [#]				
			2021	2022	2023	2024	2025
Storfe	Virus storfe (Bovine virusdiare (BVD), enzootisk bovin leukose (EBL), infeksjøs bovin rhinotrakeitt (IBR))	5 500	Sist påvist 1992 (IBR), 1997 (EBL), 2005 (BVD)				
	Blåtunge	1 100	0	0	0	268	1
	<i>Brucella</i>	230	Sist påvist i 1953				
	Tuberkulose	6	0	1	0	0	0
	Paratuberkulose	940	Sist påvist i 2015				
	Bovine spongiform encefalopati (BSE)	6 100	Klassisk BSE aldri påvist, atypisk BSE påvist i 2015				
	<i>Salmonella</i> lymfeknuter	3 000	0	1	3	1	ID
Sau	<i>Brucella</i>	9 400	Aldri påvist i Norge				
	Lentivirus	9 200	0	0	0	0	0
	Fotråte	80	0	0	0	0	0
	Skrapesyke	18 800	8	16	7	9	12
Geit	<i>Brucella</i>	1 800	Aldri påvist i Norge				
	Caprin artritt/encefalitt (CAE)	1 800	2	0	0	0	0
	Paratuberkulose	0 ⁴	0	0	0	0	-
	Skrapesyke	540	0	0	0	0	0
Kameldyr	Tuberkulose	3	0	0	0	0	0
Kameldyr	Paratuberkulose	220	0	0	0	0	0
Svin	Virus svin (Pseudorabies (Aujeszky's sykdom (AD)), smittsom gastroenteritt (TGE), porcine epidemisk diaré (PED), porcine respiratorisk og reproduksjonssyndrom (PRRS))	3 900	Aldri påvist i Norge				
	Porcine respiratorisk coronavirus (PRC)	3 900	206	141	83	59	30
	Influenza H1N1pdm09 ¹	3 900	19 %	12 %	21 %	28 %	29 %
	Andre influensa A virus	3 900	Aldri påvist i Norge				
	<i>Salmonella</i> lymfeknuter	3 000	1	3	1	0	ID
	<i>Salmonella</i> besetninger	1 000	0	3	1	0	0
	Meticillinresistente <i>Staphylococcus aureus</i> (MRSA)	520	0	0	0	0	0
Fjørfe	Infeksjøs laryngotrakeitt (ILT) (<i>Gallus gallus</i>)	2 800	Sist påvist i kommersielt fjørfe i Norge 1971				
	Aviær rhinotrakeitt (ART) (kalkun)	1 600	Aldri påvist hos kalkun i Norge				
	Aviær influensa (AI)	2 750	0	0	0	0	1
	<i>Salmonella</i>	Alle flokker	1	0	2	2	13
	<i>Campylobacter</i>	Alle flokker ²	110	106	128	70	99

Dyrearter	Program	Ca. antall analyserte prøver siste år	Antall positive [#]				
			2021	2022	2023	2024	2025
Vilt/ annet	Hjortedyr – skrantesjuka (CWD)	11 600	3	4	1	2	3
	Hjort - tuberkulose	50	Aldri påvist hos hjort i Norge				
	Fugl – høypatogen AI	450	2	0	1	0	12
	Rev, ulv – <i>Echinococcus multilocularis</i>	520	Aldri påvist i fastlands-Norge (men på Svalbard)				
Laksefisk	Viral hemoragisk spetikemi (VHS)	560	0	0	0	0	0
	Infeksiøs hematopoetisk nekrose (IHN)	570	Aldri påvist i Norge				
	Apatogen infeksiøs lakseanemi (ILAV HPR0)	0 ⁴	8	9	6	7	-
	<i>Gyrodactylus salaris</i>	5 200	0	0	0	0	0
Mat	<i>Salmonella</i> ³	9 000	2	1	1	0	ID

[#] Hvilken enhet antall positive refererer til varierer: Storfe, småfe, svin og kamelider oppgis som besetninger, fjørfe oppgis som flokker, vilt oppgis som dyr, fisk oppgis som lokaliteter/vassdrag (unntatt *G. salaris* som oppgis som antall vassdrag), mat oppgis som antall prøver, lymfeknuter oppgis som enkelt dyr prøvetatt på slakteri. Dersom det forekommer noe diskrepans mellom tall oppgitt i tidligere årsrapporter og her, skyldes det ytterligere kvalitetssikring av tall. ID = Data ikke tilgjengelig på rapport-tidspunktet.

¹ Andel av undersøkte besetninger med antistoffpåvisning.

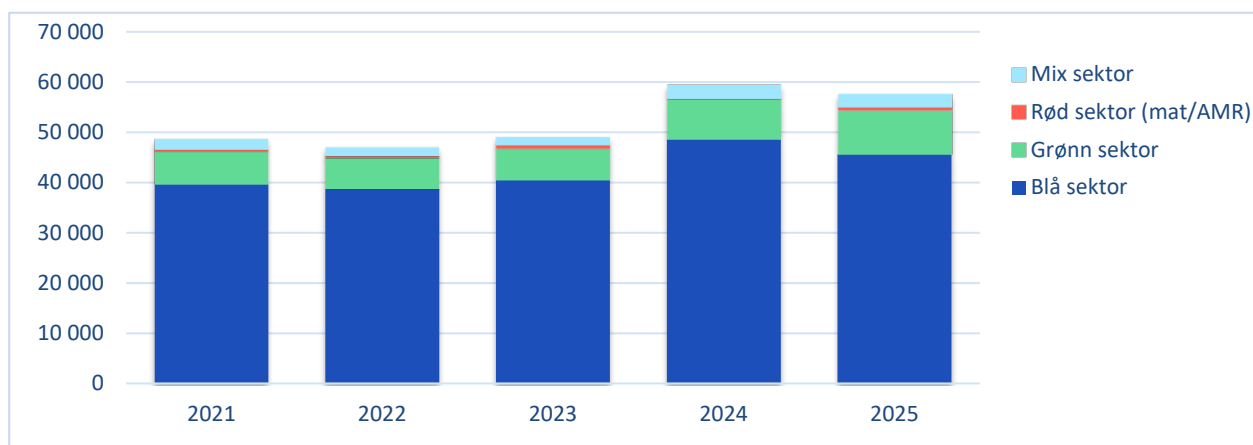
² Alle flokker slaktet i perioden 1. mai – 30. oktober – er ca. 2100.

³ Kjøttskrap og svabre fra slakteskrotter tatt på slakteri/nedskjæringsbedrifter og analysert på private laboratorier.

⁴ Ikke prøvetaking i 2025.

3.3 Konkurranskraftige bionæringer

3.3.1 Prosjektvolum fordelt på næringer og tema

Figur 3.4. Ressursbruk (i 1000 NOK) i prosjektarbeid utført for bionæringerne i 2021-2025 gruppert på sektor. Figuren viser at volum av forskningsprosjekter og oppdragsprosjekter knyttet til bionæringerne økte fra 2023 til 2024. Nedgangen i 2025 skyldes hovedsakelig avslutning av oppdragsprosjektet FarmSalmTrack.

Figur 3.4. viser at volum av forskningsprosjekter og oppdragsprosjekter knyttet til bionæringerne økte fra 2023 til 2024, og antall prøver i slike prosjekter økte også, fra 50 000 i 2023 til 54 000 i 2024 (Tabell 2.3. Antall prøver undersøkt ved Veterinærinstituttet i perioden 2021-2025 i Kapittel 2). Nedgangen i 2025 skyldes hovedsakelig avslutning av oppdragsprosjektet FarmSalmTrack, som er omtalt under.

Ulike «diagnostikkprosjekter» for Animalia samt prosjekter for ulike avlsselskaper utgjør de fleste prosjektene innen grønn sektor, mens prosjekter finansiert av FHF er en viktig kilde til prosjekter innen blå sektor. Veterinærinstituttet har på oppdrag fra firmaet Sporbarhet AS gjennomført elementanalyser på fiskekjell fra rømt oppdrettsfisk siden 2019 (FarmSalmTrack). Sporbarhet AS sa opp sin kontrakt med Veterinærinstituttet i slutten av 2024, og med det bortfalt oppdragsinntekter og arbeidsoppgaver for fem ansatte i Trondheim fra og med 1. mars 2025.

3.3.2 Aktiviteter rettet mot næringslivet

Samhandling med næringene skjer blant annet i beredskapssammenheng, hvor informasjon, diskusjoner og rådgivning deles både med Mattilsynet og ulike næringer. Ellers skjer samhandling også i stor grad gjennom ulike oppdrag eller via forskningsprosjekter finansiert gjennom næringenes forskningsfond (FHF, FFL/JA) samt gjennom formidlingsaktiviteter som foredrag, presentasjoner og stands på ulike fysiske og digitale møteplasser.

Veterinærinstituttets fagansvarlige for de ulike landdyreartene har tett og god kontakt med næringsaktørene. Veterinærinstituttet gir også kunnskapsstøtte til husdyrnæringen, både dyreeiere/bønder og veterinærer samt bransjeforeninger som jobber med produksjonsdyr. I det etterfølgende presenteres noen av temaene hvor instituttet samarbeider med næringene.

Veterinærinstituttet har mange aktive og direkte relasjoner mot havbruksnæringen, og bare et lite utvalg er nevnt i avsnittene under.

Nasjonalt kompetansesenter for produksjonsdyr

Medarbeidere fra de fleste av instituttets kontorsteder bidrar i senterarbeidet som ledes fra Sandnes.

Hovedoppgaven er å formidle kompetanse til forvaltning og næring over hele landet. Forvaltning og næring er representert i senterets referansegruppe. Den største aktiviteten er løpende kontakt og rådgivning til næring og forvaltning angående produksjonsdyr. Andre større aktiviteter i 2025 er beskrevet under.

Kurs: Tidlig i 2025 var det stort fokus på blåtunge med et webinar i slutten av mars samt flere folkemøter i Rogaland, Agder og Østfold. Det ble arrangert et seminar om beiteforgiftninger på Utstein Kloster Hotel i september 41 år etter tilsvarende seminar på samme sted. I tett samarbeid med Mattilsynet ble det i november også arrangert et webinar om kugalskap for inspektører, bønder og ansatte i BIOSIRK. Det har vært god deltakelse og god tilbakemelding på arrangementene for høyst aktuelle tema. Ansatte i Mattilsynet utgjør en stor andel av deltakerne, men også privatpraktiserende veterinærer og andre deltar på kursene. Opptak av webinarne er tilgjengelige på våre nettsider.

Dyrehelserapporten 2025 ble lansert 24. april i Sandnes, men det var også mulighet til å delta digitalt. Hovedfunnene i rapporten ble presentert i tillegg til spesifikke faglige tema. Dyrehelserapporten og gjennomføringen av lanseringsseminaret fikk også i år gode tilbakemeldinger, og forvaltning og næring melder at rapporten er et viktig og nyttig verktøy og gir en samlet status for helse og velferd for landdyr i Norge.

Dette er avgrensede pilotprosjekter, gjerne i samarbeid med næring, der det fokuseres på spesifikke praktiske/diagnostiske problemstillinger. I 2025 ble det startet opp prosjekter som skal se nærmere på BTV-antistoffer i melk, HPAI-antistoffer på sau, Giardia hos ville hjortedyr og en undersøkelse av sykdom og dødsårsaker hos hobbyhøns.

Internasjonal scanning: Det er etablert rutiner for å innhente informasjon om smittsomme sykdommer i utlandet som kan ha relevans for sykdomssituasjonen i Norge. Informasjonen formidles internt, og det vurderes hvordan slik informasjon best kan formidles til næring og forvaltning. Aktiviteten er under evaluering for eventuelle justeringer.

Informasjon på hjemmesidene: Veterinærinstituttets hjemmesider er viktige for å formidle kunnskap til forvaltning og næring. Senteret har også i 2025 lagt ned et stort arbeid i oppdatering av dyrehelseinformasjon, faktasider og statussider med statistikk, kart o.l., og det arbeides kontinuerlig med å forbedre brukervennligheten av slike tjenester. Det har i 2025 vært særlig fokus på å lage nye og oppdatere gamle faktasider om meldepliktige sykdommer.

Reinhelsetjenesten

[Reinhelsetjenesten](#) har vært en fast tjeneste siden 2024 finansiert over Reindrifftsavtalen og lokalisert ved Veterinærinstituttets kontor i Tromsø. Tjenestens har et vidt mandat som inkluderer rådgivning, sykdomsoppløring, kommunikasjon og kunnskapsutvikling. Målgruppen er reindriftnæringen og veterinærer. I 2025 ble det gjennomført undervisning for veterinærstudenter på NMBU om samisk reindrift, reinhelse og sykdom, samt om veterinærens rolle i reindriften. Reinhelsetjenesten har i 2025 hatt i oppdrag å utrede mulighet for et system for registrering av helsedata for rein og evt. inkludering i Dyrehelseportalen. Rapport om dette ble ferdigstilt ved utgangen av 2025.

Det har vært behov for kunnskapsstøtte til næringen i forbindelse med nytt og krevende overvåking og kontrollprogram som involvering testing av dyr ute i besetningene. Dette arbeidet vil fortsette i 2026. I 2025 ble det påvist bukhulemark (*Setaria tundra*) og lymfemark (*Rumenfilaria andersoni*) hos rein i Finnmark. Begge parasittene regnes som relativt vanlige i Nord-Sverige og Finland, men utbredelsen er lite kartlagt. Bukhulemark har ikke vært påvist i Norge siden 1970-tallet, mens lymfemark har ikke vært påvist i Norge før. Bukhulemark har mygg som mellomvert og er et eksempel på klimafølsomme smittestoffer, hvor man ser økt forekomst i sammenheng med klimaendringene. Reinhelsetjenesten har kommunisert ut informasjon om parasittene til næringen i form av informasjonsark, populærvitenskapelig publisering og webinar i samarbeid med Mattilsynet.

I materialet innsendt til Reinhelsetjenesten i 2025 er hjernemark (*Elaphostrongylus rangiferi*) den hyppigst påviste diagnosen, spesielt fra Troms, mens bakterielle infeksjoner, metabolske forstyrrelser og ukjente dødsårsaker også utgjorde en vesentlig andel av funnene.

Veterinærinstituttets forskningsaktivitet innen reinhelse i 2025 har vært rettet mot forebyggende behandling mot hjernemark, som også er en klimasensitiv parasitt, samt undersøkelser av årsaker til kalvetap hos rein det første leveåret. Instituttet har også hatt fokus på flåttbårne sykdommer som en del av arbeidet med å forstå hvordan klimaendringer påvirker smittestoffenes utbredelse og reinsens helse.

Kompetansestøtte ved ringormutbrudd

Det har også i 2025 vært behov for kompetansestøtte til næringen i forbindelse med næringen håndtering av ringormutbruddene i Trøndelag, Agder og Rogaland. Arbeidet har bestått av rådgivning knyttet til innføring av livdyrsoner, smittereduserende tiltak og vaksinerings.

Kompetansestøtte ved forgifningshendelser

Ad Blue er et produkt som tilsettes diesel for å begrense utslippet av avgasser fra dieselmotorer. Produktet inneholder urea. Ved akutt eksponering av for mye urea frigjøres ammoniakk til blodet. Ammoniakken hemmer enzymer i cellenes energiproduksjon og er vevsirriterende. Dyra får raskt sentralnevrologiske symptomer og eventuelt død. I januar 2025 døde et 10-talls storfe (melkekyr, kviger og kalver) etter at Ad Blue ved en feil ble koblet til drikkevannsforsyningen i et storfefjøs med melkeproduksjon i Innlandet. Effekten kom raskt, og flere dyr døde i løpet av 15-30 minutter. To kalver ble obdusert ved Veterinærinstituttet på Ås. Det ble blant annet påvist vevsirritasjon i slimhinner i fordøyelsestraktus og stuvning og blødninger i hjerne og hjernebinner.

En kraftfôrprodusent blandet inn opptil ca. 200 x over maksimalt anbefalt konsentrasjon av vitamin D i kraftfôr som ble distribuert til flere besetninger med verpehøns og svin. Dyrene fikk det giftige fôret i opptil flere uker før hendelsen ble avdekket. Det ble observert redusert appetitt og produksjon, før mer alvorlige skader med demineralisering av skjelettet, kliniske skader og dødsfall. Fagansvarlige for fjærfe, svin og fôr og toksikolog ble trukket inn i saken den 6. februar via Nortura og Mattilsynet. Prøvetakingsplan ble foreslått og dyr ble obdusert. Nivå av vitamin D i egg og kjøtt og halveringstid i dyr og animalske produkter etter at dyrene ble satt på normalt fôr, ble estimert.

Seks griser fikk tilgang til Difenakum, en antikoagulant-rottegift, som var lagt ut i åtestasjon mot rotter. Én gris døde. De øvrige var uten symptomer, men ble ved en feil sluppet sammen med ca. 200 andre griser. Det var da umulig å identifisere eksponerte griser. Mattilsynet spurte om det var mulig å finne de eksponerte individene for å unngå å avlive og destruere alle de vel 200 grisene. I dialog med Mattilsynet anbefalte Veterinærinstituttet å la grisene leve fram til slakt, men kassere leveren fra alle. Produsent ble pålagt å analysere samtlige prøver av lever ved slakt for å sikre at kjøtt med rottegift ikke ble sendt på markedet. Det ble påvist rottegift i seks av til sammen 200 analyserte leverprøver.

Kunnskapsstøtte kyllingkjøttproduksjon

Campylobacteriose er den vanligste årsaken til matbåren sykdom og Veterinærinstituttet har ledet overvåkningsprogrammet for Campylobacter i slaktekylling siden 2002. I 2025 startet prosjektet CampySafe som skal se på potensielle forbedringspunkter for overvåkning av Campylobacter hos slaktekylling, gi kunnskap og utvikle verktøy for en mer bærekraftig og kostnadseffektiv kyllingkjøttproduksjon med mindre matsvinn, kassasjoner og kvalitetsforringelser av kyllingkjøttet uten at det går på bekostning av mattryggheten. Prosjektet ledes av Animalia og er finansiert av næringen med støtte fra Forskningsmidlene for jordbruk og matindustri (FFL/JA).

Sjømat Norge, Standard Norge og Salmon Living Lab

Samarbeidet med Sjømat Norge og AquaCloud for å få på plass et kvalitetssikret datasystem for kategorisering av dødelighetsårsaker hos oppdrettsfisk ble avsluttet i 2025 og en sluttrapport er under utarbeiding. En datadelingsavtale med AquaCloud for tilgang på data for statistikk til Fiskehelse rapporten 2025 ble inngått i oktober, men fremtidig bruk av denne databasen er usikker grunnet melding om avvikling av AquaCloud AS i januar 2026.

Veterinærinstituttet er ledende FoU-partner og prosjektleder i det FHF-finansierte prosjektet «BioFundament», som startet opp i august 2025 og skal pågå i tre år. I prosjektet skal Veterinærinstituttet sammen med sine prosjektpartnere Norsk Regnesentral, Sjømat Norge og Sjømatnæringens fellestjeneste legge fundamentet for å evaluere effekt av tiltak satt i verk som del av havbruksnæringens biosikkerhetsprosess. BioFundament skal gjøre gjennom å utvikle metoder for å vurdere effekt av biosikkerhetstiltak, ved å identifisere hvilke data som trengs for å evaluere slik effekt og ved å lage et system for å samle inn, lagre og dele slike data.

Veterinærinstituttet deltar med fageksperter i to prosjekt ledet av Standard Norge, forankret i næringens og forvaltningens behov for omforente tekniske standarder innen håndteringsfri lusetelling og desinfeksjon av vann. Instituttet har nært samarbeid med NCE Seafood Innovation-klyngen i Bergen, og bidrar med presentasjoner og omvisning på Ås i klyngens videreutdanningsprogrammer samt deltagelse i fokusgruppene for fiskehelse og digitalisering.

I juni 2025 inngikk Veterinærinstituttet en partneravtale med Salmon Living Lab AS, et initiativ der løsninger for økt matproduksjon på laksens premisser står sentralt. Forventningen er at partnerskapet vil bringe instituttet tettere på oppdrettsnæringen og de problemstillingene som må løses innen fiskehelse og velferd. Partnerskapet omfatter per i dag oppdrettselskapet SalMar, førselskapet Cargill og FoU-aktørene NMBU, Nofima og NORCE, i tillegg til Veterinærinstituttet. I løpet av 2025 er det gjennomført to partnerskaps-workshops og flere kortere møter. Veterinærinstituttet har sammen med de andre partnerne bidratt i utviklingen av en FoU-strategi og prioriterte forskningsområder med laksens biologi i fokus. Det overordnede målet med partnerskap i Salmon Living Lab er at kunnskapen skal komme hele næringen til gode.

Forskningsskonesjonsprosjekt

Veterinærinstituttet er faglig ansvarlig for et forskningsskonesjonsprosjekt tildelt fra Fiskeridirektoratet 2025-2027. Næringspartnere er LetSea AS (prosjektleder) og Seashore sjø, og fisken i forsøket er genetisk selektert av

Benchmark Genetics. Formålet med forsøket er å undersøke effekten av genetisk seleksjon på robusthet mot hjertesykdommene HSMB og CMS hos laks under kommersielle feltforhold. Veterinærinstituttet har hovedansvar for uttaksplaner, virusanalyser, hjertediagnostikk og biomarkøranalyser i prosjektet og er bredt involvert gjennom sine avdelinger i Ås, Bergen og Harstad.

Veterinærinstituttet er også involvert sammen med blant annet NMBU i FoU-aktivitet i Eide Fjordbruk sin FoU-konsesjon i Nordfjord. Her studeres effekten nye fôringredienser har på tarmen hos oppdrettslaks, et arbeid som har generert lengre prøveserier fra test og kontroll-oppsett og som via digitalisering av histologiske snitt har muliggjort utvikling av en applikasjon for tarm-patologi.

Mat og fôr

Bærekraft og ansvarlig ressursbruk har økende oppmerksomhet, både i næring og på Veterinærinstituttet. For eksempel er bedrifter interessert i om verdifulle råvarebatcher med spor av patogener trygt kan benyttes etter varmebehandling. Vi jobber derfor målbevisst med å undersøke hvordan man bedre kan skille mellom råvarer som er trygge nok og råvarer som bør destrueres. Vi har også fokus på flomutsatte grønnsaker for bruk til mat, og på slam og dødfisk fra oppdrett som fôr til insekter og børstemark for videre bruk som fôr til andre arter.

SensiList er en analysemetode som kan detektere lave konsentrasjoner av bakterien *Listeria monocytogenes*. Vi utviklet prototypen i et EU-finansiert prosjekt (2011-2014). Den ble så videreutviklet til TRL (Technology Readiness Level)-nivå 4 sammen med Kjeller Innovasjon, patentert i Norge og solgt til Aquatiq AS som opprettet selskapet Sensilist AS for å kommersialisere metoden. Metoden er nå patentert i en rekke land, og ble satt i salg ved årsskriftet 2025/26.

I forbindelse med nytt regelverk om Listeria i spiseferdig mat får Veterinærinstituttet enda flere henvendelser fra næringsaktører om hvordan kriteriene for Listeria i spiseferdig mat kan følges. Spørsmålene har gått på bruk av prediktive modeller og risikomodeller for vekst med kurs for rådgivende aktører og bedrifter, hvordan endring i regelverket kan forstås og etterleves osv. Veterinærinstituttets veiledning baseres på forskning, bidrag i utvikling av europeiske retningslinjer og kunnskap til prosessene bak lovverksendringen, som vi får del i ved å være nasjonalt referanselaboratorium og dermed en del av nettverket av europeiske referanselaboratorier. JEMRA kom i 2024 med en ny risikomodel for Listeria i røkt og gravet fisk prosessert fra oppdrettsfisk. Veterinærinstituttet var med på å utvikle modellen. I 2025 ble dette fulgt opp i et forskningsprosjekt sammen med næringen, der det ble undersøkt om Listeria på fisk allerede mens den er i sjøfasen medfører økt risiko enn den internasjonale modellen la til grunn. Det ble funnet at spredningspotensialet til Listeria i blodvann på slakteri var meget begrenset og ikke økte sykdomsrisikoen i nevneverdig grad.

Veterinærinstituttet har sammen med samarbeidspartnere jobbet videre med regjeringens samfunnsoppdrag for bærekraftig fôr, både i form av foredrag, publikasjoner, kontakt med næringsaktører og pågående forskning. Vi opplever stor interesse fra både myndigheter, biogass, havbruks- og landdyrnæringen for å forstå, utfordre og utvikle regelverket for bruk av animalske biprodukter til fôrformål, med eller uten transformering via insekter mellom hygienisering og bruk. Bidrag fra Veterinærinstituttet i sakene har hatt fokus på faren for smittespredning og på hygieniseringsprosesser som kan gjøre bruken ansvarlig mht. både smittevern og bærekraft. I 2025 er eksempler på tema: 1. bruk av dødfisk der dødsårsaken har vært knyttet til traume eller sår og på slam. 2. utvikling av testsystemer for dokumentasjon av at hygieniseringsprosessen er god nok, tilpasset norske forhold, 3. hvilke smittestoffer som finnes i slam og hvordan disse kan inaktiveres, og 4. initiere en kunnskapsutredning for regelverksutvikling for å nå samfunnsløftet om norskprodusert fôr.

Alternativt fôr vil også kunne ha effekter på dyrehelse og dyrevelferd. Vi har undersøkt hvordan norskprodusert korn, urter og andre råvarer kan påvirke ytelse og tarmhelse hos fjørfe, blant annet gjennom produksjonsdata, mikrobiotaanalyser og ulike biomarkører for tarmhelse. Dette er gjort både i forskningsprosjekter og i oppdrag fra næringen. På sikt er målet å øke bærekraften i norsk fjørfeproduksjon ved å redusere bruken av importerte

råvarer og å standardisere analyser som kan benyttes for å studere effekt av nye føringredienser og eventuell påvirkning på tarmhelse.

3.4 Forekomst relevante sykdommer

I internasjonal sammenheng har Norge en meget god status når det gjelder listeførte smittsomme sykdommer hos landdyr, med unntak av skrantesjuka (CWD) hos villrein. Det er også få matbårne utbrudd i Norge. I fiskeoppdrett er det en rekke smittsomme sykdommer som fører til velferdsutfordringer og økonomiske tap.

Den gode landdyrhelsen og mattryggheten i Norge utfordres kontinuerlig av flere risikofaktorer. Selv om import av levende produksjonsdyr er strengt regulert og relativt begrenset, representerer det fortsatt en viktig smitterisiko. I tillegg øker bruk av utenlandsk arbeidskraft, import av mat, reiseaktivitet, turisme og klimaendringer sannsynligheten for at nye smittestoffer introduseres. Flytting av dyr internt i landet, som ved livdyromsetning, kan forsterke konsekvensene av eventuelle utbrudd. Hobbyhold av produksjonsdyr og familiedyr uten etablerte smittevernrutiner gir også særskilte utfordringer, særlig når dyr importeres fra andre land. Vektorbårne sykdommer er vanskeligere å kontrollere enn dyreimport, og risikoen forventes å øke noe erfaringene med blåtunge illustrerer. Veterinærinstituttet arbeider derfor aktivt med overvåking og metoder for å kunne forutse og håndtere vektorbårne sykdommer.

I dette kapittelet inkluderes enkelte beskrivelser av sykdomsutbrudd eller andre hendelser. Dyrehelserapporten, Fiskehelserapporten og andre rapporter fra Veterinærinstituttet som Zoonoserapporten, NORM-VET, Villfiskrapporten og rapporter fra overvåkingsprogrammene, samt årsrapport fra NRL, har flere detaljer om helsestatus i 2025.

3.4.1 Listeførte sykdommer landdyr

Et viktig grunnlag for Veterinærinstituttet til å uttale seg om nasjonal sykdomsforekomst og helsestatus, er prøvene som undersøkes på grunn av sykdom/mistanke om sykdom. Antall mottatte prøver innen ulike kategorier er presentert i Tabell 2.3. i Kapittel 2.3.2. Oversikten viser et stabilt nivå av antall prøver analysert på grunn av mistanke om/oppfølging av listeført sykdom hos landdyr (5 300 i 2024 og 5 200 i 2025) og en nedgang i antall prøver for fisk (fra 2 400 i 2024 til 1 700 i 2025). Tabell 3.2. og Tabell 3.3. viser påvisning av **listeførte sykdommer** de siste fem år.

Tabell 3.2. Funn av listeførte sykdommer/agens landdyr (liste 1 og liste 2) (klassifisering per 31.12.2024) ved Veterinærinstituttet de siste fem år – hos produksjonsdyr er gjentatte påvisninger i samme besetning ikke inkludert. Funn gjort i overvåkingsprogrammene (Tabell 3.1.) er inkludert.

Dyrearter	Sykdom/agens	Antall positive [#]				
		2021	2022	2023*	2024*	2025*
Storfe	Blåtunge	0	0	0	31	33
	MRSA	0	1	0	1	1
	Ringorm (<i>T. verrucosum</i>)	7	4	16	4 (+1)	2
	<i>Salmonella</i>	0	2	0	3	1
	Tuberkulose (<i>M. bovis</i>)	0	2	1	0	0
Sau	Blåtunge	0	0	0	61	0
	Skrapesyke Nor98	8	16	7	9	12
	<i>Salmonella</i> ¹	1	2	3	9 ⁵	4 ⁵
Geit	CAE	8	0	1	1	1
	<i>Psoroptes ovis</i>	30	6	11	0	0
Svin	<i>Salmonella</i>	0	3	1	0	0
Fjørfe	Aviær mycoplasmose ²	2	1	1	0	0
	Aviært paramyxovirus (Newcastlesyke) ¹	1 ⁷	1	1 ²	0	1 ²
	Høypatogen aviær influensa	2	2	3 ²	2 ⁶	1
	Hønsekolera (<i>Pasteurella multocida</i>)	1	0	0	0	1
	Infeksiøs laryngotrakeitt (ILT) ²	2	1	2	1	0
	Infeksiøs bronkitt ²	3	1	3	0	0
	<i>Salmonella</i>	1	0	2	2	13
Sports- og familiedyr	Kverke ³	19	9	4 (+1)	1	14 (+2)
	<i>Salmonella</i> ⁴	1	0	4 (+1)	3	0
	Viral hemoragisk sykdom hos kanin	1	5	1	6	13
	Leishmaniose - hund (antistoff pos.)	1	2	6 (+3)	0 (+7)	0 (+3)
	Leptospirose – hund	2	0	0	0 (+2)	0
	<i>Salmonella</i> – hund	3	2	5	4 (+1)	1 (+1)
	<i>Salmonella</i> – katt	5	32	13	130	ca. 200
<i>Salmonella</i> – reptiler	15	8	2	5	2	
Vilt (inkl. villfugl)	Aviært paramyxovirus 1	0	41	5	0	0
	Skrantesjuke (CWD)	3	4	1	2	3
	<i>Echinococcus canadensis</i> G10	0	1	4	1	1
	Høypatogen aviær influensa - fugl	40	105	103	16	ca. 80
	Høypatogen aviær influensa - pattedyr	0	3	1	4	6 ⁸
	Viral hemoragisk sykdom hos kanin – villkanin	1	0	0	0	0
	<i>Salmonella</i> – villsvin	13	3	8	11	30
	<i>Salmonella</i> – andre ville arter	0	0	4	0	5

[#] Storfe, småfe, svin og kamelider oppgis som besetninger, fjørfe oppgis som flokker, andre landdyr oppgis som individer. Dersom det er diskrepans mellom tall oppgitt i tidligere årsrapporter og her, skyldes det ytterligere kvalitetssikring av tall.

* Det første tallet angir antall påvist på Veterinærinstituttet, mens «pluss-tall» i parentes angir antall påvisninger meldt til Mattilsynet fra andre laboratorier.

¹ Alle positive er *Salmonella enterica* subsp. *diarizonae*.

² Alle positive funn er gjort i hobbyhøns eller brevduer.

³ 2021: 19 hester fra 11 staller, 2023: 3 hester fra 2 staller 2025: 16 hester fra 5 staller.

⁴ 2023: 4 hester fra 2 staller, 2024: 3 hester fra 2 staller.

⁵ I tillegg kommer påvisning i skrotter/samleprøve av skrotter, 2024: 6 prøver fra 5 slakterier, 2025: 7 prøver fra 5 slakterier.

⁶ 1 kommersiell fjørflokk og 1 hobbyflokk.

⁷ Påvisning av antistoffer mot APMV i en avlsbesetning. Det ble ikke påvist virus ved prøvetakingstidspunktet.

⁸ Inkluderer 5 fjellrev fra Svalbard.

Salmonella

2025 representerte et år med høyt antall prøver fra felte villsvin og samtidig en økning i forekomsten av *Salmonella* påvist hos denne arten (tilsvarende en andel positive på 6,3 %, 30 positive av 479 undersøkte). Frem til og med 2024 har forekomsten av *Salmonella* i norsk fjørfeproduksjon vært svært lav, med vanligvis én til to positive flokker per år. I 2025 ble det imidlertid registrert en markant økning, med totalt 13 positive flokker påvist gjennom overvåkingsprogrammet.

Blåtunge

Blåtunge er en virussykdom hos drøvtyggere. Viruset oppformerer i og spres gjennom det blodsugende insektet sviknott, men smitter ikke direkte mellom dyr. I 2024 ble blåtunge påvist i totalt 89 besetninger i Sør-Norge, hovedsakelig i fylkene Agder, Rogaland og Østfold. Etter påvisningen er det lagt ned et betydelig arbeid for å få oversikt over situasjonen og vurdere aktuelle tiltak for å begrense smittespredning. Veterinærinstituttet har deltatt i rådgivning og dialogmøter med husdyrprodusenter og veterinærer angående blåtunge, spesielt informasjonsmøter om vaksinerings samt utvikling av en interaktiv kartløsning med klima- og temperaturdata i ulike områder. Vi har også deltatt på flere informasjonsmøter fysisk og digitalt, informert om sykdommen og gitt råd om forebyggende tiltak i besetningene.

Fugleinfluensa

I 2025 ble høypatogen aviær influensa (HPAI) påvist i en kommersiell fjørfebesetning med verpehøns i Hadsel kommune i Nordland. Det var også andre dyrearter tilknyttet samme anlegg som ble testet for HPAI med negativt resultat. I tillegg til påvisninger hos villfugl, ble HPAI også påvist hos fjellrev (fra Svalbard) og rødvov i 2025. Dette understreker behovet for økt overvåking for å følge utviklingen rundt mulig pattedyrtilpasning av viruset. Instituttet bistod Mattilsynet med faglig støtte og rådgivning i forbindelse med utbruddshåndtering og publiserte oppdaterte kunnskapsstatuser og smittespredningskart på nett.

Ringorm

Det ble påvist ringorm i en besetning i Rogaland og en i Agder i 2025. Smittekilden er ikke kjent. Det er derfor lite påvist ringorm på storfe, men Veterinærinstituttets kunnskapsstøtte til næringen har fortsatt.

3.4.2 Listeførte sykdommer fisk og krepsedyr

I det følgende beskrives utviklingen av et utvalg av listeførte fiskesykdommer i 2025, oversikt over funn de siste fem årene er gitt i tabell 3.3, mens en fylldigere omtale kan leses i Fiskehelse rapporten 2025.

Tabell 3.3. Funn av aktuelle listeførte sykdommer/agens hos fisk og krepsdyr (kategori A, C, E, F og G) ved Veterinærinstituttet de siste fem år. Kategori F og G sykdommer er på nasjonal liste. Funn gjort i overvåkingsprogrammene (Tabell 3.1) er inkludert.

Dyrearter	Sykdom/kategori	Antall positive [#]				
		2021	2022	2023	2024	2025
Oppdretts-fisk	ILA – laksefisk/ C	25	15	18	13	18
	PD – laksefisk/ F	100	98	58	48	44
	BKD – laksefisk/ F	0	1	12	8	2
	Furunkulose – laksefisk/ F	5	2	0	0	0
	Furunkulose – rognkjeks/ F	0	1	0	0	0
	Systemisk <i>Flavobact. psychrophilum</i> - regnbueørret/F	1	4	1	1	2
	Francisellose – torsk/ F	0	0	0	0	2
	Nodavirus/VNN – torsk og kveite**	1	0	0	1	0
	<i>Piscirickettsia salmonis</i> / laksefisk/ G	-	-	-	-	0
Viltlevende laksefisk	<i>Gyrodactylus salaris</i> / F	0	0	2	1	0
	Furunkulose/ F	0	0	0	0	0
Karpefisk	Koi herpes virus sykdom/ E	0	0	0	0	0
Kreps	Krepsepest/ F	1	0	2	1	0

[#] Fisk og kreps oppgis som lokaliteter/vassdrag. Dersom det er diskrepans mellom tall oppgitt i tidligere årsrapporter og her, skyldes det ytterligere kvalitetssikring av tall. **Nodavirus/VNN endret fra kategori F til kategori G sykdom i 2025. *Piscirickettsia salmonis* ble lagt til liste G i 2025.

Fisk/krepsdyr

Arbeid med data til Fiskehelse rapporten 2025, som publiseres 11. mars 2026, viser igjen at de største helse relaterte problemene i norsk akvakultur ikke er knyttet til påvisninger av listeførte sykdommer, bortsett fra infeksjon med lakselus (liste F, egen forskrift). Det indikerer at listeføring og medførende tiltak fra forvaltningen ved mistanke eller påvisning har en effekt når det gjelder å avgrense sykdommer i akvakultur. I 2025 innførte Mattilsynet to endringer i nasjonal liste for sykdommer hos akvatiske dyr: Nodavirus/VNN gikk fra liste F til liste G og *P. salmonis* (ny) ble tillagt liste G. For liste G-sykdom gjelder plikt til å melde fra til Mattilsynet, men som hovedregel følger ikke offentlige tiltak, dvs formålet er å overvåke utviklingen.

Infeksiøs lakseanemi (ILA)

ILA er en alvorlig virus sykdom forårsaket av virulente (sykdomsfremkallende) varianter av infeksiøs lakseanemi-virus og er meldepliktig til EU og WOA. Den ikke-virulente formen av viruset er svært utbredt og kan forårsake en forbigående infeksjon, uten tegn på sykdom, men infeksjonen medfører risiko for utvikling av den virulente variant. Naturlige sykdomsutbrudd med ILA er kun påvist hos atlantisk laks i oppdrett, men både regnbueørret og brunørret er mottakelig for infeksjon. I 2025 ble ILA påvist på totalt 18 sjølokaliteter av laks, hvor en betydelig andel (6 påvisninger) var i Vesterålen-området (PO9). De resterende utbruddene fordelte seg i anlegg langs kysten fra Vestland (PO4) til Troms (PO12). Forekomsten av ILA har variert fra 25 til 10 årlige påvisninger i perioden 2015 til 2025. Det har vært en økning i ILA-vaksinasjon i Norge de siste 3-4 årene, men effekten i dagens feltsituasjon er vanskelig å kvantifisere.

Pankreassykdom (PD)

PD er på nasjonal liste og PD-forskriften deler kysten inn i en PD sone (endemisk) og to overvåkingssoner nord og sør for PD-sonen. I 2025 var det totalt 44 nye PD-tilfeller (48 i 2024, 58 i 2023 og 98 i 2022). Samtlige var innenfor PD-endemisk sone, med 31 tilfeller forårsaket av SAV3 i området Karmøy til Stadt (PO3 + PO4) og 13 tilfeller forårsaket av SAV2 i området Stadt til Nord-Trøndelag (PO5 + PO6). Det er ikke påvist nye tilfeller utenfor endemisk sone, noe som kan tyde på at hurtig utslakting og sanering etter påvisningene i Nordland i 2023 har hindret ytterligere smittespredning. Det er verdt å merke seg at det for tredje år på rad ikke ble påvist nye tilfeller av PD i Ryfylke (PO2). Vaksinasjonsgraden mot PD i endemisk sone har de siste årene ligger på mellom 60 – 70 prosent og beskyttelsen oppleves som moderat til god.

Bakteriell nyresykdom (BKD)

BKD ble kun påvist sporadisk i Norge fra slutten av 1990-tallet, men situasjonen forverret seg fra 2022. Bakterien som forårsaker BKD, *Renibacterium salmoninarum*, ble i 2025 påvist med PCR hos både villaks og rømt oppdrettslaks (fra lokalitet Reitholmen) i elva Orkla. Bakterien kan smitte både horisontalt og vertikalt, og det finnes ingen effektive vaksiner eller medikamenter mot sykdommen, noe som gjør generelle biosikkerhetstiltak og screening til sentrale verktøy i bekjempelsen.

Piscirickettsiose

Piscirickettsiose er hovedsakelig påvist hos laksefisk i sjø og har i lang tid vært den mest tapsbringende sykdommen for chilensk oppdrettsnæring. Den er vanskelig å vaksinere mot, og det brukes årlig store mengder antibiotika mot sykdommen i Chile. I Norge har det vært sporadiske utbrudd av sykdommen, og så langt har de norske bakteriestammene skilt seg fra de chilenske og sykdommen virker mindre aggressiv. I fjor meldte Veterinærinstituttet om en bekymringsfull økning i antall sykdomstilfeller, med totalt syv kjente påvisninger ved optelling fra private laboratorier til Fiskehelse rapporten 2024. I løpet av 2025 ble sykdommen meldepliktig på liste G, som gjør at sykdommen blir lettere å overvåke. Det var ingen nye tilfeller i løpet av 2025, noe som indikerer at sykdommen ikke har utviklet seg videre fra 2024. Sykdommen har tidligere blitt påvist i forbindelse med forholdsvis høye sjøtemperaturer. Fremtidig økning i sjøtemperaturer kan derfor være en risikofaktor for at piscirickettsiose kan bli et alvorlig og varig sykdomsproblem i norsk akvakultur i fremtiden.

3.4.3 Sykdomsutbrudd relatert til mat

Norsk mattrygghet må karakteriseres som svært god i internasjonal sammenheng. Likevel var det flere nasjonale utbrudd i 2025. I slike saker bistår Veterinærinstituttet Mattilsynet og Folkehelseinstituttet i oppklaringsarbeidet. Helgenomsekvensering av bakteriestammer brukes nå rutinemessig for mange agens, sekvenser deles enkelt mellom oss og Folkehelseinstituttet, og dette har styrket arbeidet med utbruddsoppløsing vesentlig. Slike data deles også i enkelte tilfeller med EFSA. I 2025 ble utbruddet med Salmonella i spirer fulgt opp med ROA, dvs. Rapid Outbreak Assessment i regi av EFSA etter initiativ fra EU. Arbeidet med utbruddsoppløringen i Norge viste seg å være mer sektorovergripende og med mer tilpasset analysemetodikk enn i andre land, og våre resultater ble tillagt stor vekt.

2025 er et merkeår med det høyeste antallet listeriosetilfeller siden 2008. De aller fleste tilfellene var sporadiske, dvs. at tilfellene hadde en annen driver enn at bare en matvare var forurenset og gav utbrudd. Varmt vær i sommermånedene, muligens i kombinasjon med svært lang holdbarhetstid på noen produkter pekte seg ut som en sannsynlig utløsende faktor. Sett i lys av klimaendringer er slike effekter viktig å håndtere om man skal ivareta mattryggheten. Det innføres nytt mikrobiologisk kriterium i 2026 for Listeria i spiseferdige produkter. Vi har deltatt i utviklingen av dette og av guidedokumentet til matprodusenter. Det har vært omfattende rådgivning i 2025 om bakgrunnen for endringene og hva de innebærer for bransje og myndigheter. Det har også blitt utviklet ny instruks for prøvetaking av rakfisk på grunnlag av resultater fra Veterinærinstituttet

3.4.4 Sykdommer som ikke er listeførte

Veterinærinstituttets kunnskap om sykdommer som ikke er listeførte kommer i hovedsak fra analyse av diagnostiske prøver som vanligvis er rekvirert av privatpraktiserende veterinærer eller fiskehelsetjenester, fordi det er registrert et sykdomsproblem hos et dyr/i en besetning/i et anlegg. Tabell 2.3. i Kapittel 2.3.2 viser at for landdyr gikk antall prøver opp fra 3 900 i 2024 til 4 300 i 2025, mens det for fisk var en nedgang fra 1 700 til 1300. Over tid har den diagnostiske aktiviteten ved Veterinærinstituttet når det gjelder prøver fra smådyr blitt redusert. I dag sender mange veterinærer/klinikker prøver fra smådyr til laboratorier i utlandet. Veterinærinstituttet opprettet derfor i 2023 en samarbeidsavtale med DyreID AS og mottar nå regelmessig data fra DyreID med de diagnosekoder som registreres i journalføringen fra en majoritet av Norges smådyrklinikker. Dataene benyttes i overvåkingen av meldepliktige og andre smittsomme sykdommer, og styrker vår evne til å oppdage helsetrusler i en populasjon hvor datagrunnlaget ellers er lite. Arbeidet gjøres i dialog med NMBU smådyr og Mattilsynet.

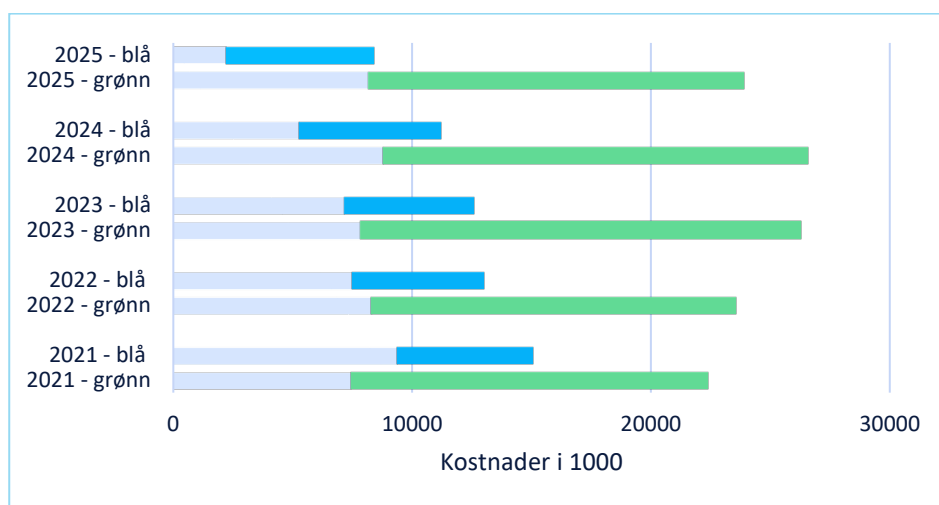
Innen blå sektor skyldes nedgangen i mottatte prøver for ikke-listeførte sykdommer/rutinediagnostikk mest sannsynlig økt konkurranse og aktiv markedsføring fra kommersielle tilbydere. I tillegg har laboratoriet i Harstad vært helt eller delvis satt ut av drift fra oktober 2024 og til desember 2025. Veterinærinstituttet i Bergen har i denne perioden mottatt og prosessert fiskeprøver fra hele landet, noe som har gitt litt lengre transporttid for prøver som ellers leveres direkte til Harstad-kontoret.

Av viktige ikke-listeførte sykdommer eller sykdomstilstander har Veterinærinstituttet samarbeid med fiskehelsepersonell, fulgt opp den nye sykdommen kalt «torskepox», som ble karakterisert av Veterinærinstituttet i forbindelse med prøveuttak i FHF-prosjektet “Cod risk disease” i 2024. Funnet ble fulgt opp i et internt finansiert prosjekt for kartlegging av prevalens av virus, assosiert gjellepatologi, sekvensinformasjon og metodikk tilgjengeliggjort for påvisning. Utover høsten 2025 og inn mot vinteren 2026 har sykdommen gitt høye tapstall hos oppdrettstorsk i matfiskfasen (merder i sjø).

Pasteurellose er fortsatt å anse som en «emerging disease» etter at antall påvisninger økte fra kun sporadiske funn på 2000-tallet til over 50 årlige tilfeller (unike lokaliteter) hos oppdrettslaks i perioden 2020–2022. Ettersom sykdommen fortsatt ikke er listeført, gir ikke Veterinærinstituttets egen diagnostikk et godt bilde av situasjonen, men gjennom et FHF-prosjekt og arbeid med Fiskehelse rapporten har Veterinærinstituttet fått tilgang på prøvemateriale og data som har gitt viktig informasjon om klinikk, mulig smittekilde og risikofaktorer for utbrudd. Antall lakselokaliteter med påvist pasteurellose i 2025 var 34, noe som er en liten økning fra 29 positive lokaliteter i 2024. Sykdommen har fortsatt tyngdepunkt på Vestlandet, men i 2025 var det 5 nye tilfeller i Nord-Trøndelag.

Saprolegniose på vill laksefisk: Høsten 2025 ble det registrert en rekke utbrudd av saprolegniose hos vill laksefisk i Gaula og flere andre trønderske elver. Utbruddene oppstod etter en uvanlig varm sommer, og det er sannsynlig at høye temperaturer, lav vannføring og bakterielle tilleggsmisfeksjoner spilte en rolle for utviklingen av utbruddene. I oktober ble det videre registrert saprolegniose hos hunderørret i Lågen-deltaet i Mjøsa. Her ga undersøkelsene mistanke om at ulcerativ dermal nekrose (UDN) hadde en sentral rolle i sykdomsutviklingen.

Figur 3.5 viser instituttets kostnader for arbeidet med diagnostikk av ikke-listeførte sykdommer og hvor stor del av kostnadene som finansieres av kunden. Figurene illustrerer at for diagnostikk knyttet til landdyr har ressursbruken og andelen betalt av kunder holdt seg relativt stabil. For diagnostikk knyttet til fisk har ressursbruken og andelen betalt av kunder gått ned de siste årene. Dette er i tråd med nedgangen i antall prøver, Tabell 2.3. Se for øvrig Dyrehelse rapporten og Fiskehelse rapporten for mer informasjon om arbeidet med ikke-listeførte sykdommer.

Figur 3.5. Oversikt over kostnader de siste fem årene knyttet til diagnostikk av ikke-listeførte sykdommer. Kostnadene er synliggjort med grått som indikerer betaling fra kunder, blått finansiert av NFD-bevilgning og grønt finansiert av LMD-bevilgning.

3.5 Forskning og kunnskapsproduksjon

Veterinærinstituttets forskningsarbeid er et grunnleggende element i utførelsen av samfunnsoppdraget vårt, og vi er en synlig og ettertraktet samarbeidspartner både nasjonalt og internasjonalt. Gjennom forskningen, som spenner fra grunnforskning til innovasjon med anvendt forskning i fokus, tar vi fram relevant og aktuell kunnskap, for Norge og resten av verden. Vi prioriterer metoder og problemstillinger som er relevante, behovsdrivne og innovative. Forskningen er integrert i hele instituttet og bidrar til utvikling og styrking av diagnostikk, rådgivning, overvåking og risikovurdering, slik at relevant kunnskap og beredskap er tilgjengelig når det trengs. Kunnskapen og resultatene gjøres synlig og tilgjengelig for forskningsfellesskapet, næringen, andre myndigheter samt beslutningstakere. For å oppnå et godt og stimulerende miljø for forskning, og for å være kostnadseffektive, arbeider instituttet kontinuerlig med å forbedre interne forsknings- og innovasjonsprosesser.

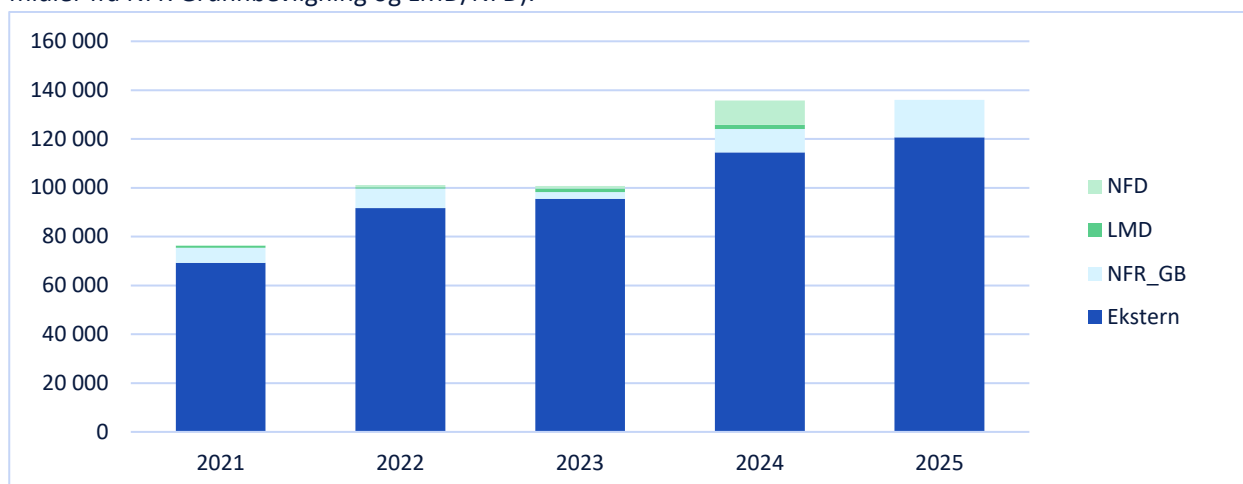
I det følgende presenteres data fordelt på de ulike sektorene Veterinærinstituttet arbeider i: Grønn (landdyrhelse og -velferd), blå (fiskehelse og -velferd), rød (mattrygghet og antibiotikaresistens/-forbruk) og «mix» (metodeutvikling, basale biomedisinske problemstillinger og forskning som omhandler mer enn én av de andre kategoriene).

3.5.1 Ressursbruk

Veterinærinstituttets forsknings- og utviklingsarbeid (FoU) viser en positiv utvikling sammenlignet med tidligere år (Figur 3.6.). I 2025 hadde Veterinærinstituttet ca. 150 FoU-prosjekter med ekstern finansiering. I løpet av året ble 40 prosjekter avsluttet og 23 initiert.

Bidragforskning

Bidragforskningen ved Veterinærinstituttet finansieres av EU, Norges Forskningsråd, Fiskeri- og havbruksnæringens forskningsfinansiering (FHF), ulike departementer og underliggende etater, samt enkelte andre finansieringskilder. I Figur 3.6. vises bidragforsknings-prosjekter (inkludert egenandeler finansiert av midler fra NFR Grunnbevilgning og LMD/NFD).

Figur 3.6. Figuren viser utvikling i volum for bidragforskning (inkludert gjennomstrømmingsposter) (i 1000 NOK) ved Veterinærinstituttet i 2021-2025. Egenandeler finansiert av hhv NFR-grunnbevilgning, LMD- og NFD-midler er også illustrert.

Grunnbevilgning fra Forskningsrådet (NFR)

Grunnbevilgningen fra NFR er benyttet i tråd med formålet, til blant annet egenfinansiering av bidragforskning, strategiske instituttsatsinger, Open Access-publisering, posisjonerings-aktiviteter samt flere prosjekter relatert til intern kompetansebygging (inkludert interne doktorgradskandidater, bistillinger ved andre institusjoner og deltakelse på kurs og konferanser).

Syv interne pilotprosjekter ble gjennomført i 2025 med mål om å styrke den vitenskapelige og teknologiske kompetansen innen innovative felt som direkte påvirker utførelsen av vårt samfunnsoppdrag. Flere av pilotprosjektene var knyttet til den tidligere strategiske satsingen på etableringen av molekylær patologi ved instituttet. I tillegg var det satsing blant annet på vektorbårne sykdommer og effekten av ekstremvær på dyrehelse. Pilotprosjektordningen øker også sjansene for å lykkes i konkurransen om eksterne, konkurranseutsatte midler.

Veterinærinstituttet hadde ni ansatte i et doktorgradsløp i 2025, hvorav tre disputerte. Avhandlingene var innenfor temaområdene toksikologi, immunologi og bakteriologi. Grunnbevilgningen benyttes i hovedsak til utdanningsaktivitetene i doktorgradsprogrammene, men i noen tilfeller finansierer grunnbevilgningen større deler av doktorgradsarbeidet.

3.5.2 FoU-prosjektanskaffelse 2025

Oppsummering av statistikk og den økonomiske effekten av aktiviteter for FoU-anskaffelser er basert på registreringer i Veterinærinstituttets "Prosjektportal".

Veterinærinstituttet deltok i 83 søknader i 2025 (66 i 2024) (Tabell 3.4.), i). I 26 av disse var instituttet koordinator. De 83 søknadene fordelte seg slik; 37 innen fiskehelse og velferd (blå), 24 innen dyrehelse, dyrevelferd (grønn), 7 innen mattrygghet og antibiotikaresistens/-forbruk (rød), og 14 mix. I 2025 ble timer tilsvarende ca. kr 12,7 mill. (kr 8,2 mill. i 2024) brukt på søknadsskriving. Ved ferdigstilling av denne rapporten var den foreløpige suksessraten for 2025-søknadene 38 prosent (53 prosent i 2024) (Tabell 3.4).

Tabell 3.4. Resultater for søknader sendt i 2025 hvor Veterinærinstituttet har koordinert eller vært med som partner.

Finansieringskilde	Innvilget		Avslått		Venter på svar		Totalt
	Koordinator	Partner	Koordinator	Partner	Koordinator	Partner	
NFR	1	4	13	6	0	11	35
FHF	3	8	1	6	0	0	18
FFL/JA	0	1	1	1	0	0	3
EU Horisont Europa	0	1	0	0	1	3	5
EU andre (inkl. COST)	0	3	0	3	0	2	8
Andre Norge	2	1	1	1	1	2	8
Andre internasj.	0	0	1	2	1	2	6
SUM	6	18	17	19	3	20	83
	24		36		23		

3.5.3 Publikasjoner 2025

Veterinærinstituttet bruker publikasjoner og publikasjonspoeng som en årlig målestokk på vår vitenskapelige produksjon. Dette synliggjør trender i vår vitenskapelige aktivitet og i vårt samarbeid med andre institusjoner. Publikasjonsdata benyttes også som et verktøy for å vurdere i hvilken grad forskningen er i tråd med instituttets mål og samfunnsoppdrag.

I 2025 ble det registrert 117 vitenskapelige publikasjoner i Nasjonalt vitenarkiv (NVA) (Tabell 3.5 og Tabell 2.4. i Kapittel 2). Antall innen hver sektor varierer fra år til år på grunn av variasjon i prosjektportefølje og -progresjon.

Publikasjonene springer i stor grad ut fra forskningsprosjekter, men er også basert på resultater fra instituttets diagnostiske virksomhet og beredskapsaktivitet. Instituttet har som mål å gjøre forskningen tilgjengelig gjennom publisering i Open Access-tidsskrifter. Videre søker vi å publisere i tidsskrifter som holder høy vitenskapelig kvalitet, og en målsetning er at minst 20 prosent av instituttets publikasjoner skal publiseres på nivå 2. I 2025 var 33 prosent av våre publikasjoner på nivå 2 (28 prosent i 2024).

Tabell 3.5. Antall publikasjoner fra Veterinærinstituttet fordelt på sektor og publikasjonspoeng per år i perioden 2021–2025 basert på data fra Cristin og NVA. Tallene er basert på publikasjoner i tidsskrifter på nivå 1 og nivå 2 som er de som gir uttelling i publiseringssystemet (Norsk Senter for Forskningsdata – NSD). Dersom det er diskrepans mellom tall oppgitt i tidligere årsrapporter og her, skyldes det ytterligere kvalitetssikring av tall.

Publikasjoner	2021	2022	2023	2024	2025
Grønn sektor	54	29	39	46	43
Blå sektor	60	37	34	47	40
Rød sektor	23	13	12	19	13
Mix sektor	13	28	19	15	21
SUM	150	107	108	127	123
Publikasjonspoeng	138,6	97,2	90,4	*	*

* Tall for publikasjonspoeng 2024/2025 foreligger ikke på rapporteringstidspunktet.

3.5.4 Forskningsaktiviteter 2025

Forskningsaktiviteten ved Veterinærinstituttet er omfattende. Nedenfor beskrives noen av instituttets strategisk viktige forskningsområder. Dette er på ingen måte en uttømmende oversikt, utfyllende informasjon om forskning og prosjekter finnes på instituttets nettsider.

Strategiske satsing EU

Instituttet satser på økt deltakelse i EU-partnerskap og -prosjekt. Vi er per 2025 deltaker i to partnerskap, 12 EU-prosjekter og flere COST-nettverk.

EUP AH&W (European Partnership on Animal Health and Welfare) er et stort forsknings- og innovasjonspartnerskap under Horizon Europe som skal styrke dyrehelse, dyrevelferd og bærekraftig husdyr- og akvakulturproduksjon i Europa. Partnerskapet samler forsknings- og finansieringsaktører på tvers av land for å forebygge og kontrollere smittsomme dyresykdommer, fremme ansvarlig bruk av antibiotika og forbedre dyrevelferd. Veterinærinstituttet er en stor og aktiv deltaker med medvirkning i 14 ulike Joint Internal Projects (JIP) i 2025. EUP AH&W arbeider etter en One Health–One Welfare-tilnærming og danner grunnlaget og definerer felles mål, prioriteringer og strategiske retninger for forskning og innovasjon for arbeidet gjennom partnerskapets Strategic Research and Innovation Agenda. Vi har hatt lederrollen i General Assembly i partnerskapet siden sommeren 2024 og har under 2025 søkt ytterligere 10 JIP i fase 2 av partnerskapet. Mange av instituttets prosjekter og aktiviteter har synergi med prosjekter innen EUP AH&W.

Veterinærinstituttet deltar i det store EU-prosjektet PARC (Partnership for assessment of Risk of Chemicals) med nesten 200 partnere og et budsjett på over 400 millioner euro. Vi har så langt hovedsakelig bidratt med arbeid på mykotoksiner ved å fylle data gaps, men også i utvikling av en farmakokinetisk modell, PBPK (Physiological Based Pharmacokinetic modelling) som skal erstatte /reduere bruk av dyreforsøk i studier av kinetikk av kjemikalier. Til nå har vi studert effekter og opptak av mykotoksiner (enniatiner og alternariatoksiner) i humane tarmceller og i en 3D-modell av human tarm. I tillegg har vi analysert prøver for andre partnere for metabolisme av enniatiner i laks og i rotte/mus. Alle disse dataene er direkte input til EFSA som arbeider med nye risikovurderinger av disse toksinene og dekker faktorer som er påpekt som data gaps tidligere. Vi deltar dessuten i et nytt underprosjekt ledet av Folkehelseinstituttet med tester av kjemikalier som lekker ut fra plast (PlasticLeach).

Veterinærinstituttet deltar også iblant annet EU-prosjektene MyMatch, EU-WISH og TransformDairyNet. I MyMatch studeres effekter av klimaendringer på muggvekst og mykotoksininnhold i hvete, tomat og mais. Veterinærinstituttet fokuserer på hvete da mais dyrkes i liten grad og tomater dyrkes innendørs og antas å være mindre utsatt for klimaendringer. Prosjektet skal bruke KI og utvikle et databasert verktøy for aktører i berørte bransjer som skal predikere framtidige nivåer av mykotoksiner i avlinger som en følge av klimaendringene. EU-WISH (EU Wastewater Integrated Surveillance for Public Health) er et annet stort EU-prosjekt. Det overordnede målet er å støtte landenes arbeid med å forbedre, utvide og styrke bruken av avløpsvann til overvåking. Denne overvåkingen har et folkehelseperspektiv, med et særlig fokus bl.a. på særdeles viktige patogener, antibiotikaresistens, samt kjemiske substanser. Prosjektet ledes av Staten Serum Institute (SSI) i Danmark og Hellenic National Public Health Organization (EODY) i Hellas. Folkehelseinstituttet og Veterinærinstituttet er med fra Norge.

TransformDairyNet er et multidisiplinært prosjekt med fokus på dyrevelferd som skal høste tilgjengelig kunnskap og praksis innen ku-kalv samvær samt skape ny kunnskap og innovasjon i 11 såkalte Living Labs rundt om i Europa. Living Labs har som hovedformål å koble forskning og praksis, styrke innovasjon fra bonden selv, og sikre at nye løsninger er testet, relevante og anvendbare i virkeligheten.

Antimikrobiell resistens

Antimikrobiell resistens (AMR) er et prioritert forskningsområde og fokuserer på forebygging, reduksjon, utvikling, forekomst og spredning av resistens i en én helse-kontekst. Utviklingen av resistens kjenner ingen landegrensler, og for å møte de globale utfordringene samarbeider instituttet med mange ulike partnere både nasjonalt og internasjonalt. Her beskrives noen få prosjekter fra en betydelig større portefølje.

EU-JAMRAI (Joint Action Antimicrobial Resistance and Healthcare-Associated Infections) er et stort EU-prosjekt med mer enn 120 partnere fra over 30 land. Målet med prosjektet er å ha felles og koordinerte tiltak mot

spredning av antimikrobiell resistens på tvers av Europa. Veterinærinstituttet er sammen med Folkehelseinstituttet og Helsedirektoratet de norske deltakerne i prosjektet. Veterinærinstituttet er særlig involvert i arbeidspakken, EARS-Vet, som har som mål å forbedre overvåkingen av antibiotikaresistens i sykdomsfremkallende bakterier fra dyr i Europa. I 2025 bidro Veterinærinstituttet med AMR-data på sykdomsfremkallende bakterier fra dyr til EARS-Vet. I tillegg utførte Veterinærinstituttet helgenomsekvensering av sykdomsfremkallende bakterier sendt inn av andre partnere i prosjektet. Veterinærinstituttet deltar også med å utvikle en harmonisert protokoll for sensitivitetstesting av sykdomsfremkallende bakterier ved bruk av en kvantitativ mikrobuljong fortynningsmetode. Panelene som skal benyttes, er designet til å dekke behovene for hele Europa for en rekke sykdomsfremkallende bakterier. Veterinærinstituttet deltar også i arbeidspakken "Improve the infection prevention and control (IPC) actions with a One Health approach", der instituttet bidrar aktivt i delaktiviteten som omhandler dyr. I 2025 har arbeidet omfattet en systematisk gjennomgang og kartlegging av eksisterende standardpraksis, rutiner og protokoller for IPC i dyrehelsesektoren i Europa. Målet har vært å identifisere og definere sentrale kjerneelementer innen både IPC og biosikkerhet, som grunnlag for videre harmonisering og forbedring på tvers av sektorer.

Carba-R-ales (Data generation on Carbapenemase-producing Enterobacterales (CPEs) in the food chain in the EU/EFTA) er finansiert av European Food Safety Agency (EFSA) og startet opp i 2025. Karbapenemer er viktige antimikrobielle midler til behandling av mennesker. Resistens på grunn av karbapenemaseenzymer – spesielt i *E. coli* som bærer blaNDM-5 – er økende og har også blitt påvist hos matproduserende dyr. Nyere europeiske data viser økende påvisning av karbapenemresistente Enterobacterales (CRE) hos flere dyrearter. I 2024 igangsatte EFSA's BIOHAZ-panel et mandat for å vurdere spredning av CRE i næringskjeden. Carba-R-ales ledes av EURL-AR (DTU Food) med deltagelse fra de nasjonale AMR-referanselaboratoriene bl.a. Veterinærinstituttet. I prosjektet undersøkes det om det kan utvikles nye og bedre laboratorieprotokoller for påvisning av CRE. Noen av protokollene skal deretter brukes i epidemiologiske undersøkelser for påvisning av CRE i prøver fra matkjeden. Ved eventuelle funn av CRE skal blant annet helgenomsekvensering benyttes for å identifisere CRE-kilder, spredningsveier og mulige helserisikoer for mennesker.

ICONIC (Ionophore coccidiostats: risk of co-selection of antimicrobial resistance – Clinical impact and intervention strategies) undersøker om bruk av ionofore koksidiostatika fører til seleksjon av antibiotikaresistens, og om dette i så fall har konsekvenser for menneskers helse. Nyere studier i Norge og Nederland indikerer at ionofore koksidiostatika kan bidra til resistensutvikling mot viktige antibakterielle midler. Forebyggende bruk av ionofore koksidiostatika til slaktekylling og kalkun er faset ut i Norge, men brukes i store mengder i andre land. Prosjektet har vist at genene som fører til resistens mot ionoforer sitter på plasmider sammen med gener som fører til resistens mot vancomycin, samt at disse plasmidene kan overføres mellom bakterier. Samlet sett støtter resultatene at bruk av ionoforer slik som narasin hos slaktekylling er en risikofaktor for et vedvarende reservoar av vancomycin-resistente enterokokker hos slaktekylling. Noe som også støttes av dyreforsøk utført i 2024. Prosjektet ledes av Wageningen Food Safety Research (Nederland). ICONIC er finansiert gjennom Joint Programming Initiative on Antimicrobial Resistance (JPIAMR).

Dyrevelferd

Veterinærinstituttet skal undersøke og belyse de kunnskapsbehovene som samfunnet, næringen, forvaltningen og rettsapparatet har om dyrevelferd, slik at beslutninger og praksis kan bygge på et solid og uavhengig kunnskapsgrunnlag. Instituttet har relevant og bred fagkompetanse som gjør oss i stand til å bidra til dette behovet, og forskningen omfatter flere husdyrarter og ulike problemstillinger. Vi har også opparbeidet særlig erfaring innen storfe og bruk av dyrevelferdsindikatorer, og gruppa har et utstrakt internasjonalt samarbeid som styrker kunnskapsgrunnlaget og metodene vi bruker.

Tradisjonelt har dyrevelferdsforskning- og lovgivning fokusert på å lindre dyrs lidelse og å fremme god helse. Fravær av dårlig velferd trenger imidlertid ikke bety at velferden er god. I nyere tid har forskningsfokus dreid seg i retning av positiv dyrevelferd og indikatorer for dette. I 2025 var instituttet med i en internasjonal arbeidsgruppe

som formet definisjonen av positiv dyrevelferd, som legger vekt på positive mentale tilstander, kompetanse og robusthet, og trivsel (COST Action LIFT, Rault et al., 2025). Instituttet har pågående forskningsprosjekter på hest og storfe for å utforske komponenter av positiv dyrevelferd. Prosjektet HorseVoice oppmuntret hester til å velge det de foretrekker (for eksempel dekken, utstyr), noe som kan utvikle kompetansen deres og fremme positive mentale tilstander. Det skal bidra til å bedre hestevelferd gjennom å øke menneskers bevissthet og forståelse for hesters behov og kognitive evner.

Målet med Prosjektet CalfComfort er å forbedre velferden hos kalv i melkeproduksjonen ved å utvikle positive velferdsindikatorer for god helse og oppfylte atferdsbehov. Instituttet har undersøkt indikatorer som lekeadferd og oksytocin. I tillegg har vi undersøkt om kalvenes mikrobiom er forskjellig i ulike miljøer. Noen av disse indikatorene kan utvikles til verktøy for å måle positiv dyrevelferd på gård. Gjennom denne forskningen har instituttet også bidratt til forskningen på positiv dyrevelferd gjennom EUP AH&W.

I melkeproduksjonen står kua i fokus, og kalvens behov kommer ofte i annen rekke. Sosial bærekraft innebærer at husdyrproduksjonen i økende grad er avhengig av samfunnets krav om god dyrevelferd. I de siste årene er det stadig oftere blitt stilt spørsmål ved den etablerte praksisen med å skille ku og kalv fra hverandre like etter fødsel. Prosjektene TransformDairyNet, SAMTID og deler av EUP AH&W omhandler nettopp ku-kalv samvær - at kalven får samvær med enten kua (egen mor) eller en fosterku i kortere eller lengre tid etter fødsel.

TransformDairyNet samler og utvikler kunnskap om ku-kalv-samvær gjennom Living Labs i Europa som kobler forskning og praksis for å skape testede og anvendbare løsninger i landbruket. SAMTID og EUP AH&W har som mål å skape ny kunnskap om langtidseffekter av ku-kalv samvær på kuas og kalvens helse og produksjon gjennom å etablere en database for fremtidig epidemiologisk forskning. Slik vil Veterinærinstituttet også bidra til å belyse ku-kalv samvær ut fra forskjellige bærekraftsparametre - er ku-kalv samvær både dyrevennlig og bærekraftig?

Dyresykdommer

Instituttet har et særlig fokus på dyresykdommer, både hos dyr på land og i vann. Vår kunnskapsinnhenting gjennom uavhengig forskning på dette området utgjør et fundament for de kunnskapsbaserte rådene vi gir innen forvaltning, og er også en viktig del av beredskap og diagnostikk. Nedenfor følger noen få eksempler på prosjekter fra en stor portefølje som omfatter hele forskningsverdikjeden, fra grunnforskning til innovasjon, og der vi kombinerer uavhengig forskning, brukernær kunnskapsutvikling samt nasjonale beredskaps- og forvaltningsoppgaver.

Forskningsprosjektet PreparePig har som mål å forbedre helsestatusen til den norske svinepopulasjonen ved å effektivisere diagnostiske metoder for påvisning av infeksjøs agens og ved å utvikle ny kunnskap om kontaktnettverk og viktige smitteverntiltak for å styrke beredskapen i svinenæringen. En ny målemetode for påvisning av antistoff fra spyttprøver fra tau som bonden selv kan montere i grisebingene vil bli etablert. Forekomst av ulike serovar av bakterien som forårsaker smittsom lunge- og brysthinnebetennelse (*Actinobacillus pleuropneumoniae*, APP) fra svineprodusenter i Rogaland har også blitt kartlagt. Prosjektet har brukt offentlige og industrielle helsedatasett for å få bedre innsikt i hvordan svinoppdrett drives i Norge. Et viktig funn er at det finnes tydelige mangler i hvordan flytting av griser rapporteres. Prosjektet har derfor utviklet nye metoder som gjør det mulig å følge med på og forbedre kvaliteten på disse dataene over tid. Når forskerne har sett nærmere på hvor og når griser flyttes mellom gårder, finner de et stabilt mønster: De fleste grisene transporteres over korte avstander, som regel under 50 kilometer, mens langdistansehandel skjer sjelden. Videre undersøker prosjektet smitteforebyggende praksis i ulike typer besetninger som vil danne grunnlag for mer målrettede tiltak mot smittsomme sykdommer. Avslutningsvis utvikles en simuleringsmodell for å vurdere hvordan endringer i handel, overvåking og kontrolltiltak kan redusere eller forsinke smittespredning.

RED FLAG-prosjektet er et NFR FRIPRO-prosjekt som har gitt ny og viktig innsikt i hvordan røde blodceller hos laksefisk bidrar i forsvaret mot virus og håndterer stress. Forskningen viser at disse cellene spiller en langt mer aktiv rolle i immunforsvaret enn man tidligere har trodd, og hvordan stress kan påvirke fiskens evne til å

bekjempe infeksjoner. Prosjektet har særlig studert Piscine orthoreovirus (PRV), et virus som kan forårsake den alvorlige sykdommen HSMI i norsk lakseoppdrett. Ved å sammenligne ulike varianter av viruset har forskerne vist hvorfor PRV-1 kan gi sykdom hos atlantisk laks, mens PRV-3 ikke gjør det, og til og med kan gi beskyttelse. Prosjektet har også identifisert nye biologiske markører som kan brukes til å oppdage sykdom og stress tidlig, både i laboratoriet og ute i oppdrettsanlegg. I tillegg er det utviklet nye metoder som gjør det mulig å studere genfunksjon i røde blodceller, noe som åpner for videre forskning på fiskehelse. Arbeidet er utført av ph.d.-student som disputert i 2025, to masterstudenter og flere internasjonale gjesteforskere, og har bidratt med kunnskap som er direkte relevant for bedre fiskehelse og mer bærekraftig lakseoppdrett.

I 2025 ble det NFR-finansierte (Grønn plattform) prosjektet «Bærekraftig havbruk til havs» avsluttet. Her har Veterinærinstituttet ledet en arbeidspakke på smitteforebygging og bl.a. bidratt med design og validering av protokoller for prøvetaking og påvisning av ulike patogener (virus, bakterier og parasitter) i ferskvann og sjøvann, først i kontrollerte forsøk og deretter i produksjonskjeden fra settefisk til matfiskanlegg. Protokollene er publisert, og fungerer som en referanse for bredere anvendelse. Overvåking av patogener under stressende driftsoperasjoner, som avlusing, viste økning av patogener i vannet etter behandling, og illustrerer potensialet av vannovervåking for tidlig varsling av smittefare på populasjonsnivå, som også kan muliggjøre planlegging av avbøtende tiltak. Parallelt ble det utført metagenomisk profilering av vannprøver i ulike faser av produksjonssyklus og i omkringliggende marint miljø for å få innsikt i dynamikken i mikrobielle samfunn i fiskens miljø. Det ble også foretatt målinger av kortisolnivåer i vannprøver for å vurdere metodikken som indikator på stress i ulike faser av produksjonssyklus

I slutten av april og i hele mai blomstret algen *Chrysochromulina leadbeateri* opp i Nordland og Troms. Ca. 2 millioner fisk døde. Sist gang *C. leadbeateri* blomstret opp var i 2019 i det samme området. Den gang døde 7,5 millioner oppdrettsfisk. I 2021 fikk vi forskningsmidler til prosjektet ToxANoWa for å finne ut hva som drepte fisken i 2019. Ved å rense opp fraksjoner av algekulturer og teste disse på gjelleceller i flere runder kunne vi studere toksiske fraksjoner. Toksinet ble strukturbestemt og det nye algetoksinet kalles nå Leadbeaterin-1. Algetoksinet (og flere andre analoger) ble funnet i vannprøver fra årets oppblomstring av *C. Leadbeateri* i anlegg hvor fisk har dødd. Det bekrefter at det nye algetoksinet vi har funnet i algekulturene også finnes i naturlige oppblomstringer av *C. leadbeateri*. ToxANoWa er et nært samarbeid mellom forskere ved Veterinærinstituttet, Universitetet i Oslo (UiO), Danmarks Tekniske Universitet (DTU) og National Research Council (NRC) i Canada.

3.5.5 Fra forskning til innovasjon

Veterinærinstituttet bidrar til innovasjon i landbruks-, hav- og matsektoren og til at resultater fra forskning kan kobles til næringene. Instituttet har tett samarbeid med Ard Innovation AS som opererer som instituttets Technology Transfer Office (TTO) og bistår instituttet i vurdering av innovasjonsaspekter og kommersialiseringspotensiale i vårt forskningsarbeid. I 2025 fikk vi innvilget et toårig prosjekt i samarbeid med NIBIO, NOFIMA, NMBU og Ard fra Forskningsrådet, med midler for å øke aktivitet og resultater på tidligfase kommersialisering hos prosjektpartnerne. Instituttet er også med som partner i det innvilgede forprosjektet "Innovasjonsdistrikt med utgangspunkt i Campus Ås", med finansiering fra Akershus fylkeskommunes innovasjonsprogram. Ås kommune er prosjektleder, og NMBU, NIBIO, Nofima, Veterinærinstituttet og Folloregionen er med som partnere.

Metodeutvikling er en prioritert område ved instituttet. Målet er å utvikle og implementere ny metodikk i både FoU-prosjekter, i diagnostisk virksomhet og i kunnskapsoverføring til forvaltning, næringsliv og andre FoU-aktører gjennom vitenskapelige publikasjoner og rådgivning. Et eksempel på dette i 2025 er det FHF-finansierte prosjektet BactUlcer, som bygger videre på flere tidligere studier ved instituttet. Her har man vist at enkelte, spesifikke genetiske varianter av *Moritella viscosa* og *Tenacibaculum* spp. er særlig tett knyttet til sårutvikling hos sjøsatt oppdrettslaks i Norge. Gjennom BactUlcer har vi derfor utviklet et analysebatteri bestående av sju qPCR-metoder for spesifikk deteksjon av disse bakteriene - fra slektsnivå og helt ned til enkeltstammer. Den nye metodikken ble deretter anvendt på sjøvannsprøver innsamlet gjennom ulike årstider ved og rundt sju sjøbaserte

oppdrettsanlegg i Norge. Resultatene har muliggjort identifikasjon av sesongmessige og geografiske trender med tanke på det skiftende infeksjonspresset utøvd fra disse naturlig forekommende sjøvanns-bakteriene. Denne informasjonen kan på sikt vise seg verdifull for det kontinuerlig løpende arbeidet med å forebygge sårproblemer hos oppdrettslaks.

4 Styring og kontroll i virksomheten

God virksomhetsstyring er avgjørende for at Veterinærinstituttet skal nå sine mål. Gjennom 2025 er det arbeidet godt med vårt strategiske grunnlag som er avgjørende for virksomhetsstyringen.

Måloppnåelsen for 2025 er høy når det gjelder faglig aktivitet, jfr. Kapittel 3. Myndigheter, oppdragsgivere og kunder har vært fornøyd med den faglige kvaliteten, kapasiteten og produksjonen i 2025.

Veterinærinstituttet er en prosjektorganisert virksomhet og økonomioppfølging av prosjektene er avgjørende for instituttets økonomistyring. Samtidig skal økonomisystemene legge til rette for at instituttets regnskap kan avlegges i henhold til de statlige regnskapsstandardene. Det gjennomføres regelmessige prosjektgjennomganger med prosjektlederne for å sikre god administrativ prosjektstyring. God økonomistyring fordrer et samspill mellom system, normer i styringssystemet og kompetanse i virksomheten.

Det er gjennomført en internrevisjon i 2025 hvor internrevisor KPMG har vurdert Veterinærinstituttets helhetlige tilnærming til sikkerhets- og beredskapsarbeid på virksomhetsnivå. Revisjonen konkluderer med at det er et forbedringspotensiale innenfor hovedområdene sikkerhetskultur og bevissthet, organisering og samhandling, felles risikoforståelse og planlegging. Disse konklusjonene danner grunnlag for tiltak som er iverksatt og som det fortsatt vil arbeides med. Tiltak fra tidligere gjennomførte internrevisjoner er fulgt opp.

Det er gjennom 2025 ikke avdekket forhold med en kritikalitet som har påkrevd rapportering til styret utover den vanlige rapporteringen. Generelt er revisjonsgjennomføringen tilpasset øvrig aktivitetsnivå i virksomheten, og er godt koordinert med ledelsen.

4.1 Sikkerhet og beredskap

Veterinærinstituttet arbeider godt og har et helhetlig perspektiv innenfor sikkerhet og beredskap. Vi arbeider fortsatt med å bygge god sikkerhetskultur i hele instituttet gjennom forebyggende sikkerhetsarbeid. Dette gjenspeiles både i strategiske mål for kjernevirksomheten og for interne strategiske mål for 2026.

I 2025 har Veterinærinstituttet rapportert om to sikkerhetstruende hendelser og anmeldt begge hendelsene etter anbefaling fra politiet.

Den første hendelsen var fra september 2025 og kunne identifiseres som et typisk tilfelle av «direktørsvindel», og ble avdekket grunnet gode rutiner og overvåkenhet fra medarbeidere i økonomiseksjonen. Saken ble registrert av politiet og deretter henlagt.

Den andre hendelsen i 2025 var av mer alvorlig karakter og ble meldt inn til Nasjonal sikkerhetsmyndighet, LMD, NFD og MATCERT i henhold til Lov om digital sikkerhet og dens føringer for varslingsplikt. Denne hendelsen ble anmeldt til politiet 10. oktober 2025 og ble først etterforsket av Øst politidistrikt, deretter overtok Nasjonalt cyberkriminalitetssenter (NC3) etterforskningen. Hendelsens etterforskning er fortsatt pågående, både fra NC3 og fra NSM. Vi avventer sluttrapport fra NSM og NC3 melder at saken trolig ender med henleggelse.

Det har for øvrig i 2025 ikke vært noen sikkerhetsbrudd j.fr. Lov om nasjonal sikkerhet i Veterinærinstituttet.

Det ble i 2024 påbegynt et større arbeid med styrende dokumenter innen sikkerhet og beredskap. Dette arbeidet ble videreført gjennom 2025, med blant annet ny Policy for personellsikkerhet, ny policy for bruk og lagring av informasjon, samt ny policy for helhetlig risikostyring. Det videre arbeidet med å strukturere, revidere og publisere sikkerhets- og beredskapsrelaterte dokumenter i styringssystemet vil foregå også inn i 2026. Dette er et stort og tidkrevende arbeid.

Høsten 2025 ble det gjennomført risikovurdering for Veterinærinstituttet på virksomhetsnivå, med ledergruppen og sikkerhetssjef som deltakere. Risiko for at Veterinærinstituttet ikke evner å skaffe tilstrekkelig ekstern prosjektfinansiering, samt risiko for at Veterinærinstituttet ikke har teknologisk forståelse eller beredskap til å håndtere et alvorlig cyberangrep i sine systemer, var de to scenariene med høyest skåring i vurderingen. Begge havnet på rødt nivå og tiltak for å redusere risiko er nødvendig. Øvrige risikoscenarier ble vurdert til lav og moderat risiko.

Justis- og beredskapsdepartementet utstedte i 2025 ny og revidert utgave av Sivilt beredskapssystem (SBS) hvor Veterinærinstituttet er ansvarlig for at det utarbeides egne underliggende plan til SBS. Dette arbeidet er pågående. Videre er planverk for hendelseshåndtering av IT hendelser revidert. Det samme gjelder prosedyre for informasjonssikkerhet.

Veterinærinstituttet hadde en deltakende rolle i gjennomføringen med beredskapsøvelsen Øvelse digital 2025, som ble gjennomført hos Landbruksdirektoratet. Med på denne gjennomføringen var også representanter fra Mattilsynet og Landbruksdirektoratet. Internt ble det beredskapsøvelsen PREPP gjennomført i perioden mars/april 2025. Målet med denne øvelsen var smittevernberedskap med tanke på munn- og klovsyke. Representanter fra Veterinærinstituttet deltok også på beredskapsøvelse i regi av Direktoratet for strålevern og atomsikkerhet.

Arbeidet med forebyggende sikkerhet i Veterinærinstituttet fortsatte i 2025. Nytt for året var en lansering av sikkerhetssjefens sikkerhetspodkast. Denne lages med ulike sikkerhetsteama og er ment som et verktøy for ledere på alle nivå. Hvert tema presenteres i en videopodcast-form med tilhørende samtalepunkter for ledere å ta videre i sine avdelinger og seksjoner. Vi har også videreført kampanjen med nano-learning innenfor informasjonssikkerhet som ble påstartet i 2024.

Veterinærinstituttet har skjerpet arbeidet innen personellsikkerhet sett opp mot objektsikkerhet. Autorisasjonssamtaler gjennomføres nå mer systematisk og inkluderer også personell som skal ha tilgang til OT-tekniske- og styringssystemer knyttet til objektsikkerhet. Dette gjelder spesielt drift- og servicepersonell som ikke er fast ansatte ved Veterinærinstituttet.

Veterinærinstituttet arbeider systematisk med å fremme personvern som en integrert del i alle interne og eksterne prosesser, samt å etterleve alle lovkrav knyttet til personlovgivningen. Det ble i 2025 ikke meldt inn personvernbrudd til datatilsynet.

Veterinærinstituttet deltar i en nasjonal nettverksgruppe med andre forskningsinstitutter for å dele kunnskap og erfaringer innen sikkerhet som kan gi redusert risiko for uønskede hendelser. Instituttet deltar også i nasjonale og internasjonale relevante fora med kunnskapsutveksling innen biosikkerhet i laboratoriefasiliteter.

4.2 Digitalisering

I 2025 har Veterinærinstituttet videreført og styrket det strategiske arbeidet med digital transformasjon. Aktivitetene har vært rettet mot å etablere en mer robust, helhetlig og effektiv digital infrastruktur, samtidig som prosesser, datakvalitet og kompetanse er videreutviklet for å støtte virksomhetens samfunnsoppdrag.

4.2.1 Konsolidering av digital infrastruktur

Det er gjennomført betydelig konsolidering av plattformer og tilgangsstyringer for å forenkle administrasjon, redusere kostnader og styrke informasjonssikkerheten. Arbeidet omfatter utfasing av løsninger som ikke inngår i den besluttede løsningsarkitekturen og innføring av ny sikkerhetsløsning for infrastruktur og klienter. Disse

tiltakene har lagt grunnlaget for en mer driftssikker og fremtidsrettet digital infrastruktur, som også innbefatter skybaserte tjenester. Dette er et ledd i implementeringen av en moderne arkitektur.

4.2.2 Informasjonsforvaltning og datastyring

Informasjonsforvaltning har vært et sentralt satsingsområde i 2025. Arbeidet har fokusert på å etablere et helhetlig rammeverk for aktiviteter, verktøy og tiltak som skal sikre høy kvalitet, god utnyttelse og betryggende sikring av virksomhetens informasjon. Det er lagt vekt på å organisere informasjon i tråd med gjeldende lovkrav, standarder og instituttets arbeidsprosesser. Dette styrker virksomhetens evne til å forvalte store og komplekse datamengder på en strukturert og etterprøvable måte.

Videre er det i 2025 oppgradert løsninger for lagring og sikkerhetskopiering. Det er også etablert en systemoversikt over alle applikasjoner i bruk, med tydelig definert systemeierskap og pågående utvikling av retningslinjer for innsamling, administrasjon og bruk av data. Denne oversikten danner et viktig grunnlag for videre digital styring og kontroll, og bidrar til økt forutsigbarhet og kvalitet i datahåndteringen.

4.2.3 Digital kompetanseutvikling

Veterinærinstituttet har innført Microsoft 365 for å bedre samhandling og produktivitet i virksomheten. Dette bedrer også informasjonssikkerheten og gir grunnlag for standardisering og økt fleksibilitet. Hele organisasjonen har fått tilbud om opplæring i de ulike Microsoft-verktøyene, noe som gir et godt utgangspunkt for videre digitalisering.

Det er gjennomført målrettede tiltak for å styrke digital kompetanse i organisasjonen. Flere medarbeidere har opparbeidet ferdigheter innen moderne teknologier og verktøy, herunder kodespråket Terraform, som brukes til å automatisere og standardisere teknisk infrastruktur. Kompetanseutviklingen har bidratt til større selvstendighet og kvalitet i utviklings- og driftsmiljøene, og er et viktig ledd i instituttets strategi for å modernisere og effektivisere digitale arbeidsprosesser.

4.2.4 Digitalisering av arbeidsprosesser

Digital transformasjon har også omfattet konkrete tjenesteutviklingstiltak. I samarbeid med Mattilsynet er det videreført en pilot for digitalisering av prøvetaking. De første OK programmene er produksjonssatt og har bidratt til mer standardiserte og sporbare prosesser, reduserte manuelle rutiner og styrket kvalitet i datainnsamlingen. Dette arbeidet demonstrerer hvordan digital teknologi kan anvendes direkte i operativ fagproduksjon for å oppnå både effektivisering og høyere presisjon i leveransene. Det er også utviklet løsninger i samarbeid med næringen både i blå og grønn sektor for å effektivisere prosesser. Et eksempel på dette er en nyutviklet nettside tilknyttet Fiskehelse rapporten hvor eksterne aktører laster opp sine data på en sikker og smidig måte samt videreutvikling av «Laksetap», en nettbasert applikasjon som viser interaktiv statistikk over tap og beregnet dødelighet hos oppdrettet laks og regnbueørret i sjøfasen i Norge.

Veterinærinstituttet har utviklet et system for å sikre kvalitet og sporbarhet ved produksjon av substrat. Det er også gjort betydelig arbeid for å videreutvikle prosjektstøtte-systemet Prosjektportalen som håndterer søknadsprosessen for forskningsprosjekter.

Anskaffelsesprosessen for et nytt laboratorieinformasjonssystem (LIMS) ble fullført høsten 2025 og Veterinærinstituttet har inngått avtale om innføring av LabVantage. Implementeringsprosessen ble påbegynt i oktober og vil vare gjennom hele 2026. Det er utarbeidet en detaljert prosjektplan som involverer hele virksomheten. Nytt system settes i drift våren 2027.

Veterinærinstituttet fikk tilslag på et nytt prosjekt i medfinansieringsordningen fra Digitaliseringsdirektoratet. Prosjektet, DYRESTAT - *datadreven dyrehelsestatistikk i sanntid*, er et større digitaliseringsprogram ved Veterinærinstituttet. Formålet er å modernisere, automatisere og samordne instituttets arbeid med dyrehelsestatistikk gjennom en helhetlig digital løsning. Ordningen finansierer 10 mill. kr av en samlet prosjektleveranse på 20 mill. kr over fire år. DYRESTAT skal modernisere og effektivisere dagens fragmenterte og delvis manuelle prosesser for produksjon av dyrehelsestatistikk, sikre fortløpende oppdatert, mer presis og mer tilgjengelig statistikk om dyrehelse og dyrevelferd i Norge og gi bedre beslutningsgrunnlag for forvaltning, næring og samfunnet, og styrke evnen til rask respons ved helsetrusler. Prosjektet integrerer Veterinærinstituttet sine eksisterende og nye digitale plattformer, slik at data flyter sømløst og delvis automatisert gjennom hele verdikjeden.

4.2.5 Intern og ekstern kommunikasjon

Videreutviklingen av vetinst.no var et omfattende arbeid i 2025. Nettstedet ble modernisert i tråd med ny grafisk profil, forbedret typografi, struktur og lesbarhet. Prislister og analysetilbud ble teknisk oppgradert, og rapporter og publikasjoner ble samlet i en felles, søkbar løsning. Arbeidet inkluderte også tiltak for universell utforming og reduksjon av teknisk gjeld. Prosjektet ble gjennomført parallelt med ordinær drift og danner grunnlaget for videre utvikling i 2026.

Det interne prosjektet for å erstatte Workplace med kanalen Viva Engage og erstatte det eldre intranettet Tellus med en moderne SharePoint-løsning, ble fullført til planlagt tid 1. september. Resultatet er et integrert digitalt skrivebord for alle ansatte, med mulighet for individuell tilpasning innenfor en samlet Microsoft-plattform. Den integrerte løsningen er godt mottatt og aktivt brukt til alle og i grupper.

4.2.6 Strategisk forankring av digitaliseringsarbeidet

Digitaliseringen er forankret i instituttets strategiske styringsdokumenter. En digitaliseringsstrategi gir samlet retning for utviklingen av prosesser, organisering, teknologi og kultur, og fungerer som bindeledd mellom virksomhetsstrategien og øvrige strategiske områder. Strategien understreker behovet for samordning og prioritering av tiltak på tvers av virksomheten for å realisere det fulle potensialet i digitaliseringsarbeidet. Den legger vekt på dynamikk og kontinuerlig utvikling fremfor statiske langtidsplaner, og har vært styrende for prioriteringene gjennom 2025. Alle nye digitale behov og initiativer blir vurdert i forhold til strategien og følges opp i et porteføljestyre.

4.3 Riksrevisjonssaker

Riksrevisjonen avsluttet sin årsrevisjon av Veterinærinstituttets regnskap for 2024 den 27. mai 2025. Instituttet mottok en ren beretning for regnskapet, og Riksrevisjonen uttalte at regnskapet var i samsvar med regelverk for statlig økonomistyring. Veterinærinstituttet forventer også en ren beretning for 2025.

4.4 Personalforvaltning

4.4.1 Bemanning og organisasjon

Veterinærinstituttets kapasitet og bemanning er relativt stabil. De siste årene er kapasiteten stabilisert på samme nivå som før flytting fra Oslo og pandemi. I perioden 2022–2025 har gjennomsnittsalderen økt med 1,4 år, fra 47,4 til 48,8 år.

Gjennom siste halvdel av 2025 er det gjennomført en organisasjonsutviklingsprosess som har resultert i en ny organisering gjeldende fra februar 2026. Fordeling mellom de ulike ansattkategoriene er relativt stabil ved at vitenskapelig ansatte utgjør 50 prosent, laboratoriepersonell 27 prosent, ansatte i administrative funksjoner 15 prosent og ledelse 8 prosent.

4.4.2 Lønnskartlegging kjønn og kjønnsbalanse

Tabell 4.1. viser at vi ved utgangen av 2025 hadde en kjønnsfordeling med 64 prosent kvinner og 36 prosent menn som er stabilt sammenlignet med 2024. At kvinners lønn, som andel av menns, har økt fra 93 prosent i 2024 til 95 prosent i 2025, viser at lønnsgapet er noe redusert. I mellomledelsen er det tilnærmet full lønnslikestilling samtidig som kvinneandelen har økt. I toppledelsen er kvinneandelen høy. Innen vitenskapelig og laboratoriefaglig personell er lønnsforskjellene små, og samlet sett er lønnsforskjellene små på Veterinærinstituttet.

Tabell 4.1. Kjønnsbalanse og kvinners lønn som andel av menns. Tabellen viser status for antall ansatte per desember 2025, og ikke gjennomsnittlig bemanning gjennom året. Timelønnede, inkludert pensjonistavlønnede, er ikke inkludert.

Ansattkategori	År	Kjønn				Antall totalt	Lønn
		Antall menn	Andel menn (%)	Antall kvinner	Andel kvinner (%)		Kvinnens lønn som andel av menns lønn (%)
Totalt i virksomheten	2025	121	36	217	64	338	95
	2024	119	35	225	65	344	93
Toppleidelse*	2025	1	13	7	88	8	107*
	2024	2	25	6	75	8	103
Mellomledelse**	2025	8	44	10	56	18	100
	2024	8	53	8	47	16	101
Vitenskapelig personell	2025	71	42	97	58	168	98
	2024	73	39	108	61	181	98
Laboratoriepersonell	2025	17	19	74	81	91	99
	2024	18	19	76	81	94	100
Administrativt personell	2025	24	46	28	54	52	95
	2024	18	44	27	56	45	92

* Toppleidelse inkluderer direktør, avdelingsdirektør og HR-sjef. Administrerende direktørs lønn (kvinne) er ikke inkludert i lønnsregjølrelsen.

** Mellomledelse inkluderer seksjonsledere, fungerende seksjonsledere samt en fagdirektør med personalansvar

Legemeldt sykefravær

Veterinærinstituttets rutiner for oppfølging av sykefravær er kjent for ansatte og spesielt for lederne som har et oppfølgingsansvar. I 2025 ser vi en positiv trend ved nedgang av legemeldt fravær for begge kjønn, fra 3,71 % i 2024 til 2,14 % i 2025 for menn, og fra 4,43 % i 2024 til 4,22 % i 2025 for kvinner.

Deltid

Ansatte med stillingsprosent under 100 regnes som deltidsansatte i oversikt gitt i Tabell 4.2. Rapporten inkluderer ansatte som kombinerer arbeid med uføretrygd/uførepensjon/AAP, har redusert stillingen grunnet delvis pensjonering, ansatte som har en bistilling ved Veterinærinstituttet eller som arbeider deltid av andre årsaker. Ansatte med delvis omsorgspermisjon for små barn og timelønnede er ikke inkludert. 24 ansatte arbeidet deltid av ulike årsaker i 2025. 15 av disse arbeidet deltid som følge av kombinasjon arbeid og uføreytelse/AAP eller kombinasjon arbeid og delvis alderspensjonering.

Tabell 4.2. Oversikt over deltid, midlertidige ansettelse og foreldrepermisjon fordelt på kjønn

År	Deltid		Midlertidig ansettelse		Foreldrepermisjon	
	Menn %*	Kvinner %**	Menn %*	Kvinner %**	Menn %***	Kvinner %***
2024	1,65	7,4	11,8	12,8	9	91
2025	3,3	9,2	18,1	10,5	15	85

* Av totalt antall menn i virksomheten desember måned

** Av totalt antall kvinner i virksomheten desember måned

*** Andelen av totalt foreldrepermisjonsuttak som benyttes av hvert kjønn. Prosenten er beregnet ut ifra totalt foreldrepermisjonsuttak i virksomheten.

Med **ufrivillig deltid** menes deltidsarbeid der stillingsinnehaveren ønsker, og er tilgjengelig, for å jobbe mer enn det som er tilbudt. Det er ikke avdekket at det eksisterer ufrivillig deltid ved Veterinærinstituttet jf. definisjonen av ufrivillig deltid.

Midlertidig ansettelse

Veterinærinstituttet hadde 45 **midlertidige ansettelse** i 2025. 89 prosent av disse utgjorde forskerstillinger i avgrensede prosjektperioder og sesongbasert feltarbeid sommeren 2025 i forbindelse med pukkellaksarbeid i Tanaelva. Utover disse hadde vi midlertidige ansatte i vikariat og en lærling.

Arbeid for likestilling og mot diskriminering

Dette området svarer også ut regjeringens fellesføring om ansettelse av personer med nedsatt funksjonsevne. Veterinærinstituttets stillingsannonser utarbeides slik at alle kvalifiserte, uavhengig av grunnlag (kjønn, funksjonsevne og etnisitet mv), skal kunne søke stillingene. Det kunngjøres at inkluderende rekruttering er viktig, og stillingsannonse har en erklæring om dette. I rekrutteringsprosessen er vi oppmerksomme på søkere som har anmerket at de har nedsatt funksjonsevne, "hull i CV" eller har innvandrerbakgrunn. Kvalifiserte søkere som har markert seg med et grunnlag som gir anledning for arbeidsgiver til en mild positiv særbehandling, vil bli invitert til intervju. Det ble ikke ansatt personer med funksjonsnedsettelse, og eller "hull i CV" i 2025.

Veterinærinstituttet sine seks lokasjoner er ulike med hensyn på utforming og tilgjengelighet for ulike typer funksjonsnedsettelse. Hovedkontoret i Ås har flest ansatte, og er et moderne bygg med svært god tilgjengelighet og utforming. Kandidater som har behov for tilrettelegging i arbeidet- og i sin arbeidssituasjon grunnet nedsatt funksjonsevne, vil få tilrettelegging så langt det er mulig uavhengig av geografisk plassering.

I de tilfeller Veterinærinstituttet rekrutterer arbeidskraft fra utlandet, er innføringsprogrammet styrket og profesjonalisert gjennom både individuelt tilpasset bistand for flytting og etablering, og tilbud om norsk kurs. Over 30 nasjonaliteter er representert på instituttet.

Rekruttering

Veterinærinstituttet opplever å få godt kvalifiserte søkere til våre utlyste stillinger. Å satse på læring og kompetanseheving hos eksisterende medarbeidere og intern mobilisering, er uansett et viktig prinsipp og fokus for oss i kampen om å beholde god kompetanse.

Lærlinger i virksomheten

Det er ansatt en lærling i IT driftsfaget i 2025, noe som har vært svært vellykket. Det er planlagt å ta inn ytterligere en lærling i samme fag i 2026. Veterinærinstituttet er tilknyttet opplæringskontoret for statlige virksomheter.

Tilrettelegging i livsfaser og balanse jobb-fritid

Som et tiltak for å tilrettelegge for ansatte i ulike livsfaser har vi videreutviklet og videreført bruk av hjemmekontorløsning. Det er ønskelig med fysisk tilstedeværelse samtidig som det er viktig med fleksibilitet og autonomi.

Mål, tiltak og resultater for HMS-arbeidet

HMS-arbeidet er svært viktig for instituttet og etterlevelse av regelverket er høyt prioritert. HMS-hendelser (Tabell 4.3.) rapporteres i avvikssystemet etter gjeldende rutine for avvikshåndtering. Personskadene dreier seg om mindre arbeidsrelaterte hendelser.

Tabell 4.3. Oversikt over HMS-hendelser.

År	Totalt antall HMS-hendelser	Hvorav personskader	Personskader uten legesjekk	Personskader med legesjekk
2021	30	14	12	2
2022	28	7	5	2
2023	39	9	7	2
2024	43	13	7	6
2025	50	12	4	8

Antall registrerte HMS-hendelser har økt i de siste årene og er høyest i 2025 med 50 hendelser. Noe av økningen kan skyldes en styrket meldekultur. Vi ser at antall personskader er relativt stabilt sammenlignet med 2024, men antall personskader som har medført legesjekk viser en betydelig økning i de siste 2 årene. Antall personskader uten behov for legesjekk har gått ned i samme periode.

Utviklingen tilsier behov for å avdekke årsaksforhold og risikoområder, noe som blir fulgt opp gjennom målrettede forebyggende tiltak fremover. Det vil også bli lansert en ny måte å kategorisere og systematisere hendelser på i 2026.

Det har vært gjennomført vernerunder i hele virksomheten med kartlegging av både fysisk og psykososialt arbeidsmiljø, med tilhørende ergonomigjennomgang. Under vernerundene ble det blant annet satt fokus på overgangen fra gammelt til nytt eksponeringsregister/kjemikalieregister.

Veterinærinstituttet har en varslingsrutine og varslingsportal som er tilgjengelig for alle. Policy for AKAN-arbeidet er revidert og forbedret.

4.5 Regjeringens fellesføringer

4.5.1 Arbeid for å redusere klimagassutslipp, naturfotavtrykk og energibruk

Ved årsskiftet ble det gjennomført en omfattende energikartlegging i samarbeid med NMBU og konsultentselskapet AFRY AS med støtte fra ENOVA. Bygget er kartlagt for å identifisere muligheter for energieffektivisering. Bygget har høy teknisk standard fra 2021 og rommer laboratorier, forskning og kontorer, men energibruken er betydelig på grunn av omfattende ventilasjon, kjøleanlegg og prosessutstyr. Kartleggingen viser at seks tiltak kan redusere energibruken med totalt 46 prosent. De mest lønnsomme tiltakene er bedre energioppfølging (EOS), styring av elektriske laster og økt varmegjenvinning fra prosessanlegg. I tillegg anbefales utnyttelse av overskuddsvarme via varmepumper, etablering av energibrønner og installasjon av batteri for effektreduksjon. Solenergi anses ikke hensiktsmessig på grunn av teknisk infrastruktur på taket. Rapporten konkluderer med at tiltakene er teknisk gjennomførbare og økonomisk gunstige, og at gjennomføring vil gi betydelige reduksjoner i både energi- og effektkostnader for Veterinærinstituttet.

Avhendelse av IT-utstyr skjer gjennom ekstern leverandør som sikrer grønne og sirkulære løsninger. Vi har kontinuerlig oppfølging av hva som er gjenbrukt og resirkulert.

4.5.2 Reduksjon i konsulentbruken

Veterinærinstituttets bruk av konsulenttenester er spesifisert i note 4 til årsregnskapet. De siste årene er konsulentbistand økt som følge av satsing på digitalisering og tjenesteutvikling, men vi ser en nedgang fra 2024 til 2025.

4.6 Effektiv ressursbruk og økonomisk robusthet

Effektiv drift og økonomisk handlingsrom er avgjørende for at Veterinærinstituttet skal være i stand til å fylle samfunnsoppdraget. Veterinærinstituttet jobber kontinuerlig med å effektivisere drift. Noen utvalgte områder i 2025 var:

- Utvikle behovsprosess for å sikre ensartet og transparent behandling av anskaffelser
- Videreutvikling av Prosjektportalen for å ha effektiv støtte av søknadsprosess
- Tilbud om kompetanseutvikling til alle ansatte innen Microsoft-produkter

Personalkostnader utgjør det vesentligste kostnadselementet av samlede kostnader (Tabell 4.4.). Andel personalkostnader i forhold til samlede kostnader er relativt stabilt, men reflekteres av at kostnadsbildet har vært i endring for Veterinærinstituttet etter flytting. Personalkostnad per årsverk er uendret fra 2024 til 2025 på grunn av tilbakeføring av pensjonskostnader i 2025. Dette forholdet er omtalt under Kapittel 6. Varekostnader eller prosjektutlegg for oppdragsprosjektene er økt i forhold til 2024 på grunn av aktivitet med store prosjektutlegg. Kostnader knyttet til drift av lokaler er på et forventet nivå. Driftskostnader er noe lavere enn foregående år. Samtidig ser vi også at behovet for vedlikehold vil øke i de nærmeste årene.

Tabell 4.4. Nøkkeltall fra regnskapet – måltall for effektiv drift 2021 – 2025 (alle tall i 1 000 kr).

	2021	2022	2023	2024	2025
Personalkostnader	255 717	265 960	295 659	325 434	326 583
Varekost/prosjektutlegg oppdrag	25 211	45 988	54 791	48 356	58 321
Husleie	10 089	10 790	11 803	12 193	12 648
Drift inkl. prosjektutlegg tilskudd/bev. og ekskl. husleie	82 207	107 131	130 733	127 258	123 146
Avskrivninger	50 958	81 750	83 216	84 146	84 475
Samlede kostnader	424 234	511 620	576 203	597 387	605 238
Andel personalkostnader av samlede kostnader	60 %	52 %	51 %	54 %	54 %
Andel husleie av driftskostnader	7 %	5 %	5 %	5 %	6 %
Antall årsverk	277	274	288	302	302
Personalkostnad pr årsverk	923	971	1 027	1 078	1 081

Veterinærinstituttet leverer et positivt resultat fra oppdragsvirksomheten på kr 7,4 mill. Driftsresultatet er positivt med kr 11,1 mill. før motsatt sammenstilling av regnskapet. Det er et mål for virksomheten å ha et positivt driftsresultat.

Sammenligning av Veterinærinstituttets investeringer og avskrivninger for å følge opprettholdelsesgrad er krevende siden aktivering av bygg og fasiliteter i Ås utgjør nærmere kr 2 mrd. og årlige avskrivninger over kr 80 mill. Veterinærinstituttet budsjetterer med årlige investeringer utfra innmeldte behov, og planlagte investeringer i 2025 var ca. kr 10 mill. grunnet anskaffelse av laboratorieinformasjonssystem. Denne anskaffelsen blir realisert i 2026 på grunn av forskyvning i prosjektplanen og investeringer i 2026 blir derfor høyere enn i 2025.

Implementering av nytt laboratorieinformasjonssystem er en vesentlig del av instituttets digitale transformasjon. Det er ikke-inntektsførte bevilgninger som skal finansiere dette systemet. Siden prosjektplanen ble noe forskjøvet, ble det heller ikke anvendt bevilgninger utover årets bevilgning i 2025. Anvendelse av ikke inntektsførte bevilgninger er strategisk viktig for Veterinærinstituttet for å finansiere digital tjenesteutvikling og annen faglig utvikling. Med årets resultat fra oppdragsvirksomheten er virksomhetskapskapitalen på kr 54,8 mill. Dette gir Veterinærinstituttet et visst handlingsrom når det gjelder fremtidige prosjekter og aktiviteter.

4.6.1 Faktureringsgrad

Veterinærinstituttet er en prosjektorganisasjon der inntekter genereres ved at alle medarbeidere fører timer på prosjekter med finansiering. For 2025 var andelen tid brukt på inntektsgenererende prosjekter 62 prosent av tilgjengelige kapasitet justert for ferie og fravær, noe som er en reduksjon på to prosentpoeng. For oppdragsprosjekter er faktureringsgraden 14 prosent, noe som er en økning på to prosentpoeng. Måloppnåelse følges nøye opp gjennom året.

4.7 Utvikling og forvaltning av infrastruktur

Vi registrerer en økning i uventede hendelser knyttet til byggets infrastruktur. Konkret har vi opplevd flere vannlekkasjer med alvorlig omfang som har medført nedetid på laboratoriefunksjoner og kostnader i forbindelse med skadebegrensning og utbedring av berørte arealer. Vi følger utviklingen nøye, men omfanget og hyppigheten av slike hendelser er uventet i et forholdsvis nytt laboratoriebygg og vi vurderer det som bekymringsverdig.

For de regionale kontorene er det fortsatt fokus på utvikling av laboratoriefasiliteter og infrastruktur og ivaretagelse av helse, miljø og sikkerhet. Oppgradering av arealer i Sandnes (som rapportert for 2024) pågår, men tar lenger tid enn planlagt pga endrede behov hos NMBU. Leieavtalen i Trondheim går ut året 2028 og ny leieavtale må lyses ut i god tid. I Harstad har vi oppgradert laboratorieutstyr og infrastruktur i 2025 og dette tilfredsstillende nå gjeldende krav til helse, miljø og sikkerhet. Vi har velfungerende og godt tilpassede kontor-, og laboratoriefasiliteter både i Bergen og Tromsø og et godt samarbeide med stedlige utleiere.

5 Vurdering av framtidsutsikter

Veterinærinstituttet går inn i 2026 med et tydeligere strategisk rammeverk, en oppdatert organisasjonsstruktur og økte forventninger fra både forvaltning, næringer og internasjonale samarbeidspartnere. Samfunnsoppdraget vårt blir stadig viktigere i møte med global usikkerhet, klimaendringer, økende smittepress og større behov for datadrevne beslutninger.

Strategiprosessen i 2024 og organisasjonsutviklingen gjennom høsten 2025 har lagt grunnlaget for en organisasjon som er bedre rustet til å levere relevant og tidsriktig kunnskapsstøtte. De endringene som nå er gjennomført - inkludert etableringen av en ny avdeling for helsedata - er direkte svar på utviklingstrekk som allerede påvirker instituttets arbeid.

Utsikter til endrede rammebetingelser peker tydelig på at dagens komplekse oppgaveportefølje krever mer helhetlig styring, fleksibel kompetanseutnyttelse og bedre kobling mellom fag, teknologi og data. Digitaliseringsarbeidet må både videreføres og forsterkes, og vil være en av de mest avgjørende utviklingslinjene de neste årene. Instituttet må hente ut gevinster av både ny teknologisk infrastruktur og nye arbeidsformer. Dette gjelder særlig nytt laboratoriesystem, dataplattform og verktøy for analyse, deling og visualisering av helsedata. Forventede gevinster vil i noen grad være effektivisering av arbeidsprosesser, men først og fremst i form av kvalitetsgevinster som møter forventninger og kommer til nytte for brukere i forvaltning og næring.

Et sentralt utviklingstrekk er den økende etterspørselen etter instituttets diagnostiske, epidemiologiske og beredskapsrelaterte tjenester. Instituttets ekspertise etterspørres i stadig flere situasjoner, både nasjonalt og internasjonalt, og behovet for raskere dataflyt, bedre metodikk, riktig kompetanse og styrket kapasitet vil øke fremover.

Det globale risikobildet endrer seg raskt. Klimaendringer, geopolitiske spenninger og endrede handelsforhold skaper utfordringer og nye helserisikoer for dyr både på land og i vann. Kombinasjonen av klimaendringer, nye sykdommer hos dyr, press på akvakultursektoren og mer komplekse smitteveier som også kan ramme mennesker vil kreve at instituttet videreutvikler både overvåkingsprogrammer, laboratorieinfrastruktur og samarbeid med andre etater. Utviklingen understreker betydningen av å sikre gode finansieringsmodeller og fleksibel ressursstyring. Norsk matproduksjon og forsyningssikkerhet blir satt under press og det er behov for å styrke Norges nasjonale beredskap. Veterinærinstituttet må derfor videreutvikle sin rolle i totalberedskapen, inkludert styrket innsats på overvåking av nye sykdommer, bedre risikovurderinger og økt strategisk dialog med myndighetene

De viktigste fremtidsutsiktene kan oppsummeres slik:

- Instituttet vil måtte videreføre digital transformasjon og sikre gevinster av digitaliseringen for å styrke kvalitet, beredskap og beslutningsstøtte.
- Organisasjonsendringen som ble fremforhandlet i 2025 legger grunnlaget for bedre styring, men matrisearbeid må forsterkes for å få mer effektive beslutningsprosesser og tydeligere prioriteringer.
- Den nye Avdeling for helsedata blir sentral for utviklingen av moderne analysekapasitet og bedre dataflyt i hele organisasjonen.
- Instituttet må styrke kompetanseutvikling, rekruttering og matrisearbeid for å møte den økende kompleksiteten i oppdragene.
- Eksterne trender som klimaendringer, global usikkerhet og nye sykdommer gjør instituttets samfunnsoppdrag mer relevant enn noen gang og krever at instituttet tar en tydelig plass i nasjonal totalberedskap.

6. Regnskap

Veterinærinstituttet er et statlig forvaltningsorgan med særskilte fullmakter til bruttoføring av inntekter og utgifter utenfor statsbudsjettet («nettobudsjettet»). Instituttet mottar kunnskapsutviklingsmidler fra Landbruks- og matdepartementet (LMD) og Nærings- og fiskeridepartementet (NFD) og grunnbevilgning fra Norges forskningsråd (NFR). I henhold til virksomhetsinstruksen for Veterinærinstituttet har LMD det overordnede administrative ansvaret.

Bekreftelser

Veterinærinstituttet bekrefter at årsregnskapet 2025 er avlagt i henhold til bestemmelser om økonomistyring i staten, statlige regnskapsstandarder (SRS), rundskriv fra Finansdepartementet og krav fra overordnet departement. Det bekreftes at årsregnskapet gir et dekkende bilde av virksomhetens disponible bevilgninger og av regnskapsførte utgifter, inntekter, eiendeler og gjeld.

Vurdering av vesentlige forhold ved årsregnskapet

Gjennomførte investeringer i inneværende regnskapsperiode og planlagte investeringer i neste regnskapsperiode(r)

Fra 2021 har det blitt tilført betydelige aktiverbare kostnader tilknyttet fasiliteter på Campus Ås. Dette ble avsluttet med regnskapet for 2023, og siden da er det ikke foretatt vesentlige investeringer utover ordinære driftsmessige erstatningskjøp. Investeringer utgjør for 2025 kr 2,7 mill., noe som er lavere enn forventet pga. forskyvning av investeringer knyttet til nytt laboratorieinformasjonssystem.

Ubenyttede bevilgninger

Totalt utgjør ikke-inntektsførte bevilgninger i balansen ved utgangen av 2025 kr 110,5 mill., noe som er på samme nivå som foregående år. All bevilgning er disponert til ulike aktiviteter.

Det er igangsatt et større digitaliseringsarbeid ved Veterinærinstituttet som i 2025 ble organisert i en portefølje. Det er satt av midler til arbeidet som vil pågå over flere år. Digitaliseringsarbeidet vil bli finansiert av ikke-inntektsførte bevilgninger. Det er også en del av bevilgningene som er avsatt til omstilling og kompetanseutvikling, noe som er kritisk for virksomheten. En andel av bevilgninger er knyttet opp til egenfinansiering i prosjekter. I tillegg vil det bli behov for oppgradering av infrastruktur.

Vurdering av vesentlige endringer i regnskapsposter sammenlignet med tidligere perioder

Inntektsutvikling

Inntekt fra bevilgninger omfatter kunnskapsutviklingsmidler fra LMD og NFD samt grunnbevilgning fra Forskningsrådet. Disse bevilgningsinntektene utgjør i 2025 kr 239,7 mill. ekskludert investeringer og avskrivninger. I 2024 utgjorde dette kr 259,6 mill.

Inntekt fra tilskudd og overføringer omfatter EU-prosjekter, prosjekter fra Forskningsrådet og andre forskningsprosjekter og er korrigert for gjennomstrømningskostnader. Disse inntektene utgjør i 2025 kr 102,4 mill. som er en økning fra 2024.

De totale salgs- og leieinntekter for 2025 er kr 188,7 mill., som er en økning i forhold til 2024. Oppdragsinntekter har hatt en økning på kr 7,7 mill., hvor økningen i hovedsak er knyttet til et stort prosjekt med

samarbeidspartnere. Diagnostikkinntekter er noe økt fra 2024 og utgjør kr 23,9 mill. Det er ubetydelig andre salgsinntekter i 2025.

Kostnadsutvikling

Driftskostnader utgjør kr 135,8 mill. og er kr 3,7 mill. lavere enn forrige år. Dette inkluderer også prosjektkostnader for de bevilgnings- og tilskuddsfinansierte prosjektene. Reduksjonen er hovedsakelig innen området drift av bygg og eiendom. Kostnader tilknyttet reiseaktivitet er noe redusert i forhold til 2024. Varekostnader, som gjelder prosjektutlegg på oppdragsprosjekter, utgjør kr 58,3 mill.

Avskrivningskostnader utgjør kr 84,5 mill. og er på nivå med fjoråret. Det er ikke tilført vesentlig verdi i eiendeler i 2025. Husleiekostnader i 2025 utgjør kr 12,6 mill.

Lønns- og personalkostnadene er kr 326,6 mill., og totalt sett på samme nivå som foregående år. Kapasiteten er uendret, og kostnadmessig skulle det vært en økning på grunn av lønnsoppgjør. Imidlertid blir personalkostnadene redusert pga. justering av pensjonsavsetning på til sammen kr 10 mill. Denne justeringen gjelder regnskapet for 2024 og utgjør kr 7,9 mill. i pensjon og beregnet arbeidsgiveravgift. Dette gir en uforutsigbar utvikling av personalkostnadene.

Årets resultat

Årets resultat på kr 7,4 mill. er generert fra oppdragsvirksomheten. Resultatet er beregnet på grunnlag av margin i timeprisen og overskudd for prosjektene, og er redegjort for i Note 6. Oppdragsresultatet er forbedret og inntektene opprettholdt i forhold til 2024 på tross av bortfall av et stort prosjekt.

Virksomhetskapital

Veterinærinstituttets virksomhetskapital er styrket i løpet av 2025 med årets resultat på kr 7,4 mill. og utgjør kr 54,8 mill. ved utgangen av 2025, mot kr 47,4 mill. i 2024.

Revisjon

Årsregnskapet revideres av Riksrevisjonen. Årsrapport og revisjonsberetninger for årsregnskapet er tilgjengelig på www.vetinst.no.

10. mars 2026

Øyvind Fylling-Jensen, styreleder

Gun Peggy Knudsen, adm.dir.

Regnskapsprinsipper

Virksomhetsregnskapet er satt opp i samsvar med de statlige regnskapsstandardene (SRS) om periodisert regnskap med motsatt sammenstilling. Regnskapet følger kalenderåret og inneholder alle kjente utgifter og inntekter uavhengig av når de blir betalt.

Transaksjonsbaserte inntekter

Inntekt resultatføres når den er opptjent. Transaksjoner resultatføres til verdien av vederlaget på transaksjonstidspunktet. Inntektsføring ved salg av varer skjer på leveringstidspunktet. Salg av tjenester/oppdrag inntektsføres i takt med utførelsen. Endelig resultat fra årets oppdrag gjennom margin i timepris; beregnes og avregnes ved regnskapsavslutning.

Inntekter fra bevilgninger og inntekt fra tilskudd og overføringer

Inntekt fra bevilgninger og inntekt fra tilskudd og overføringer resultatføres i den perioden da aktivitetene som inntektene er forutsatt å finansiere er utført, det vil si i den perioden kostnadene påløper (motsatt sammenstilling). Prinsippet om motsatt sammenstilling er også benyttet ved årets slutt i henhold til SRS 10 Inntekt fra bevilgninger.

Den andelen av inntekt fra bevilgninger og tilsvarende som benyttes til anskaffelse av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler som balanseføres, inntektsføres ikke på anskaffelsestidspunktet, men avsettes i balansen på regnskapslinjen statens finansiering av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler.

I takt med kostnadsføringen av avskrivninger av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler inntektsføres et tilsvarende beløp fra avsetningen statens finansiering av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler. Periodens inntektsføring fra avsetningen resultatføres som inntekt fra bevilgninger. Dette medfører at kostnadsførte avskrivninger inngår i virksomhetens driftskostnader uten å få resultateffekt.

Til grunn for inntektsføringen av bevilgninger er det inntektsført i tråd med påløpte kostnader. For kostnader innen bevilgningsfinansiert virksomhet som ikke kan henføres til én spesifikk bevilgning har man inntektsført bevilgninger fra de tre kildene basert på deres respektive andeler av totale bevilgningsinntekter i inneværende år.

Kostnader

Utgifter som gjelder transaksjonsbaserte inntekter kostnadsføres i samme periode som tilhørende inntekt. Utgifter som finansieres med inntekt fra bevilgning og inntekt fra tilskudd og overføringer, kostnadsføres i takt med at aktiviteter utføres og kostnader påløper.

Pensjoner

SRS 25 Ytelser til ansatte legger til grunn en forenklet regnskapsmessig tilnærming til pensjoner. Statlige virksomheter skal ikke balanseføre netto pensjonsforpliktelser for ordninger til Statens pensjonskasse (SPK). Virksomheten resultatfører arbeidsgiverandel av pensjonspremien som pensjonskostnad.

Pensjon kostnadsføres som om pensjonsordningen i SPK var basert på en innskuddsplan. Fra 2022 har SPK lagt om pensjonspremiemodellen for statlige virksomheter. Fra 1. januar 2022 betaler virksomheten en virksomhetsspesifikk, hendelsesbasert arbeidsgiverandel som del av pensjonspremien. At premien er virksomhetsspesifikk betyr at den beregnes ut fra den enkelte virksomhets forhold, ikke for grupper av virksomheter samlet. At den er hendelsesbasert betyr at den tar hensyn til de faktiske hendelser i medlemsbestanden i virksomheten slik at premiereserven er ajour i forhold til medlemmets opptjening.

Medlemsandelen på to prosent av lønnsgrunnlaget er uendret.

Leieavtaler

Virksomheten har valgt å benytte forenklet metode i SRS 13 om leieavtaler og klassifiserer alle leieavtaler som operasjonelle leieavtaler.

Klassifisering og vurdering av anleggsmidler

Anleggsmidler er varige og betydelige eiendeler som disponeres av virksomheten. Med varig menes utnyttbar levetid på 3 år eller mer. Med betydelig menes enkeltstående anskaffelser (kjøp) med anskaffelseskost på kr 50 000 eller mer. Anleggsmidler er balanseført til anskaffelseskost fratrukket avskrivninger.

Kontorinventar og datamaskiner (PCer, servere m.m.) med utnyttbar levetid på 3 år eller mer er balanseført som egne grupper.

Anleggsmidler nedskrives til virkelig verdi ved en eventuell bruksendring, dersom virkelig verdi er lavere enn balanseført verdi.

Klassifisering og vurdering av omløpsmidler og kortsiktig gjeld

Omløpsmidler og kortsiktig gjeld omfatter poster som forfaller til betaling innen ett år etter anskaffelsestidspunktet. Øvrige poster er klassifisert som anleggsmidler/langsiktig gjeld.

Omløpsmidler vurderes til det laveste av anskaffelseskost og virkelig verdi. Kortsiktig gjeld balanseføres til nominelt beløp på opptakstidspunktet.

Fordringer

Kundefordringer og andre fordringer er oppført i balansen til pålydende etter fradrag for avsetning til forventet tap. Avsetning til tap gjøres på grunnlag av individuelle vurderinger av de enkelte fordringene.

Valuta

Pengeposter i utenlandsk valuta er vurdert til kursen ved regnskapsårets slutt. Her er Norges Banks spotkurs per 31.12 lagt til grunn.

Statens kapital

Statens kapital består av virksomhetskapskapital, avregninger og statens finansiering av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler i henhold til SRS 1 Oppstillingsplaner for resultatregnskap og balanse.

Avregninger

Nettobeløpet av alle balanseposter, med unntak av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler, er finansiert av avregnet bevilgningsfinansiert virksomhet, virksomhetskapskapital eller ikke inntektsført bevilgning, tilskudd og overføringer.

Statens finansiering av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler

Avsetningen statens finansiering av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler viser inntekt fra bevilgninger og tilsvarende som er benyttet til anskaffelse av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler.

Kontantstrømoppstilling

Kontantstrømoppstillingen er utarbeidet etter den direkte modellen tilpasset statlige virksomheter.

Statlige rammebetingelser

Selvassurandørprinsippet

Staten opererer som selvassurandør. Det er følgelig ikke inkludert poster i balanse eller resultatregnskap som søker å reflektere alternative netto forsikringskostnader eller forpliktelser.

Statens konsernkontoordning

Statlige virksomheter omfattes av statens konsernkontoordning. Konsernkontoordningen innebærer at alle innbetalinger og utbetalinger daglig gjøres opp mot virksomhetens oppgjørskontoer i Norges Bank.

Nettobudsjetterte virksomheter tilføres likvider løpende gjennom året i henhold til utbetalingsplan fra overordnet departement. Virksomheten disponerer en egen oppgjørskonto i konsernkontoordningen i Norges Bank. Denne renteberegnes ikke. Nettobudsjetterte virksomheter beholder likviditeten ved årets slutt.

Prinsippnote til årsregnskapet

for oppstilling av bevilgningsrapportering for nettobudsjetterte virksomheter

Årsregnskap for statlige forvaltningsorganer med særskilte fullmakter til bruttoføring utenfor statsbudsjettet (nettobudsjetterte virksomheter) er utarbeidet og avlagt etter nærmere retningslinjer i bestemmelser om økonomistyring i staten ("bestemmelsene").

Årsregnskapet er i henhold til krav i bestemmelsene punkt 3.4.1, nærmere bestemmelser i Finansdepartementets rundskriv R-115 av desember 2025 og eventuelle tilleggskrav fastsatt av overordnet departement.

Virksomheten er tilknyttet statens konsernkontoordning i Norges Bank i henhold til krav i bestemmelsene pkt. 3.7.1. Nettobudsjetterte virksomheter får bevilgningen fra overordnet departement innbetalt til sin bankkonto og beholdninger på oppgjørskonto overføres til nytt år.

Oppstilling av bevilgningsrapportering omfatter en øvre del som viser hva virksomheten har fått stilt til disposisjon i tildelingsbrev for hver statskonto (kapittel/post). Midtre del av oppstillingen viser hva som er rapportert i likvidrapporten til statsregnskapet. Likvidrapporten viser virksomhetens saldo og likvidbevegelser på oppgjørskonto i Norges Bank. I nedre del av oppstillingen fremkommer alle finansielle eiendeler og forpliktelser virksomheten står oppført med i statens kapitalregnskap.

Oppstilling av bevilgningsrapportering, 31.12.2025

Alle tall i hele 1 000.

Samlet tildeling i henhold til tildelingsbrev.

Utgifts-kapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Samlet tildeling
1112	Kunnskapsutvikling og beredskap mm på matområdet	50	Kunnskapsutvikling, kunnskapsformidling og beredskap, Veterinærinstituttet	115 994
928	Annen marin forskning og utvikling	50	Tilskudd til Veterinærinstituttet	80 120
1113-72	Norges Forskningsråd	50	*** Tilskudd til forskning	41 926
285	Norges Forskningsråd - Retur EU	51	Strategiske forskningsprioriteringer	1 313
Sum bevilgninger				239 353

Beholdninger rapportert i likvidrapport*

Oppgjørskonto i Norges Bank	Note**	2025
Inngående saldo	10	268 012
Endringer i perioden	10	9 678
Sum utgående saldo		277 690

* Dersom virksomheten disponerer flere oppgjørskontoer i Norges Bank enn den ordinære driftskontoen, skal også disse beholdningene spesifiseres med inngående saldo, endring i perioden og utgående saldo. Slike beholdninger skal også inngå i oversikten over beholdninger rapportert til kapitalregnskapet.

** Henvisning til aktuell note i virksomhetsregnskapet.

Beholdninger rapportert til kapitalregnskapet (31.12)

Konto	Note*	2025	2024	Endring	
1960	Oppgjørskonto i Norges Bank	10	277 690	268 012	9 678

* Henvisning til aktuell note i virksomhetsregnskapet.

** Dersom virksomheten disponerer flere oppgjørskontoer i Norges Bank enn den ordinære driftskontoen, skal også disse beholdningene spesifiseres med inngående saldo, endring i perioden og utgående saldo. Slike beholdninger skal også inngå i oversikten over beholdninger rapportert til kapitalregnskapet.

*** Omfatter NFR Basisbevilgning. Norges Forskningsråd opererer ikke med spesifikke kap/post på bevilgninger

**Note C Oversikt over binding på fremtidige års bevilgninger
(tall i hele 1 000)****Avtaler om leie kontor-/laboratorielokaler*)**

Gjenværende varighet	Årlig leiebeløp	Av neste års bevilgning	Av senere års bevilgning	Samlet binding på fremtidige års bevilgninger
Varighet inntil 1 år				0
Varighet 1 - 5 år	11 409	11 409	68 739	80 148
Varighet over 5 år	1 239	1 270	7 810	9 080
Totalt	12 648	12 679	76 550	89 229

*) Forutsetter leie av lokaler for å opprettholde dagens struktur inkl. regionale kontorer. Dagens avtaler må forlenges når avtaleperioden utløper for å ivareta dette. Årlig beløp viser regnskap 2025. Av senere års bevilgning er det forutsatt frem tom. 2032.

Andre vesentlige leieavtaler*)

Gjenværende varighet	Årlig leiebeløp	Av neste års bevilgning	Av senere års bevilgning	Samlet binding på fremtidige års bevilgninger
Varighet inntil 1 år				0
Varighet 1 - 5 år	9 577	9 816	60 371	79 764
Varighet over 5 år	4 105	11 705	82 823	94 528
Totalt	13 682	21 521	143 194	164 715

*) Andre vesentlige leieavtaler gjelder leie av systemer og lisenser for å ivareta virksomhetens ansvar og oppgaver. Eksisterende avtaler må erstattes når de utløper. Årlig beløp viser regnskap 2025. Av senere års bevilgning er det forutsatt frem tom. 2032.

Vesentlige avtaler om kjøp av tjenester*)

Gjenværende varighet	Årlig leiebeløp	Av neste års bevilgning	Av senere års bevilgning	Samlet binding på fremtidige års bevilgninger
Varighet inntil 1 år				0
Varighet 1 - 5 år	17 086	17 513	105 517	123 030
Varighet over 5 år				
Totalt	17 086	17 513	105 517	123 030

*) Dagens avtaler forutsettes å erstattes når de utløper for å ivareta virksomhetens ansvar og oppgaver. Eksisterende avtaler må erstattes når de utløper. Årlig beløp viser regnskap 2025. Av senere års bevilgning er det forutsatt frem tom. 2032.

Resultatregnskap (tall i hele 1 000)

	Note	31.12.2025	31.12.2024
Driftsinntekter			
Inntekt fra bevilgninger	1	321 443	332 992
Inntekt fra tilskudd og overføringer	1	102 419	92 941
Salgs- og leieinntekter	1	0	175 937
Andre driftsinntekter	1	188 731	0
Sum driftsinntekter		612 594	601 871
Driftskostnader			
Varekostnader	15	58 321	48 356
Lønnskostnader	2	326 583	325 434
Avskrivninger på varige driftsmidler og immaterielle eiendeler	3	84 475	84 146
Nedskrivninger av varige driftsmidler og immaterielle eiendeler	3,4	-	-
Andre driftskostnader	4	135 794	139 451
Sum driftskostnader		605 173	597 387
Driftsresultat		7 421	4 483
Finansinntekter og finanskostnader			
Finansinntekter	5	116	312
Finanskostnader	5	181	218
Sum finansinntekter og finanskostnader		-65	94
Resultat av periodens aktiviteter		7 356	4 577
Avregninger og disponeringer			
Avregning bevilgningsfinansiert virksomhet (nettobudsjetterte)	6	-	-
Benyttet virksomhetskaper for å dekke underskudd bevilgningsfinansierte oppgaver	6	-	-
Disponering av periodens resultat (til virksomhetskaper)	6	7 356	4 577
Sum avregninger og disponeringer		7 356	4 577

Balanse (tall i hele 1 000)

	Note	31.12.2025	31.12.2024
EIENDELER			
A. Anleggsmidler			
I Immaterielle eiendeler			
Forskning og utvikling			
Programvare og lignende rettigheter			
Sum immaterielle eiendeler		-	-
II Varige driftsmidler			
Tomter, bygninger og annen fast eiendom	3	1 702 996	1 755 200
Maskiner og transportmidler	3	171	358
Driftsløsøre, inventar, verktøy og lignende	3	126 736	156 130
Anlegg under utførelse	3		
Sum varige driftsmidler		1 829 904	1 911 688
III Finansielle anleggsmidler			
Andre fordringer			
Sum finansielle anleggsmidler		0	0
Sum anleggsmidler		1 829 904	1 911 688
B. Omløpsmidler			
I Beholdninger av varer og driftsmateriell			
Beholdninger av varer og driftsmateriell			
Sum beholdning av varer og driftsmateriell		-	-
II Fordringer			
Kundefordringer	7	12 547	22 043
Opptjente, ikke fakturerte inntekter	8	5 613	12 402
Andre fordringer	9	2 756	5 144
Sum fordringer		20 916	39 589
III Bankinnskudd, kontanter og lignende			
Bankinnskudd	10	277 690	268 012
Sum bankinnskudd, kontanter og lignende		277 960	268 012
Sum omløpsmidler		298 606	307 601
Sum eiendeler drift		2 128 510	2 219 289
Sum eiendeler		2 128 510	2 219 289

Balanse (tall i hele 1 000)

	Note	31.12.2025	31.12.2024
STATENS KAPITAL OG GJELD			
A. Statens kapital			
I Virksomhetskapskapital			
Opptjent virksomhetskapskapital	6	54 772	47 416
Sum virksomhetskapskapital		54 772	47 416
II Avregninger			
Avregnet bevilgningsfinansiert virksomhet (nettobudsjetterte)	7	-	-
Sum avregninger			
III Utsatt inntektsføring av bevilgning (nettobudsjetterte)			
Statens finansiering av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler	3	1 829 904	1 911 688
Ikke inntektsført bevilgning	14	110 545	110 972
Sum utsatt inntektsføring av bevilgning (nettobudsjetterte)		1 940 449	2 022 660
Sum statens kapital		1 995 220	2 070 076
D. Gjeld			
I Avsetning for langsiktige forpliktelseser			
Avsetninger langsiktige forpliktelseser	13	0	1 014
Sum avsetning for langsiktige forpliktelseser		0	1 014
II Annen langsiktig gjeld			
Øvrig langsiktig gjeld		-	-
Sum annen langsiktig gjeld		-	-
III Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld		24 337	23 182
Skyldig skattetrekk		13 177	12 215
Skyldige offentlige avgifter		25 814	20 686
Avsatte feriepenger		29 418	28 264
Ikke inntektsført tilskudd og overføringer (nettobudsjetterte)	11	-5 193	13 179
Mottatt forskuddsbetaling	8	11 266	8 091
Annen kortsiktig gjeld	12	34 471	42 583
Sum kortsiktig gjeld		133 289	148 200
Sum gjeld		133 289	149 214
Sum statens kapital og gjeld		2 128 510	2 219 289

Kontantstrømpoppstilling etter den direkte modellen for nettobudsjetterte virksomheter
 (tall i hele 1 000)

	31.12.2025	31.12.2024
Kontantstrømmer fra driftsaktiviteter		
Innbetalinger		
Innbetalinger av bevilgning	239 353	231 498
Innbetalinger av tilskudd og overføringer	103 202	113 825
Innbetalinger fra salg av varer og tjenester	233 075	200 598
Andre innbetalinger	41 304	28 108
Sum innbetalinger	616 934	574 029
Utbetalinger		
Utbetalinger for kjøp av varer og tjenester	-250 902	-255 599
Utbetalinger av lønn og sosiale kostnader	-298 329	-278 273
Utbetalinger av skatter og offentlige avgifter	-54 777	-43 364
Andre utbetalinger	-591	-117
Sum utbetalinger	-604 599	-577 354
Netto kontantstrøm fra driftsaktiviteter (* se avstemming)	12 335	-3 325
Kontantstrømmer fra investeringsaktiviteter		
Innbetalinger ved salg av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler		
Utbetalinger ved kjøp av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler*)	-2 690	-11 590
Innbetalinger ved salg av aksjer og andeler		
Utbetalinger ved kjøp av aksjer og andeler		
Utbetalinger ved kjøp av obligasjoner og andre fordringer		
Innbetalinger ved salg av obligasjoner og andre fordringer		
Innbetalinger av rente og utbytte		
Utbetalinger av renter		
Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter	-2 690	-11 590
Kontantstrømmer fra finansieringsaktiviteter		
Innbetalinger av virksomhetskapi tal		
Tilbakebetalinger av virksomhetskapi tal		
Utbetalinger av utbytte til statskassen		
Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter	-	-
Kontantstrømmer knyttet til overføringer		
innbetalinger fra statskassen til tilskudd til andre		
utbetalinger av tilskudd og overføringer til andre		
Netto kontantstrøm knyttet til overføringer		-
Effekt av valutakursendringer på kontanter og kontantekvivalenter	33	
Netto endring i kontanter og kontantekvivalenter	9 678	-14 913
Beholdning av kontanter og kontantekvivalenter ved periodens begynnelse	268 012	282 925
Beholdning av kontanter og kontantekvivalenter ved periodens slutt	277 690	268 012

Avstemming

	31.12.2025	31.12.2024
Avregning bevilgningsfinansiert virksomhet		-
Disponering av periodens resultat (til virksomhetskapital)	7 356	4 577
Bokført verdi avhendede anleggsmidler		-
Ordinære avskrivninger	84 475	84 146
Avsetning utsatte inntekter (tilgang anleggsmidler)	-2 690	-15 145
Endring i statens finansiering av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler	-81 785	-69 001
Endring i kundefordringer	17 673	335
Endring i leverandørgjeld	1 155	4 954
Endring i ikke inntektsført bevilgning	10 009	-28 146
Endring i ikke inntektsført tilskudd og overføringer (nettobudsjetterte)	-26 646	-16 312
Effekt av valutakursendringer	-26	163
Poster klassifisert som investerings- og finansieringsaktiviteter	2 690	11 590
Endring i andre tidsavgrensingsposter	125	19 514
Netto kontantstrøm fra driftsaktiviteter	12 335	-3 325

Note 1 Driftsinntekter (tall i hele 1 000)

	31.12.2025	31.12.2024
Inntekt fra bevilgninger		
Inntekt fra bevilgninger	239 659	259 644
- brutto benyttet til investeringer i immaterielle eiendeler og varige driftsmidler	-2 690	-15 145
+ utsatt inntekt fra avsetning knyttet til investeringer (avskrivninger)	84 475	84 146
+ utsatt inntekt fra avsetning knyttet til investeringer (bokført verdi avhendede anleggsmidler)		
- utbetaling av tilskudd til andre		
Andre poster som vedrører bevilgninger	0	4 348
Sum inntekt fra bevilgninger	321 443	332 992
Inntekt fra tilskudd og overføringer		
Tilskudd fra NFR	34 770	44 493
Tilskudd fra EU	26 320	17 404
Andre FoU-inntekter	41 330	51 254
Gjennomstrømningskostnader (*)	0	-20 210
Sum inntekt fra tilskudd og overføringer	102 419	92 941
Inntekt fra gebyrer		
Sum inntekt fra gebyrer	0	0
Salgs- og leieinntekter		
Oppdragsinntekter	164 815	157 108
Annen Diagnostikk	23 916	18 484
Andre salgsinntekter	0	345
Sum salgs- og leieinntekter	188 731	175 937
Andre driftsinntekter		
Gevinst ved avgang anleggsmidler	0	0
Sum andre driftsinntekter	0	0
Sum driftsinntekter	612 594	601 871

*) Gjennomstrømningsposter er trukket ut per finansieringskilde

Note 2 Lønnskostnader (tall i hele 1 000)

	31.12.2025	31.12.2024
Lønn	244 987	236 947
Feriepenger	30 702	29 297
Arbeidsgiveravgift	39 860	39 999
Pensjonskostnader (*)	17 652	27 914
Sykepenger og andre refusjoner	-9 496	-12 620
Andre ytelser /personalkostnader	2 879	3 897
Sum lønnskostnader	326 583	325 434

Antall utførte årsverk ()** **306** **302**

*) Lønnsoppgjørets påvirkning av pensjonskostnader 2024 var ikke klart ved regnskapsavslutning for 2024 og pensjonskostnad for 2024 ble avsatt i forhold til prognose fra Statens pensjonskasse. Endelig beregning av pensjonspremie 2024 viser at prognosen var for høy og for mye avsatt pensjon er korrigert mot regnskap 2025 med kr 6 865' og arbeidsgiveravgift av pensjon med kr 968'.

Premiesats arbeidsgiverandel 2025 er 10,2%. I 2024 var premiesatsen 10,6%.

**) Utførte årsverk er inkl. timelønnede sesongengasjementer til ett prosjekt som ble avsluttet sommeren 2025. Disse utgjør 4,4 årsverk.

Kostnadsført lønn og ytelser til virksomhetsledelse	2025	2024
Torill Moseng		1 691
Øyvind Fylling-Jensen – konst. adm. direktør		2 076
Gun Peggy Strømstad Knudsen – adm. direktør	1 685	
Kostnadsført honorar og andre ytelser til styreleder og styremedlemmer	2025	2024
Inger Solberg – fung. styreleder		117
Øyvind Fylling-Jensen – styreleder	78	98
Inger Solberg – nestleder	116	
Gunnar Skov Simonsen – styremedlem	63	68
Synnøve Vatn – styremedlem	61	66
Eirik Welde – styremedlem	62	66
Steinar Reiten - styremedlem	54	66
Carl Andreas Grøntvedt – styremedlem	61	58
Annette Kampen – styremedlem	61	65

Av noten fremkommer utbetalt styrehonorar i regnskapsåret, som betyr at utbetaling for 2024 er 2. halvår 2023 og for 1.halvår 2024. Tilsvarende for 2025; utbetaling i 2025 er 2. halvår 24 og 1. halvår 25.

Virksomhetsleder er ansatt på åremål 2025-2031. Etter endt åremål har arbeidstaker rett til 6 måneders etterlønn. Etterlønn skal tilsvare 80 % av den ordinære lønnen på fratredelsestidspunkt. Mottas etterlønn er det en forpliktelse til å utføre annet passende arbeid eller annen passende stilling etter departementets nærmere bestemmelse. Mottas godtgjørelse fra annen arbeidsgiver bortfaller retten til etterlønn.

Note 3 Varige driftsmidler (tall i hele 1 000)

	Bygninger Ås	Bygninger Tromsø	Faste tekniske installasjoner	Automasjon
Anskaffelseskost 01.01.25	955 205	5 786	793 259	191 041
Tilgang i 2025				
Avgang anskaffelseskost i 2025 (-) ferdig avskrevet				
Fra anlegg under utførelse til annen gruppe				
Anskaffelseskost 2025	955 205	5 786	793 259	191 041
Akkumulerte nedskrivninger i 2025				
Nedskrivninger i 2025				
Akkumulerte avskrivninger 01.01.2025	57 979	1 037	96 296	34 780
Ordinære avskrivninger i 2025	15 923	289	26 439	9 552
Akkumulerte avskrivninger avgang/ferdig avskrevet i 2025				
Balanseført verdi 31.12.2025	881 303	4 460	670 524	146 709
Avskrivningssatser	10-60 år dekomponert lineært	10-60 år dekomponert lineært	10-60 år dekomponert lineært	3-15 år lineært

	Maskiner og transportmidler	Andre maskiner og laboratorieutstyr	Drifts-løspøre, inventar, verktøy o.l.	Anlegg under utførelse	Sum
Anskaffelseskost 01.01.25	934	201 408	64 675		2 212 309*
Tilgang i 2025		1 107	1 583		2 690
Avgang anskaffelseskost i 2025 (-) ferdig avskrevet		-5 907	-5 390		-11 297
Fra anlegg under utførelse til annen gruppe					
Anskaffelseskost 2025	934	196 607	60 868	0	2 203 702
Akkumulerte nedskrivninger i 2025					
Nedskrivninger i 2025					
Akkumulerte avskrivninger 01.01.2025	576	75 386	34 567	0	300 621
Ordinære avskrivninger i 2025	187	22 908	9 176	0	84 475
Akkumulerte avskrivninger avgang/ferdig avskrevet i 2025		-5 907	-5 390		11 297
Balanseført verdi 31.12.2025	171	104 221	22 515	0	1 829 904
Avskrivningssatser	3-15 år lineært	3-15 år lineært	3-15 år lineært	Ingen avskrivning	
Avhendelse av varige driftsmidler i 2025	Inventar	Labutstyr			
Salgssum ved avgang anleggsmidler	-	-			
-Bokført verdi avhendede anleggsmidler	-	-			
=Regnskapsmessig gevinst/ tap					

*) Anskaffelseskost UB24 er justert for ferdig avskrevet i IB anskaffelseskost 25. Balanseført sum er uendret.

Note 4 Andre driftskostnader (tall i hele 1 000)

	31.12.2025	31.12.2024
Leie av lokaler	12 648	12 193
Rep. og vedlikehold egne bygninger	2 059	2 531
Rep. og vedlikehold leide bygninger	121	61
Andre kostnader til drift av eiendom og lokaler	14 658	18 743
Leie av maskiner, inventar og lignende	2 424	958
Mindre utstyrsanskaffelser	5 128	5 812
Prosjektutlegg	32 064	38 194
Rep. og vedlikehold utstyr	1 842	1 917
Kjøp av konsulent tjenester	9 269	11 794
Kjøp av andre fremmede tjenester	9 518	7 911
Reiser og diett	10 967	11 817
Tap og lignende	2 471	28
Øvrige driftskostnader	4 846	3 457
Leie av datasystemer (årlige lisenser m.m.)	13 682	10 584
Serviceavtaler	6 856	6 304
Aviser, telefon og porto	7 241	7 147
Sum andre driftskostnader	135 794	139 451

Tilleggsinformasjon om operasjonelle avtaler Gjenværende varighet	Husleieavtaler	Konsulent/ fremmede tjenester
	2025	2025
Varighet inntil 1 år		18 787*
Leieforpliktelse med varighet 1 – 5 år	11 409	
Leieforpliktelse med varighet over 5 år	1 239	
SUM	12 648	18 787

Tilleggsinformasjon om konsulentbistand og andre fremmede tjenester	2025	2024
Juridisk bistand	2 484	2 579
Bistand økonomi/internrevisjon	745	175
Bistand IKT	12 228	14 473
Bistand organisasjonsutvikling og rekruttering	1 139	1 668
Bistand kommunikasjon	206	810
Bistand øvrig fag	1 985	
SUM	18 787	19 705

*) Virksomheten har rammeavtaler knyttet til fremmede tjenester. Behov vil variere, men når avtaler ikke benyttes så genereres ingen kostnad. Derfor klassifisert som varighet inntil 1 år.

Note 5 Finansinntekter og finanskostnader (tall i hele 1 000)

	31.12.2025	31.12.2024
Finansinntekter		
Renteinntekter	35	15
Valutagevinst (agio)	81	297
Annen finansinntekt		
Sum finansinntekter	116	312
Rentekostnad	69	60
Valutatap (disagio)	99	145
Annen finanskostnad	12	14
Sum finanskostnader	181	218

Note 6 Virksomhetskapskapital (tall i hele 1 000)

	31.12.2025	31.12.2024
Opptjent virksomhetskapskapital 01.01.	47 416	42 838
Overskudd til virksomhetskapskapital pr 31.12.	7 356	4 577
Opptjent virksomhetskapskapital 31.12.	54 772	47 416

Nettobudsjetterte virksomheter og forvaltningsbedrifter kan opptjene virksomhetskapskapital. Opptjent virksomhetskapskapital kan bare komme fra oppdragsinntekter. Oppdragsresultat til virksomhetskapskapital fremkommer gjennom margin i timeprisen og overskudd fra oppdragsprosjektene.

Timeprisen er sammensatt av kostnadsdekning av alle direkte kostnader (personalkost) og indirekte kostnader (avskrivning, husleie, drift og administrasjon), med påslag av margin. Denne timeprisen ligger til grunn for alle kontrakter som inngås gjennom året.

Note 7 Kundefordringer (tall i hele 1 000)

	31.12.2025	31.12.2024
Kundefordringer til pålydende	13 247	30 920
Kundefordringer justert utenlandsk valuta	1	2
Avsatt til forventet tap (-)	-700	-8 880
Sum kundefordringer	12 547	22 043

Avsatt tap på krav - der fordring har forfalt og det er tvist om kravet.

Note 8 Opptjente, ikke fakturerte inntekter / Mottatt forskuddsbetaling (tall i hele 1 000)

	31.12.2025	31.12.2024
Opptjente, ikke fakturerte inntekter (fordring)		
Opptjente ikke fakturerte inntekter, oppdrag	5 331	11 164
Opptjent, ikke fakturert driftsinntekt prosjekt	22	592
Opptjent, ikke fakturert kunder	260	646
Sum opptjente, ikke fakturerte inntekter	5 613	12 402
Mottatt forskuddsbetaling (gjeld)		
Mottatt forskudd oppdrag	7 485	5 064
Mottatt forskudd salgs- og leieinntekter	3 781	3 026
Sum forskuddsbetalte, ikke opptjente inntekter	11 266	8 091

Note 9 Andre kortsiktige fordringer (tall i hele 1 000)

	31.12.2025	31.12.2024
Reiseforskudd	66	84
Lønnsforskudd	0	0
Andre fordringer	707	1 627
Personallån	196	120
Forskuddsbetalte kostnader	967	2 102
Refusjon NAV	820	1 211
Sum annen kortsiktig gjeld	2 756	5 144

Note 10 Bankinnskudd, kontanter og lignende (tall i hele 1 000)

	31.12.2025	31.12.2024
Innskudd statens konsernkonto (nettobudsjetterte virksomheter)	277 690	268 012
Øvrige bankkontoer		
Sum bankinnskudd, kontanter og lignende	277 690	268 012

Instituttet har ikke kontantbeholdninger

Note 11 Ikke inntektsført tilskudd og overføringer (nettobudsjetterte virksomheter) (tall i hele 1 000)

	31.12.2025	31.12.2024	Endring
Ikke inntektsførte tilskudd og overføringer (gjeld)			
EU prosjekter	13 239	34 675	21 436
Forskningsrådet prosjekter	5 478	2 429	-3 049
Andre prosjekter	14 292	14 862	570
Sum ikke inntektsførte tilskudd og overføringer (gjeld)	33 008	51 965	18 957
Opptjente, ikke mottatte tilskudd og overføringer (fordringer)			
EU prosjekter	-13 965	-16 202	-2 237
Forskningsrådet prosjekter	-11 839	-12 038	-199
Andre prosjekter	-12 397	-10 546	1 851
Sum opptjente, ikke mottatte tilskudd og overføringer (fordringer)	-38 201	-38 786	-585
Sum ikke inntektsført bevilgning, tilskudd og overføringer	-5 193	13 179	18 372

Note 12 Annen kortsiktig gjeld (tall i hele 1 000)

	31.12.2025	31.12.2024
Annen gjeld til ansatte	-2	0
Påløpte kostnader	19 516	11 868
Påløpt pensjonspremie/gruppeliv SPK	407	16 704
Annen kortsiktig gjeld	-5	24
Avsetning forpliktelse fleksitid/ubenyttet ferie	14 555	13 987
Sum annen kortsiktig gjeld	34 471	42 583

Note 13 Avsetning for langsiktige forpliktelser (tall i hele 1 000)

	31.12.2025	31.12.2024
Avsetning ventelønn/sluttvederlag	0	1 014
Sum ventelønn/sluttvederlag	0	1 014

Sluttvederlag med avsatt ventelønn med forventet slutt i 2027 ble avsluttet i 2025.

Note 14 Ikke inntektsført bevilgning (nettobudsjetterte virksomheter) (tall i hele 1 000)

	31.12.2025	31.12.2024	Endring 25-24
Disponering ikke inntektsført bevilgning fra fagdepartementer (gjeld)			
Faglig aktivitet			
Faglig aktivitet ikke-avsluttede prosjekter	5 167	7 688	2 521
LIMS investering 25 utsatt til 26	10 000		-10 000
Avsatt investering i utstyr 25 utsatt til 26	6 380		-6 380
Drift – vedlikehold eiendom og infrastruktur	22 767	22 767	0
Infrastruktur	6 840	6 840	0
Kompetanseutvikling og omstillingsarbeid	19 619	19 619	0
Digitaliseringsarbeid	32 622	42 622	10 000
Retur-EU	5 630	7 480	1 850
HUNT Ën Helse - supplerende tildelingsbrev	0	881	881
Forskningssamarbeid - supplerende tildelingsbrev	1 519	2 075	556
Sum disponert*)	110 545	110 972	427
Ikke inntektsført bevilgning fra fagdepartementer (gjeld)			
Ikke inntektsført bevilgning LMD	27 523	23 834	-3 690
Ikke inntektsført bevilgning NFD	35 003	28 710	-6 292
Sum ikke inntektsført bevilgning fra fagdepartementer (gjeld)	62 526	52 544	-9 982
Ikke inntektsført bevilgning fra andre departementer (gjeld)			
Forskningsrådet Grunnbevilgning	42 389	50 948	8 559
Forskningsrådet bevilgning - Retur EU	5 630	7 480	1 850
Sum ikke inntektsført bevilgning fra andre departementer (gjeld)	48 019	58 428	10 409
Sum ikke inntektsført bevilgning	110 545	110 972	427

*) Ikke-inntektsført bevilgning er disponert og det foreligger en plan for bruk av bevilgningene.

Note 15 Prosjektkostnader (varekostnad) (tall i hele 1 000)

	31.12.2025	31.12.2024
Prosjektkostnader	58 321	48 356
Sum prosjektkostnader	58 321	48 356

Frisk fisk
Sunnne dyr
Trygg mat

Veterinærinstituttet

Ås ▪ Sandnes ▪ Bergen ▪ Trondheim ▪ Harstad ▪ Tromsø

postmottak@vetinst.no

vetinst.no